

ÅRSREDOVISNING 2024

UMEÅ UNIVERSITET

UMEÅ UNIVERSITETS ÅRSREDOVISNING 2024

Umeå universitet
SE-901 87 Umeå
Telefon: 090-786 50 00
Fax: 090-13 36 07
www.umu.se

FS 1.3.3-244-25

På omslaget finns bilder som representerar två stora konferenser - "Insikt och utblick", om Sápmi-relaterad forskning, samt "Hurricanes and Scaffolding" om konstnärlig forskning. Där finns även bilder från Bildmuseet och på ett ALS-protein, forskning som gjorde viktiga framsteg under året, och på några av universitetets alla studenter samt från invigningen av ny infrastruktur på Humlab och Miljöarekologiska laboratoriet.

Foton omslag: Tor Tourda, Malin Grönborg, Sandra Lundström.
Bildkollage omslag: Inhousebyrån, Kommunikationsenheten, Umeå universitet.
Tryck: Scandinavia Print Group AB, 2025.

Rektors förord

En hög grad av akademisk frihet och institutionell autonomi är centralt för att universitet och högskolor ska kunna genomföra sina uppdrag inom forskning och utbildning. Umeå universitet har under året fokuserat lite extra på akademisk frihet med seminarier och panelsamtal. Vi har också haft ett internt fokus på vad de akademiska kärnvärdena betyder för alla som är verksamma vid universitetet. Resultatet är en uppdaterad verktygslåda för värdegrundsdialoger med förklarande filmer och arbetsmaterial.

Samtidigt har flera krig och konflikter rasat i vår omvärld och skapat ett hjärtskärande mänskligt lidande hos civilbefolkningen. Inte minst har konflikten i mellanöstern skapat debatt, demonstrationer och manifestationer runt om i världen och även på Umeå universitets campusområde. Allas åsikt räknas, men det är också viktigt att det sker på ett respektfullt sätt så att studenter och medarbetare, oavsett åsikt, känner sig trygga och säkra. Universitetets arbets- och studiemiljö måste värnas och det gör vi bäst genom att ha en fredlig och respektfull dialog med varandra.

Ett sätt att öka förståelsen mellan människor är alla samarbeten Umeå universitet har med andra lärosäten över hela världen. Jag hade själv under hösten förmånen att få besöka flera universitet i Japan eftersom Umeå universitet från i år är den svenska koordinatör för MIRAI och det ömsesidiga samarbetet mellan Sverige och Japan, som inkluderar tio svenska och sju japanska lärosäten. MIRAI är ett utmärkt exempel på hur universitet kan samarbeta på såväl nationell som internationell nivå och därmed skapa förutsättningar för studenter och forskare att föra vetenskapen framåt.

Men oavsett hur mycket vi samarbetar och skapar broar finns det utmaningar att adressera. Det rådande geopolitiska läget och den säkerhetspolitiska situationen har höjt kraven på universitets och högskolors liksom andra myndigheters och organisationers säkerhetsarbete, så även för Umeå universitet. En medvetenhet i säkerhetsfrågor är synnerligen viktig, men lika självklar är akademins signum att banbrytande ny kunskap uppnås genom

att vara så öppen som möjlig. Universitetet har även arbetat vidare och skapat en ny organisation inom arbetsmiljö- och likavillkorsområdet (ALV-kommittén) som följer utvecklingen i frågor som rör det förebyggande arbetet mot ohälsa, olycksfall och diskriminering, samt verkar för arbetsmiljöförhållanden på lika villkor.

När det gäller vår kärnverksamhet – utbildning och forskning – kan vi glädjande se att tilldelningen av externa forskningsbidrag i år har ökat inom flera områden samt att många kollegor tar plats i forskningsråd och andra viktiga institutioner. Umeå universitet har också mottagit flera större privata donationer under året vilket ytterligare stärker universitetets forskning och visar att lärosätet betraktas som en viktig del av samhället. Jag vill framföra mitt varmaste tack till alla som genom olika donationer bidragit till ny och viktig forskning. Dessutom ser vi att antalet ansökningar från de som vill studera vid Umeå universitet ökar till nya rekordsiffror. Det är ett fint kvitto på att universitetet erbjuder attraktiva utbildningar.

Och är det något jag är övertygad om att jag kommer att sakna från Umeå universitet när jag i slutet av januari 2025 lämnar mitt uppdrag som rektor är det att vandra runt Campusdammen en vårdag när gräsytona runt dammen är proppfulla av studenter. Sorlet av diskussioner i vårsolen med den vackra Campusdammen som fond får representera alla de tusentals ljuva minnen och möten jag tar med mig från mina år som rektor vid Umeå universitet när vi nu stänger böckerna för år 2024.

Hans Adolfsson
Rektor
Vice-Chancellor

Innehållsförteckning

Om Umeå universitet	4
Sammanfattning.....	5
Väsentliga uppgifter	7
Händelser under året	8
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	12
Inledning.....	12
Utbildningsvolym och prestationsgrad	14
Ekonomisk utveckling	15
Ekonomisk utveckling uppdragsutbildning	16
Utbildningsuppdraget	17
Utbildningsutbud	19
Mål för antal examina för vissa utbildningar	23
Sommarkurser	24
Breddad rekrytering	24
Studieavgifter för tredjelandsstudenter	25
Arbetsintegrerad lärarutbildning.....	26
Kompletterande utbildning för personer med utländsk utbildning.....	28
Särskilda åtaganden	31
Kompletterande utbildning för personer med forskarexamen.....	33
Kulturskolekliv	34
Utveckling av VFU i lärarutbildningen.....	34
VFU i vårdutbildningar	35
Uppdragsutbildning	35
Konsortiesamarbetet om Ladok.....	37
Forskning, konstnärligt utvecklingsarbete och utbildning på forskarnivå	38
Inledning.....	38
Ekonomisk utveckling	42
Externfinansierad verksamhet och erhållna forskningsbidrag	43
Bibliometri.....	46
Utbildning på forskarnivå	49
Praktiknära forskning – samverkan skola och högskola	51
Svenskt deltagande i Horisont Europa	53

Gemensamt för verksamhetsgrenarna	54
Inledning.....	54
Innovationsverksamhet.....	56
Kvalitet i verksamheten.....	59
Högskolepedagogisk utbildning.....	61
Styrelsens ansvar om verksamhetens säkerhet	62
Informationssäkerhet.....	63
Internationalisering.....	64
Studentinflytande	67
Kompetensförsörjning.....	68
Jämställdhet och lika villkor	70
Arbetsmiljö och hälsoarbete	74
Hållbar utveckling	75
Utveckling av klinisk utbildning och forskning.....	77
Samverkan	77
Finansiell redovisning.....	81
Ekonomisk överblick.....	81
Ekonomiska tabeller.....	84
Redovisning av takbelopp	89
Stiftelser med anknuten förvaltning.....	91
Tilläggsupplysningar och noter	91
Redovisningsprinciper och värderingsgrunder.....	91
Noter	94
Underlag och datauppgifter.....	105
Uppgifter om styrelsen.....	106
Intern styrning och kontroll	108
Styrelsens beslut om årsredovisning för 2024.....	110

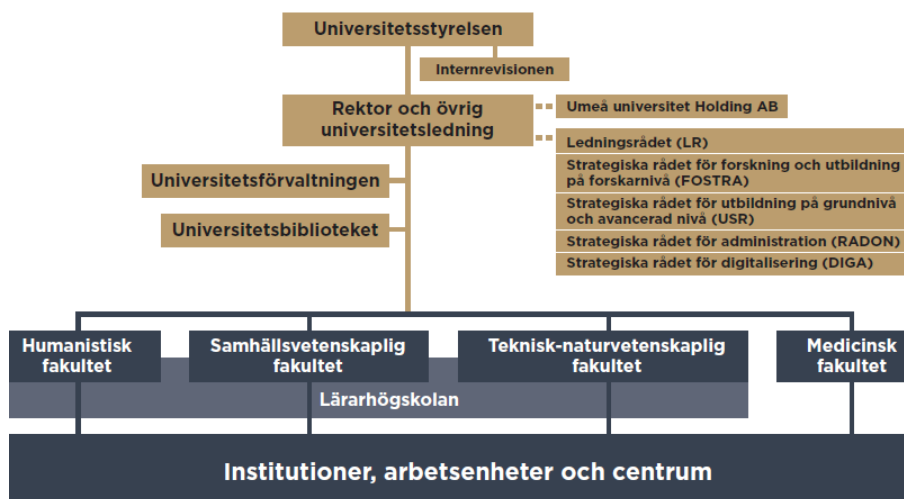
Om Umeå universitet

Umeå universitet är ett bredduniversitet och ett av Sveriges största lärosäten med omkring 40 500 studenter och 4 600 medarbetare. Här finns en mångfald av utbildningar av hög kvalitet och forskning inom alla vetenskapsområden samt det konstnärliga området. Umeå universitet är också platsen för den banbrytande upptäckten av gensaxen CRISPR-Cas9 – en revolution inom gentekniken som tilldelats Nobelpriset i kemi.

Universitetet kännetecknas av en internationell atmosfär och en verksamhet som vilar på akademiska kärnvärden. Universitetets sammanhållna campus gör det lätt att mötas, samarbeta och utbyta kunskap, något som gynnar en dynamisk och öppen kultur där medarbetare gläds åt varandras framgångar. Umeå universitet sätter en stolthet i att erbjuda en undervisnings- och forskningsmiljö av världsklass och bidrar till ny kunskap av global betydelse där hållbarhetsmålen i Agenda 2030 utgör drivkraft och inspiration. Här finns kreativa och nytänkande forskningsmiljöer som ger goda förutsättningar att ta sig an samhällets framtidsutmaningar. Genom långsiktiga samarbeten med organisationer, näringsliv och andra lärosäten bidrar universitetet till att utveckla norra Sverige som kunskapsregion. Den samhällsomvandling och de stora investeringar som pågår i norra Sverige skapar komplexa utmaningar men också möjligheter. För Umeå universitet handlar det om att bedriva forskning om och mitt i ett samhälle i omvandling samt att fortsätta erbjuda utbildningar för regioner som behöver expandera fort och hållbart.

Campus Umeå och Konstnärligt campus ligger nära Umeås centrum och intill ett av Sveriges största och mest välnummerade universitetssjukhus. Utbildning bedrivs även på en rad andra orter som Skellefteå, Örnsköldsvik, Lycksele och Kiruna. Vid Umeå universitet finns den högt rankade Designhögskolan, den miljöcertifierade Handelshögskolan och landets enda arkitektshögskola med konstnärlig inriktning. Här finns också Bildmuseet och Umeås science center, Curiosum. Umeå universitet är ett av Sveriges fem riksidrottsuniversitet, har ett internationellt ledande arktiskt centrum och ett centrum för samisk forskning, Vårdduo, som är Sveriges enda etablerade forskningsenhet för samisk och annan urfolksforskning.

Umeå universitets institutioner och arbetsenheter är organiserade under fyra fakulteter – Humanistiska fakulteten, Medicinska fakulteten, Samhällsvetenskapliga fakulteten och Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten. Vid fakulteterna finns 38 institutioner, därtill finns 19 centrum och 15 arbetsenheter inom universitetet. Umeå universitet har för närvarande sex högskolor. Fakulteterna, Universitetsförvaltningen och Universitetsbiblioteket står för viktiga stödfunktioner till institutioner, arbetsenheter, centrum och högskolor där universitetets utbildning, forskning och publika verksamheter bedrivs.

Sammanfattning

Under 2024 ökade intresset för högre studier nationellt vilket märktes även vid Umeå universitet. Flera faktorer, som exempelvis stora årskullar under 2000-talets första år samt rådande konjunkturläge och en ökande arbetslöshet, har haft betydelse för antalet sökande. Ökningen av antalet sökande till universitetets utbildningar bidrog till att antalet studenter vid Umeå universitet 2024 blev det högsta någonsin och uppgick till drygt 40 500 registrerade studenter. Allt fler studenter har registrerat sig för kortare studier och andelen helårsstudenter på distansutbildning fortsätter öka med en stor dominans av kvinnor.

Trots ökningen av registrerade studenter de senaste åren utfärdades ett i stort sett oförändrat antal examina 2024 jämfört med 2023 (4 588 examina). En möjlig förklaring kan vara att ökningen av studenter ännu inte återspeglas i examina eller att studenter har avslutat sina studier i förtid, en så kallad pandemieffekt. Umeå universitet har i det närmaste uppnått de särskilda mål för ett antal yrkesutbildningar inom områdena lärar- och förskolläraryrkesutbildningar respektive hälso- och sjukvårdsutbildningar som regeringen har fastställt för 2021–2024. Decentraliserade vårdutbildningar har under 2024 utökats till att även omfatta Barnmorskeprogrammet och Biomedicinsk analytikerprogrammet.

Under året har arbetet med att öka utbildningsvolymen inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå fortsatt. Vidtagna åtgärder ser ut att ha haft en positiv påverkan när det gäller att genomföra det utbildningsuppdrag som regeringen har gett Umeå universitet 2024. Utbildningsvolymen motsvarade 17 407 helårsstudenter 2024, vilket är en ökning med 2,0 procent jämfört med 2023. Ökningen ligger främst inom utbildningsområdet humaniora. Trots ökningen understeg ersättningen för genomförd utbildning på grundnivå och avancerad nivå den tilldelade budgetramen från regeringen med knappt 36 miljoner kronor. Det innebär att universitetet fick en minskad intäkt inom grundutbildningsanslaget vilket påverkade det slutliga ekonomiska resultatet 2024, samt att universitetet behöver återbetala cirka 15 miljoner kronor till regeringen.

Umeå universitet har under 2024 erbjudits och beslutat sig för att tacka ja till att ansluta sig till Europaalliansen EC2U (European Campus of City-Universities). Slutligt besked inväntas från EU-kommissionen och förhoppningen är att universitetet ska vara en del av EC2U i början av maj 2025. Universitetet har under året inlett en satsning på internationell studentrekrytering med särskilt fokus mot studenter från EU/Europa. Både antalet utresande och antalet inresande utbytesstudenter har ökat under 2024 och har nu passerat det antal som universitetet hade innan pandemin. Även antalet tredjelandsstudenter har ökat och uppgår 2024 till det högsta antalet någonsin, 378 studenter, med en ökande andel kvinnor. Även andelen som har deltagit i utbildning inom ett utbytesavtal har ökat 2024.

Inom utbildning på forskarnivå fortsatte antalet nyantagna och aktiva doktorander att öka under 2024. 210 nya doktorander antogs, vilket är det högsta antalet sedan 2014. Totalt uppgick antalet aktiva doktorander 1 042. Även antalet doktorsexamina ökade, med en allt större andel kvinnor. Efter ett uppehåll på drygt fem år startade återigen en forskarutbildning i arkitektur vid Umeå universitetet.

Flera framgångsrika forskare har under 2024 uppmärksammats och tilldelats forskningsmedel, donationer, priser och utmärkelser. Sex forskare beviljades Wallenberg Scholars. Två forskare beviljades ERC Starting Grant och en forskare beviljades det prestigefyllda ERC Consolidator Grant. För första gången tilldelades en forskare vid Umeå universitet också ett ERC Synergy Grant. Utfallet av beviljade ERC-medel (European Research Council) kan därmed sammanfattas som positivt för år 2024 och förhoppningen är stor att ytterligare EU-medel kommer att beviljas till forskare vid Umeå universitet inom kort eftersom alla ansökningar ännu inte är bedömda. Positivt är också att erhållna forskningsbidrag har fortsatt att öka under 2024, efter en marginell ökning föregående år. Likt tidigare är Vetenskapsrådet universitetets största finansiär när det gäller forskningsbidrag. Umeå universitet fick under året motta en generös donation från Lennart Bondesson, en uppskattad tidigare professor

vid Institutionen för matematik och matematisk statistik. Donationen ska förvaltas av Lennart Bondessons stiftelse och användas till resebidrag, gästföreläsare och konferenser.

Ett viktigt mått på universitetets forskningsaktivitet är mängden vetenskapliga publikationer och deras genomslag. Med hänsyn till naturlig årlig variation i antalet publikationer har antalet författarfraktioner minskat under 2022–2023 jämfört med de två föregående åren. De aggregerade författarfraktionerna för 2024 är måttligt större än föregående år. Likt tidigare år finns en efterrapportering av publikationer som medför att antalet för 2024 ännu inte är komplett.

I syfte att strategiskt utveckla forskning av god kvalitet vid Umeå universitet har satsningen på de tre prioriterade forskningsområdena fortsatt under året. Forskningsområdena är Inlärning och hjärnans formbarhet under hela livet, Övervinna mikrobiella infektioner samt Växtforskning för en hållbar och grön omvandling av Subarktis. De håller alla hög internationell kvalitet och har tydlig koppling till nyttiggörande i samhället. Satsningen omfattar drygt 50 miljoner kronor 2024–2029.

Medelantalet anställda vid universitetet var 4 006 personer under 2024; årets ökning är en något lägre ökning än föregående år. Ökningen återfinns inom flera befattningskategorier. Mest ökar antalet postdoktorer, administrativ personal och forskarstuderande. Andelen kvinnliga professorer (årsarbetare) har varit relativt stabilt över tid men ökade med en procentenhet till 34 procent under 2024. Universitetet har enligt angivna mål från regeringen fortsatt att verka för en jämställd könsfördelning vid rekrytering av professorer. Under 2024 minskade dock andelen rekryterade kvinnor jämfört med tidigare år, vilket delvis kan bero på inom vilka vetenskapsområden rekryteringarna har skett. Under 2024 ses för andra året en ökad andel lärare med doktorsexamen bland forskande och undervisande personal.

Inom området för arbetsmiljö och hälsa arbetar universitetet systematiskt och långsiktigt för att skapa goda fysiska, organisatoriska och sociala arbetsmiljöförhållanden för anställda och

studenter. Under 2024 genomfördes en medarbetarundersökning där resultaten på en övergripande nivå visade en mycket positiv utveckling. Resultaten i samtliga undersökta områden (arbetsklimat, ledarskap, organisation samt vision och värdegrund) var de bästa sedan 2014 (senast jämförbara år) och visade på en stark utvecklingskurva för framför allt områdena organisation och ledarskap.

Även universitetets arbete med ett hållbart campus visade positiva resultat då universitetets placeringar har förbättrats över tid i de båda internationella rankingarna Times Higher Education Impact Ranking och QS Sustainability Ranking. Båda rankingsystemen jämför världens universitet utifrån FN:s globala hållbarhetsmål. I den senare klättrade Umeå universitet över tvåhundra placeringar jämfört med i fjol. Det visar att universitetets systematiska miljö- och klimatarbete ger resultat.

Under 2024 har flera universitetsgemensamma aktiviteter genomförts inom olika säkerhetsområden. Bland annat har en rad åtgärder vidtagits i syfte att ytterligare öka IT-säkerheten och ett bedömningsstöd för framför allt forskning har utformats utifrån lagkrav på säkerhetsskydd.

År 2024 var också ett år då Umeå universitet nådde målet att i så hög grad som möjligt nyttja tillgängliga resurser för att bedriva utbildning och forskning av hög kvalitet. Årets kapitalförändring blev ett planerat underskott motsvarande –237 miljoner kronor och universitetets samlade myndighetskapital minskade till totalt 581 miljoner kronor. Inriktningen framåt är en stramare ekonomi där universitetet agerar ansvarsfullt för att minska skillnaden mellan kostnader och intäkter.

Avslutningsvis vill vi tacka Hans Adolfsson för hans tid som rektor vid Umeå universitet som avslutades den 31 januari 2025. Universitetsstyrelsen har föreslagit till regeringen att utse professor Tora Holmberg, nu Uppsala universitet, till universitetets nya rektor från den 1 april 2025. Regeringen har beslutat att utse Katrine Riklund till vikarierande rektor från och med 1 februari 2025 tills vidare och som längst till dess en ny rektor tillträder sin anställning.

Väsentliga uppgifter¹

	2024	2023	2022	2021	2020
Utbildning och forskning					
Totalt antal helårsstudenter ²	17 931	17 585	17 699	18 004	17 476
Kostnad per helårsstudent (tkr)	121,7	119,8	111,8	106,2	103,2
Totalt antal helårsprestationer ²	14 956	14 557	14 643	15 325	14 693
Kostnad per helårsprestation (tkr)	146,0	144,7	135,1	124,8	122,8
Totalt antal studieavgiftsskyldiga studenter (helårsstudenter) ³	228	220	194	179	166
Totalt antal nyantagna doktorander – varav kvinnor/män (%)	210 61/39	151 51/49	196 58/42	141 52/48	200 59/41
Totalt antal doktorander med någon aktivitet – varav kvinnor/män (%)	1 042 57/43	999 56/44	977 56/44	903 52/48	885 53/47
Totalt antal doktorander med doktorandanställning (årsarb.) – varav kvinnor/män (%)	557 57/43	524 56/44	531 55/45	465 54/46	473 52/48
Totalt antal doktorander med utbildningsbidrag (årsarb.) – varav kvinnor/män (%)	0 –	0 –	0 –	0 –	0 –
Genomsnittlig studietid för licentiatexamen ^{4, 5}	–	–	–	–	6,0
Genomsnittlig studietid för doktorsexamen ⁴	–	8,3	8,2	8,2	8,0
Totalt antal doktorsexamina – varav kvinnor/män (%)	142 57/43	127 51/49	98 45/55	121 51/49	118 46/54
Totalt antal licentiatexamina – varav kvinnor/män (%)	2 0/100	2 50/50	0 –	2 0/100	6 33/67
Totalt antal refereegranskade vetenskapliga publikationer ⁶	1 171,5	1 163,3	1 197,0	1 258,3	1 237,8
Kostnad per refereegranskad vetenskaplig publikation (mnkr)	2,8	2,6	2,4	2,1	2,1
Personal					
Totalt antal årsarbetskrafter – varav kvinnor/män (%)	4 006 56/44	3 922 55/45	3 832 54/46	3 704 54/46	3 596 53/47
Medelantal anställda – varav kvinnor/män (%)	4 627 56/44	4 559 55/45	4 372 55/45	4 211 55/45	4 121 54/46
Totalt antal lärare (årsarb.) – varav kvinnor/män (%)	1 702 50/50	1 645 49/51	1 526 48/52	1 475 48/52	1 452 47/53
Antal disputerade lärare (årsarb.) – varav kvinnor/män (%)	1 465 48/52	1 406 46/54	1 346 46/54	1 319 46/54	1 300 45/55
Antal professorer (årsarb.) – varav kvinnor/män (%)	310 34/66	312 33/67	308 33/67	299 33/67	303 32/68
Ekonomi					
Intäkter totalt (mnkr), varav utbildning på grundnivå och avancerad nivå (mnkr)	5 407 2 317	5 159 2 211	4 977 2 135	4 823 2 136	4 645 2 014
– andel anslag (%)	78 %	78 %	80 %	81 %	81 %
– andel externa intäkter (%)	22 %	22 %	20 %	19 %	19 %
forskning och utbildning på forskarnivå (mnkr)	3 090	2 948	2 841	2 687	2 631
– andel anslag (%)	48 %	48 %	49 %	52 %	52 %
– andel externa intäkter (%)	52 %	52 %	51 %	48 %	48 %
Kostnader totalt (mnkr)	5 644	5 344	5 001	4 721	4 541
– andel personal	64 %	63 %	64 %	66 %	64 %
– andel lokaler	10 %	10 %	9 %	9 %	10 %
Lokalkostnader ⁷ per kvm (kr)	2 384	2 224	2 022	1 999	2 090
– andel av justerade totala kostnader (%)	10 %	10 %	10 %	10 %	11 %
Balansomslutning (mnkr), varav	3 177	3 429	3 515	3 509	3 151
– oförbrukade bidrag	1 152	1 203	1 192	1 149	1 015
– årets kapitalförändring	–237	–186	–24	101	105
– myndighetskapital totalt (inkl. årets kapitalförändring)	581	817	1 001	1 023	921
i) inom utbildning grundnivå och avancerad nivå	310	391	469	493	433
j) inom forskning och utbildning på forskarnivå	248	405	512	512	471

¹ För information om hantering av historiska statistikuppgifter, se avsnittet *Underlag och datauppgifter*.

² Exkl. uppdragsutbildning och beställd utbildning.

³ Exkl. beställd utbildning.

⁴ Terminer. Uppgifter för 2024 var ännu inte rapporterade i samband med statistikuttag från SCB.

⁵ Antalet examina understiger sex stycken varför uppgiften inte ingår i statistikuttag från SCB.

⁶ Avser författarfraktioner avseende artiklar i tidskrift/forskningsöverskrift. Uppgifter för 2024 är preliminära. Uppgifter för 2020–2023 har uppdaterats på grund av eftersläpning vid registrering av publikationer.

⁷ Redovisas i enlighet med SUHF:s rekommendationer om lokalkostnader i den del som avser sammanställning av lokalkostnader, se bilaga 2 till rekommendationerna (REK 2014:1, dnr 14/069).

HÄNDELSE R UNDER ÅRET

Konstnärligt campus var global arena för konstnärlig forskning

Symposiets namn är hämtat ur Nora N. Khans essä "Towards a Poetics of Artificial Super Intelligence". Foto: Mattias Pettersson.

I december samlade ett symposium om konstnärlig forskning över 200 forskare från 26 länder på Konstnärligt campus. Symposiet arrangerades av Vetenskapsrådet i samarbete med UmArts vid Umeå universitet, och alla institutioner och verksamheter på Konstnärligt campus var involverade på något sätt. "Hurricanes and Scaffolding – Symposium om konstnärlig forskning 2024" blev en levande plattform för kritisk och kreativ dialog om konstnärlig forskning.

Umeå universitet kliver in i Europaallians

Umeå universitet är på väg in i en Europaallians som heter European Campus of City-Universities (EC2U), där universitetet blir den nionde medlemmen.

– Att ingå i en Europaallians är i dag en konkurrens- och kvalitetsfråga gällande såväl utbildning som forskning, säger Cathrine Norberg, vicerektor vid Umeå universitet.

Främst innebär medlemskapet i EC2U att studenterna får ökad möjlighet till rörlighet och större valmöjligheter, men också att Umeå universitet kan vara med och påverka det europeiska utbildningslandskapet.

Janina Priebe, docent och lektor i idéhistoria vid Umeå universitet, var en av huvudtalarna och pratade om omställning i skogsbruket. Foto: Per Melander.

Perspektiv från många olika håll

Perspectives blev ett arrangemang som kan beskrivas som allt mellan en konferens och mötesplats till en kunskapsfylld källa och ett diskussionsforum. Arrangemanget den 22 november var sprängfyllt med fyra huvudtalare, fem panelsamtal, sex filminslag

och livemusik som samtliga gav publiken olika perspektiv på temat "Naturresurserna och den hållbara utvecklingen". Däremellan fanns tid för mingel och nätverkande för deltagarna, som kom från såväl privat näringsliv som offentlig sektor och universitet.

Stort intresse för konferens om urfolksforskning

Konferensen "Insikt och utblick" om Sápmi-relaterad forskning som anordnades av Várdduo - Centrum för samisk forskning vid Umeå universitet, lockade deltagare från många olika länder. På programmet fanns 101 presentationer och 29 sessioner och workshops samt en uppskattad jojkkonsert med Jörgen Stenberg från Malå i Västerbotten.

– Várdduos intention var att gå ut brett och samla all Sápmi-relaterad forskning, ett tillfälle att lyssna på den stora mängd urfolksrelaterade

forskning som pågår i Sápmi, och det tycker jag vi lyckades bra med, säger Kristina Sehlin MacNeil, docent i samiska studier och biträdande föreståndare för Várdduo.

Kristina Sehlin MacNeil. Foto: Hans Karlsson.

AI Policy Lab blir viktigt kunskapscentrum

Artificiell intelligens (AI) innebär både möjligheter och utmaningar för samhället. Flera policyer och regelverk, såsom EU:s AI Act, håller på att utvecklas för att hantera dessa effekter. Därför inrättades i början av året AI Policy Lab vid Umeå universitet.

Till forskningsledare utsågs professor Virginia Dignum, en av världens ledande experter inom ansvarsfull AI som har bidragit i expertpaneler för såväl EU som UNESCO och World Economic Forum. Syftet med labbet är att undersöka hur styrnings- och policy-strukturer kan hantera de mänskliga och samhällsliga effekterna av AI.

- Vid AI Policy Lab kommer det att finnas möjlighet för forskare

från olika fakulteteter vid Umeå universitet att söka korttidsstipendier och permanent anställning för att integrera etiska, juridiska och sociala överväganden i alla faser av AI-utvecklingen. Artificiell intelligens och dess möjligheter bör användas på ett ansvarsfullt sätt och vara till nytta för människor och samhälle, förklarade professor Virginia Dignum vid invigningen.

Crespins verk fascinerade på Bildmuseet

Elias Crespins mobila skulpturer som långsamt och graciöst rör sig i komplexa, precisa formationer, skenbart fritt svävande i luften, har rönt stort intresse på Bildmuseet under året. Crespins verk i utställningen Chronomorphosis inbjuder till reflektion över form,

rum och rörelse och är den första presentationen av konstnärens verk i Norden. Crespin har en bakgrund inom programmering och hans fascinationen för matematik och naturvetenskap är en av utgångspunkterna för hans konst.

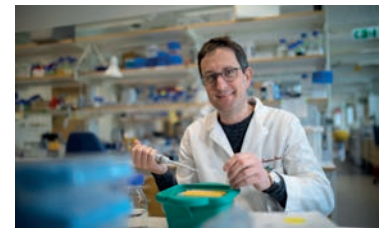
Elias Crespin, Chronomorphosis, vy från utställningen på Bildmuseet 2024-2025. © Med tillstånd av konstnären och Bildmuseet. Foto: Malin Grönborg

Framgångsrik tilldelning av forskningsmedel under 2024

När universitetet summerade höstens tilldelning av forskningsbidrag framgick det att universitetets forskare har varit mer framgångsrika än förra året, vilket stärker hela universitetets forskning under många år framåt.

- Det är glädjande att beskedet vi fått pekar mot en ökad tilldelning på flera håll, säger Katrine Riklund, prorektor vid Umeå universitet.

Vetenskapsrådets anslag till utbildningsvetenskap stack ut som en av de största framgångarna. Nästan 14 procent av de nationella forskningsmedlen inom området gick till Umeå universitet, en ökning med fem procentenheter från förra året. Detta placerar universitetet på en andraplats efter Göteborgs universitet.

Stephan Wenkel fick motta ERC Synergy Grant. Foto: Mattias Pettersson.

Universitetet del av ERC Synergy Grant för första gången

Stephan Wenkel, professor vid Institutionen för fysiologisk botanik, är en del av ett internationellt samarbete mellan växtforskare som tilldelades forskningsanslaget ERC Synergy Grant på 10 miljoner euro. Syftet är att ta itu med en av de mest komplexa utmaningarna inom biologisk vetenskap - att förstå hur flercelliga organismer bildar sina invecklade former.

- Vi kommer att få en djupare förståelse av hur proteiner styr växters utveckling, vilket kan leda till nya, innovativa sätt att använda bioteknik, både inom växtbiologi och andra områden, säger Stephan Wenkel.

Strategiskt samarbete med Umeå kommun om utbildning av lärare

– Visionen kommer att utgöra en grund för vår fortsatta samverkan och fortsatta dialoger om vad vi ska utveckla tillsammans, sa Lars-Erik Lauritz, föreståndare för Lärarhögskolan, när Umeå kommun och Lärarhögskolan kom överens om en gemensam vision för det strategiska samarbetet de närmaste tio åren.

Strategin bygger på att former för verksamhetsförlagd utbildning utvecklas med utgångspunkt i beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund. Det yttersta målet med överenskommelsen är att öka attraktiviteten för läraryrket och att öka antalet legitimerade lärare.

108 miljoner kronor från Wallenberg Scholars till grundforskning

Sex av Umeå universitets forskare är utvalda att ta del av Wallenberg Scholars-programmet, som syftar till att ge landets ledande forskare bidrag för fri forskning där de själva kan välja vad de vill forska inom. Forskarna får dela på sammanlagt 108 miljoner kronor.

Forskarna är Virginia Dignum, professor vid Institutionen för datavetenskap, David Wardle, professor vid Institutionen för ekologi, miljö och geovetenskap, Felipe Cava, professor vid Institutionen för molekylärbiologi och Oliver Billker, professor vid Institutionen för molekylärbiologi som samtliga är helt nya i programmet. Lotta Vikström, professor vid Institutionen för idé- och samhällsstudier samt Lars Nyberg, professor vid Institutionen för diagnostik och intervention får båda förlängning i programmet.

Umeå universitet först i Sverige att certifieras som ett Healthy Campus

Umeå universitet är det första lärosätet i Sverige och Norden att certifieras som ett Healthy Campus. Certifieringen som syftar till att främja hälsa och välbefinnande bland studenter och anställda är ett led i universitetets breddade hållbarhetsarbete.

Universitetet tog stort kliv på global hållbarhetsrankning

QS Sustainability Rankings är en årlig ranking av världens universitet som mäter lärosätena utifrån FN:s globala hållbarhetsmål. Umeå universitet klättrar över

tvåhundra placeringar jämfört med utfallet i fjol till plats 214 i världen och 48 i Europa, av totalt runt 1 750 rankade universitet.

Dubbla invigningar av ny viktig infrastruktur

Miljöarkeologiska laboratoriet (MAL) och Humlab anordnade en gemensam invigning av helt ny och viktig utrustning inom forskningsinfrastruktur finansierad av Kempe-stiftelsen. Utrustningen var Nära Infraröd Spektroskopi (NIR), som används för diverse kemisk karakterisering av olika material, för det Miljöarkeologiska laboratoriet. Och en Motion Capture-utrustning, med placering på Humlab, som kan fånga hela eller delar av en persons fysiska rörelser och förflyttningar samt i vissa fall till och med personens mimik.

– Att bevilja medel till utrustning vid Humlab och Miljöarkeologiska laboratoriet, båda vid den humanistiska fakulteten vid Umeå

universitet, skapar möjligheter för forskare inom och över forskningsgränserna att samarbeta samt att samla in och visualisera data på nya sätt, sa Alice Kempe, ordförande för Kempe-stiftelserna, vid invigningen.

Alice Kempe, ordförande för Kempe-stiftelserna, deltog och höll tal vid den dubbla invigningen. Foto: Sandra Lundström.

Designstudenten Yuchen Lan arbetar på "Moi", hennes Red Dot-vinnande projekt som hjälper ungdomar som lider av cystisk fibros. Foto: Yuchen Lan.

Designhögskolan toppar Red Dot-ranking för nionde året i rad

Designhögskolan vid Umeå universitet har återigen säkrat förstaplatsen på Red Dot Design Ranking, en internationell designutmärkelse för god formgivning som utdelas årligen av

tyska Design Zentrum Nordrhein Westfalen. Nio år i rad har Designhögskolan toppat rankingen, vilket understryker skolans ledande position inom designutbildning på internationell nivå.

Genombrott för ALS-forskningen – ny medicin bromsar

Ett genombrott om forskningen på sjukdomen amyotrofisk lateral skleros (ALS) skedde under året. Forskare vid Umeå universitet rapporterade att sjukdomsförloppet hos en svensk patient med en särskilt aggressiv form av ALS hade bromsats in med hjälp av ny genterapimedicin. Efter fyra år med sjukdomen kan patienten exempelvis gå i trappor, resa sig från en stol, äta och tala bra och leva ett socialt aktivt liv.

– Att den här patienten fortfarande kan gå mer eller mindre obehindrat i en trappa fyra år efter

sjukdomsutbrottet, det är faktiskt lite av ett mirakel att se, säger Karin Forsberg, neurolog och forskare vid Institutionen för klinisk vetenskap, som tillsammans med Peter Andersen, överläkare i neurologi och professor vid institutionen för kliniska vetenskaper, har forskat på det sjukdomsframkallande SODI-proteinet och ALS.

– Om detta läkemedel har liknande effekt på andra typer av ALS-sjukdom vet vi inte i dag. Det behövs mycket mer forskning om detta. Det här är bara början, säger Peter Andersen.

Illustration: Kären-Ann Hurri

Våld mot samiska kvinnor – uppmärksam rapport på internationella kvinnodagen

Hur drabbas samiska flickor och kvinnor av våld och hur ser deras möjligheter till stödinsatser ut? Statsvetaren Jennie Brandén och hennes kollegor från forskargruppen Lávvuuo fyllde viktiga kunskapsluckor, och fick mycket nationell medieuppmärksamhet, när de på internationella kvinnodagen släppte sin nya forskningsrapport på Kvinnohistoriskt museum i Umeå.

– Vi hoppas att det som framkommer i rapporten kommer att leda till förändring och att regeringen och andra aktörer tar ett större ansvar för att motverka våldet mot samiska kvinnor, säger Jennie Brandén.

Flest meriterade eller excellenta lärare i landet

Universitetet har sedan starten utnämnt 376 lärare till meriterade eller excellenta lärare, vilket är flest i Sverige. Modellen för högskolepedagogisk meritering har funnits sedan 2013.

Syftet är att bidra till fortlöpande kvalitetshöjning i utbildningen, bland annat genom att *stimulera lärare att utveckla hög pedagogisk kompetens* och genom att *uppmärksamma och premiera hög pedagogisk kompetens*.

Under 2024 utnämndes 40 lärare som visade hög pedagogisk skicklighet.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Inledning

Umeå universitet har ett brett utbud av program och kurser inom områdena humaniora, samhällsvetenskap, medicin samt teknik och naturvetenskap. Universitetet har under år 2024 erbjudit omkring 140 program på grundnivå och avancerad nivå och ett stort antal fristående kurser. Umeå universitet är också det lärosäte i landet som har flest antal examenstillstånd.

Ökat intresse för högre studier

Intresset för högre studier ökade 2024 både nationellt och vid Umeå universitet. Storleken på årskullarna ökade avsevärt under 2000-talets första år vilket har betydelse för antalet sökande. Även det rådande konjunkturläget och en ökande arbetslöshet samt möjlighet till omställningsstudiestöd gör att allt fler väljer högre utbildning. Under 2024 ansökte 62 340 personer en utbildning vid Umeå universitet, vilket motsvarar en ökning på 5,9 procent jämfört med förra året. Andelen kvinnor som sökte var 65 procent och andelen män var 35 procent. Av det totala antalet sökande var 80 procent behöriga. Den största gruppen behöriga återfinns i åldersgruppen under 25 år.

Fler platser ger minskande söktryck

Med söktryck avser Umeå universitet antal förstahandssökande i relation till antalet antagna. Dessa siffror ger en bild av lärosätets popularitet och hur många sökande som prioriterar studier vid Umeå universitet jämfört med antalet utbildningsplatser. Trenden med ett svagt minskande söktryck till universitetets utbildningar fortsatte under 2024 trots det stora antalet förstahandssökande. Av dem som hade Umeå universitet som förstahandsval kunde 6 427 erbjudas plats och antas på en utbildning. Det är en ökning med 9,1 procent jämfört med 2023. Att universitetet antar fler studenter i förhållande till ökningen av förstahandssökande förklarar det minskande söktrycket.

Antalet förstahandssökande varierar mycket mellan olika utbildningsprogram. Socionomprogrammet som har fyra utlysningar per år och som finns i både campus- och distansbaserad form är det klart mest sökta programmet vid Umeå universitet. Andra populära program är liksom tidigare Läkarprogrammet och Vårdadministrativa programmet. Majoriteten av Umeå universitets utbildningsprogram saknar dock reserver. Att utöka antalet platser på dessa program skulle således inte öka lärosätets studentvolym.

Ökningen av antagna återfinns framför allt i den äldre åldersgruppen över 35 år. Det gäller både grundnivå och avancerad nivå.

Distansutbildning fortsätter öka

Andelen helårsstudenter på distansutbildning fortsätter att öka, en trend som hållit i sig de senaste åren. Hälften av distansstudenterna utgörs av åldersgruppen över 35 år medan samma åldersgrupp endast utgör 6,3 procent av campusstudenterna.

Det är en stor dominans av kvinnor på distansutbildningarna, 79 procent jämfört med 64 procent kvinnor i den totala studentpopulationen på lärosätet. En förklaring kan vara att det finns ett antal större utbildningsprogram såsom Sjuksköterskeprogrammet, Vårdadministrativa programmet, Socionomprogrammet som ges på distans och som traditionellt lockar många kvinnor.

Rekordmånga antagna till sommarkurser

Intresset till Umeå universitets 67 sommarkurser (2023: 46) var högt. Sammanlagt 6 101 personer antogs till någon av sommarkurserna vid universitetet vilket är en rekordnotering och motsvarar en ökning med hela 110 procent 2024 jämfört med förra året. Inte bara vid Umeå universitet, utan i hela landet har intresset för att studera på sommaren ökat.

Drygt hälften av årets sommarkurser vid Umeå universitet var distansutbildningar, en tydlig ökning jämfört med förra årets tredjedel. Detta torde vara en orsak till ökningen av studenter. Andra viktiga orsaker är ett utökat utbud och att vissa av de nya sommarkurserna attraherade ett stort antal förstahandssökande, se även avsnittet *Sommarkurser*.

Ökad rekrytering från Stockholms län

Av registrerade studenter vid Umeå universitet har 20 procent sin behörighetsgivande utbildning från Västerbottens län, 17 procent från Stockholms län och 10 procent från Västernorrlands län. Sett till endast programstudenter är Västerbottens län det mest representerade vid Umeå universitet med 27 procent av nybörjarna. Motsvarande siffror för Stockholms län respektive Västernorrlands län är 14 procent. Den långsiktiga femårstrenden är att Västerbottens län tappar som rekryteringsbas till

förmån för framför allt Stockholms, Västernorrlands, Västra Götalands och Norrbottens län. Då det finns en förskjutning med ett år av statistiken för geografisk rekrytering avses här år 2023.

Nybörjare

Antalet nybörjade vid universitetet ökade 2024 med 16 procent jämfört med 2023 (med nybörjare avses studenter som aldrig tidigare varit registrerade vid Umeå universitet). Det är den kraftigaste ökningen under den senaste femårsperioden. Det är också första gången under perioden som män uppvisar en större procentuell ökning än kvinnor (19 procent jämfört med 15 procent).

En tydlig trend är att programnybörjarna utgör en allt mindre andel av det totala antalet nybörjare. Under den senaste tioårsperioden har andelen programnybörjare sjunkit från cirka 50 procent till 35 procent år 2024.

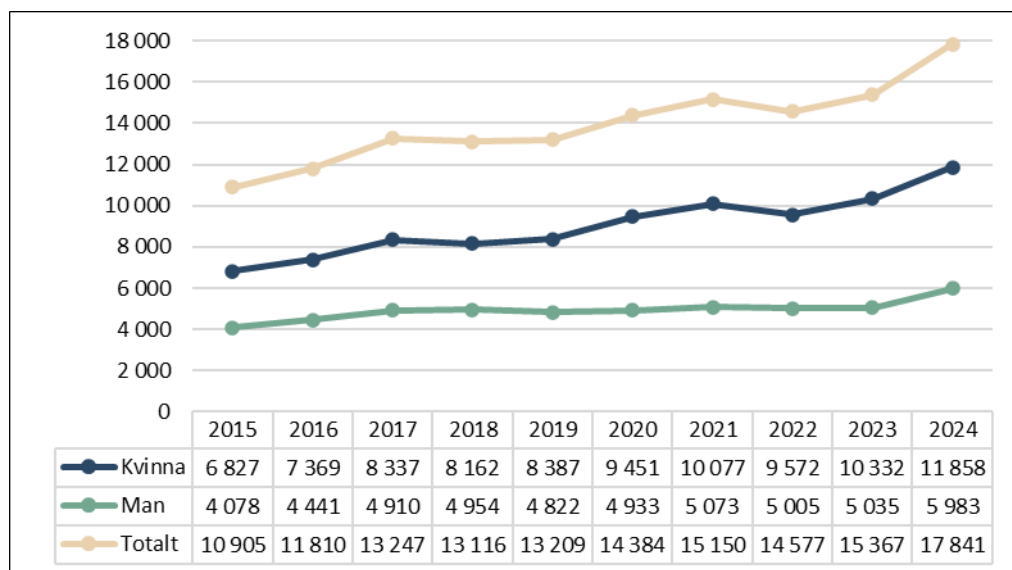

Diagram 1: Antalet högskolenybörjare under perioden 2015–2024.

Utbildningsvolym och prestationsgrad

Det totala antalet registrerade studenter vid Umeå universitet var 40 525 år 2024, vilket är en ökning med 9,7 procent jämfört med föregående år. Detta är det största antalet registrerade studenter universitet hittills har haft, även jämfört med pandemiåret 2021.

Umeå universitets utbildningsvolym under 2024 motsvarade 18 693 helårsstudenter, vilket är en ökning med 1,8 procent jämfört med föregående år. Ökningen av helårsstudenter återfinns bland dem som läser fristående kurser. Att utbildningsvolymen inte ökar mer, trots det höga antalet registrerade studenter beror således på att allt fler studenter registrerar sig för kortare studier. Det ligger i linje med att fristående kurser och distansutbildningar ökar. Trots detta har utbildningen vid Umeå universitet sin tyngdpunkt på utbildningsprogram. Andelen helårsstudenter som studerade på program var 71 procent år 2024.

Könsfördelningen bland studenterna har varit relativt stabil över tid, där kvinnor utgjorde 62 procent och män 38 procent av de registrerade under det aktuella läsåret. Detta är en könsfördelning som stämmer överens med riket i övrigt.

Fördelningen av helårsstudenter mellan fakulteterna är liknande som föregående år. Humanistiska fakulteten står för den största ökningen, 306 helårsstudenter, vilket motsvarar en ökning med 9,4 procent jämfört med 2023.

Prestationsgraden på utbildningsprogram är betydligt högre än på fristående kurser; 92 procent jämfört med 62 procent. Det kan bland annat förklaras av att programstudenter i högre utsträckning studerar på heltid med målsättningen att få en examen. Prestationsgraden är fortsatt högre för kvinnor än för män och det gäller såväl utbildningsprogram som kurser.

Tabell 1: Totalt antal registrerade studenter i utbildning på grundnivå och avancerad nivå under perioden 2015–2024 (alla kurstyper). Prestationsgraden uttryckt i procent = HPR/HST. Uppgifterna i tabellen är inklusive uppdragsutbildning och beställd utbildning.

År	Registrerade studenter	Helårsstudenter			Helårsprestationer			Prestationsgrad
		Totalt	varav utbildningsprogram	fristående kurser	Totalt	varav utbildningsprogram	fristående kurser	
2015	29 851	16 726	12 510	4 216	14 371	11 616	2 755	86 %
2016	31 023	16 762	12 477	4 286	14 158	11 457	2 701	84 %
2017	33 870	17 279	12 581	4 699	14 340	11 480	2 860	83 %
2018	33 067	16 993	12 497	4 497	14 681	11 710	2 971	86 %
2019	33 407	17 484	12 912	4 572	14 733	11 799	2 934	84 %
2020	35 452	18 218	13 393	4 825	15 346	12 285	3 061	84 %
2021	36 992	18 729	13 787	4 942	15 959	12 692	3 266	85 %
2022	36 414	18 410	13 649	4 761	15 285	12 322	2 963	83 %
2023	36 943	18 358	13 539	4 819	15 326	12 361	2 965	84 %
2024	40 525	18 693	13 362	5 331	15 684	12 358	3 326	84 %
<i>Kvinnor</i>	64 %	62 %	61 %	65 %	63 %	62 %	66 %	85 %
<i>Män</i>	36 %	38 %	39 %	35 %	37 %	38 %	34 %	82 %

Utfärdade examina

Inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå utfärdar Umeå universitet tre typer av examina: generella examina, yrkesexamina och konstnärliga examina. Under 2024 utfärdades totalt 4 688 examina vilket är i nivå med fjolåret (2023: 4 686). Med tanke på den stora studentvolym som inledde sina studier under pandemiåret 2021 hade en påbörjad ökning av antalet utfärdade examina varit att förvänta sig, i synnerhet avseende yrkesexamina. Möjligen återspeglas ökningen av antalet nybörjare ännu inte i examina eller så har många ur denna årskull avslutat sina studier i förtid.

Av det totala antalet examina har 67 procent utfärdats till kvinnor och 33 procent till män (2023: 69 respektive 31 procent).

Resultatindikatorer

Följande indikatorer används enligt budgetpropositionen för 2024 för att redovisa resultat inom området utbildning på grundnivå och avancerad nivå:

- prestationsgrad i utbildning, se *tabell 1*
- andel etablerade på arbetsmarknaden 1 år efter examen: 86 procent
- andel etablerade på arbetsmarknaden 3 år efter examen: 86 procent.

Personer som är fortsatt i studier efter examen är ej med i underlaget. Examensåret som ligger till bas för ett år efter examen är 2021 och 2019 utgör bas för tre år efter examen. Detta är det senaste data tillgängligt i Bak- och Framgrund i december 2024.

Ekonomisk utveckling

Tabell 2: Resultaträkning perioden 2022–2024 för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, exkl. uppdragsutbildning, tusen kronor.

	2022	2023	2024
<i>Intäkter</i>			
Anslag	1 710 250	1 729 535	1 814 381
Avgifter och andra ersättningar	181 689	201 878	201 497
Bidrag	63 453	51 582	48 351
Finansiella intäkter	8 897	39 784	38 020
Summa intäkter	1 964 289	2 022 779	2 102 249
<i>Kostnader</i>			
Personal	1 305 872	1 365 510	1 449 020
Lokaler	234 113	259 374	267 473
Övriga driftskostnader	362 724	391 567	369 447
Finansiella kostnader	2 533	11 048	12 647
Avskrivningar	73 472	79 561	84 415
Summa kostnader	1 978 714	2 107 060	2 183 002
<i>Transfereringar</i>			
Erhållna medel	27 782	26 052	24 547
Lämnade bidrag	-27 782	-26 052	-24 547
Summa	0	0	0
Årets kapitalförändring	-14 425	-84 281	-80 753

Totala intäkter inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå, exklusive uppdragsutbildning, är 3,9 procent högre 2024 jämfört med 2023 (+79,5 mnkr). Ökningen av anslag uppgår till 84,5 miljoner kronor (+4,9 procent) och sker till följd av den statliga indexregleringen (+3,5 procent) samt ett ökat anslag med 4,5 miljoner kronor för fler utbildningsplatser till avancerad nivå och ytterligare 4,3 miljoner kronor i anslag för ökad ersättning för helårsstudenter inom utbildningsområdet

naturvetenskap och teknik. Intäkter av anslag är likt tidigare år den största intäktsposten och uppgår till 86,3 procent av de totala intäkterna (2023: 85,5 procent). I intäkter av anslag ingår en reducering med 35,7 miljoner kronor till följd av att universitetet inte har nått upp till det tilldelade takbeloppet 2024. År 2023 var motsvarande belopp en reducering med 60,0 miljoner kronor. Intäkter av bidrag har minskat med 3,2 miljoner kronor eller 6,3 procent (2023: -18,7 procent).

Totala kostnader inom verksamhetsgrenen är 3,6 procent högre 2024 jämfört med 2023 (+75,9 mnkr). Beloppsmässigt står personalkostnaderna för den största kostnadsökningen jämfört med 2023; förändringen motsvarar 83,5 miljoner kronor (+6,1 procent). Personalkostnaderna är också den största kostnads-posten och motsvarar 66,4 procent av totala kostnader (2023: 64,8 procent). Ökningen av personalkostnader är väntad utifrån löneresvisio-nens utfall och ökat antal anställda.

Lokalkostnader har ökat med 3,1 procent 2024 jämfört med 2023 (+10,8 procent) och förklaras främst av högre konsumentprisindex som påverkar lokallhyrorna. Övriga driftskostnader har minskat med 5,6 procent och kostnader för avskrivningar har ökat med 6,1 procent.

Intäkts- och kostnadsutvecklingen under året resulterar i ett underskott på totalt -80,8 miljoner kronor (2023: -84,3 mnkr).

Ekonomisk utveckling uppdragsutbildning

Tabell 3: Resultaträkning perioden 2022–2024 för uppdragsutbildning, tusen kronor.

	2022	2023	2024
<i>Intäkter</i>			
Avgifter	171 020	187 901	214 736
Finansiella intäkter	0	4	1
Summa intäkter	171 020	187 905	214 737
<i>Kostnader</i>			
Personal	51 652	58 674	57 080
Lokaler	31 060	31 203	44 545
Övriga driftskostnader	92 435	87 896	108 746
Finansiella kostnader	2	21	2
Avskrivningar	5 300	4 452	4 059
Summa kostnader	180 449	182 246	214 432
Årets kapitalförändring	-9 429	5 659	305

Inom uppdragsutbildning ökade både intäkter och kostnader under 2024. Intäkterna ökade med 14,3 procent jämfört med föregående år. (2023: +9,9 procent). Intäktsökningen beror främst på ökade erhållna medel från Polismyndigheten (+7,4 procent, 8,9 mnkr), och Statens skolverk (+20,1 procent, 7,1 mnkr). Erhållna medel från Polismyndigheten uppgår 2024 till 129 miljoner kronor, vilket motsvarar 66,1 procent av totalt erhållna medel inom uppdragsutbildning 2024 (2023: 66,1 procent). Polisutbildningen är fortsatt universitetets största uppdragsutbildning.

Den största kostnads-posten är övriga driftskostnader som utgör 50,7 procent av de totala kostnaderna för uppdragsutbildning (2023: 48,2 procent). Posten har ökat med 23,7 procent (2023: -4,9 procent).

Den totala kostnadsökningen för uppdragsutbildning för 2024 är 17,7 procent (2023: +1,0 procent). Lokalkostnaderna har den största procentuella ökningen med 42,8 procent (2023: +0,5 procent).

För åren 2021–2022 har uppdragsutbildningens resultat varit planerade underskott. För 2023 var resultatet ett överskott med 5,7 miljoner kronor. För 2024 är resultatet ett överskott med 0,3 miljoner kronor. För vidare information om finansiering av uppdragsutbildning hänvisas till avsnittet *Uppdragsutbildning*.

Utbildningsuppdraget

Takbeloppet

År 2024 registrerades totalt 17 407 helårsstudenter (HST) som avräknats mot universitetets takbelopp (2023: 17 070 HST). Ökningen 2024 (+337 HST, +2,0 procent) har främst skett inom utbildningsområdet humaniora (+342 HST). Övriga utbildningsområden som ökar är i huvudsak naturvetenskap (+94 HST) och teknik (+24 HST). Utbildningsområden där antalet helårsstudenter har minskat är främst vård (-52 HST), medicin (-33 HST) och undervisning (-23 HST). En mindre minskning har även skett inom utbildningsområdena verksamhetsförlagd utbildning, odontologi, idrott och juridik.

Av den totala anslagsposten för utbildning på grundnivå och avancerad nivå avser cirka 15,0 miljoner kronor satsningen på livslångt lärande där universitetet per helårsstudent får avräkna medel motsvarande summan av ersättningen för en helårsstudent och en helårsprestation för relevanta utbildningsområden. Av det totala utfallet av helårsstudenter avräknas 193 helårsstudenter mot satsningen på livslångt lärande, vilket innebär att samtliga medel i stort sett har nyttjats. Genomförda insatser i syfte att stärka det livslånga lärandet beskrivs i avsnittet *Livslångt lärande*.

Utöver studenter finansierade inom utbildningsanslaget 2024 finns totalt 1 286 helårsstudenter som finansieras genom särskilda statliga medel eller uppdragsmedel (2023: 1 288 HST).

De studerande och deras prestationer inom takbeloppet fördelar sig på utbildningsområden enligt tabell 4. Ersättningen understiger takbeloppet med 35,7 miljoner kronor 2024 (2023: -60,0 mnkr).

De senaste åren har universitetets takbelopp ökat på grund av regeringens utbyggnader av utbildning, ökning av ersättningsbelopp för naturvetenskap och teknik samt hög indexuppräkning. Jämfört med 2020 har takbeloppet ökat med 184 miljoner kronor 2024 (+12,6 procent) och det har varit svårt för universitetet att helt fylla de nya utbildningsplatserna i enlighet med tilldelad budget. Frågan om genomförandet av utbildningsuppdraget med tillhörande diskussion om studentantal och genomströmning har varit och är en av Umeå universitets stora utmaningar. Sedan 2023 har flera aktiviteter vidtagits i samarbete med fakulteter och Lärarhögskolan. Några av dessa är det uppdrag som rektor har fastställt till samtliga fakultetsledningar och Lärarhögskolans ledning samt fortsatta dialoger mellan universitetsledningen och ledningen för fakulteterna och Lärarhögskolan. Vidare pågår en kampanj med kommunikationsinsatser för studentrekrytering under perioden 2023–2025, som i huvudsak riktar sig mot storstadsområdena. Hittills har satsningen medfört ökad kännedom om och preferens för Umeå universitet (allmänheten och specifikt i åldrarna 16–35 år och storstad inom Sverige). Dessutom har kännedomen om och de som uppger att de föredrar Umeå universitet som lärosäte ökat i den målgrupp som redan valt att studera vidare. Umeå universitet har under 2024 även gjort en satsning på internationell studentrekrytering med särskilt fokus mot studenter från EU/Europa.

Det lägre underskridandet av takbeloppet 2024 jämfört med 2023 är positivt och antas vara ett resultat av det arbete som har bedrivits i syfte att öka utbildningsvolymen och därmed uppfylla det utbildningsuppdrag som regeringen har gett Umeå universitet.

Tabell 4: Takbelopp 2024, tusen kronor. LLL = livslångt lärande, HPR = helårsprestationer.

Utbildningsområde	Antal HST LLL	Antal HST exkl. LLL	Antal HPR	Ersättning (tkr)
Humaniora	81	2 666	1 768	138 268
Juridik	0	420	381	23 718
Samhällsvetenskap	47	4 341	3 694	241 036
Naturvetenskap	29	2 450	1 974	253 062
Teknik	14	1 908	1 644	202 049
Vård	21	2 093	1 972	245 774
Odontologi	0	291	270	32 218
Medicin	0	1 747	1 678	272 218
Undervisning	0	340	318	29 039
Verksamhetsförlagd utbildning	0	147	134	16 950
Övrigt	0	335	293	27 824
Design	0	317	298	85 434
Konst	0	74	74	25 736
Musik	0	10	10	2 414
Idrott	0	76	65	13 175
Summa	193	17 214	14 573	1 608 916
Ersättning för helårsprestationer från december 2023				2 568
Summa utfall				1 611 483
Takbelopp 2024				1 647 203
Differens till takbelopp (takbelopp – summa utfall)				35 720
Ingående anslagssparande (2024-01-01)				143 825
Totalt utgående anslagssparande				179 545
Anslagssparande över 10 % av takbeloppet				-14 825
Utgående anslagssparande (2024-12-31)				164 719

Universitetet hade ett ingående anslagssparande motsvarande 143,8 miljoner kronor vid ingången av 2024. I och med underskridandet ökar universitetets ackumulerade anslagssparande till 179,5 miljoner kronor, varav 35,7 miljoner kronor bokförs som minskad intäkt inom grundutbildningsanslaget 2024 och 14,8 miljoner kronor återbetalas till regeringen eftersom det totala ackumulerade anslagssparandet överstiger 10 procent av universitetets takbelopp.

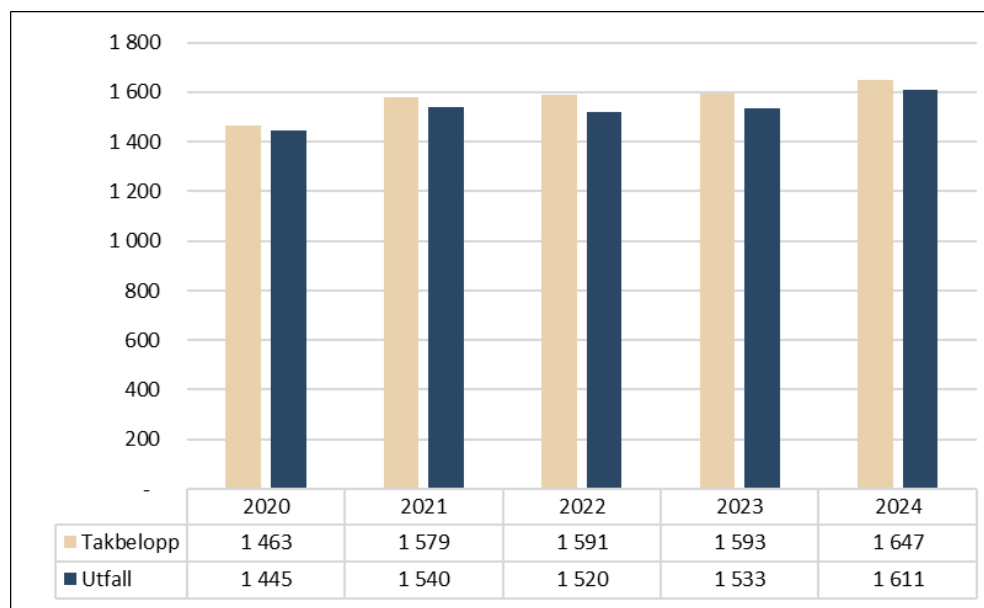

Diagram 2: Intäkter av anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå samt takbelopp perioden 2020–2024, miljoner kronor.

Utbildningsutbud

Regleringsbrev 2024, I:3 Universitet och högskolor

Umeå universitet erbjuder ett brett utbildningsutbud. Detta gäller i bemärkelsen ämnesbredd, distributionsformer samt om utbildningen erbjuds som fristående kurs, generellt program eller yrkesprogram. Yrkesprogram utgör ungefär halva utbildningsvolymen sett till antalet helårsstudenter. I storleksordning därefter följer fristående kurser som utgör en knapp tredjedel av utbildningsvolymen. Generella kandidat-, magister- och masterprogram utgör en femtedel av utbildningsvolymen. Uppdragsutbildning utgör en liten del av den totala utbildningsvolymen, cirka tre procent år 2024. Fördelningen mellan de olika typerna av utbildningar är relativt stabil över tid.

Tabell 5: Långsiktig trend för HST-utvecklingen för olika utbildningstyper. Trenden baseras på perioden 2012–2024 och uttrycks som genomsnittlig förändring i HST per år.

Utbildningstyp	Trend
Yrkesexamensprogram	+91,6
Fristående kurser	+13,6
Generella program	+35,7
Uppdragsutbildningsprogram	+23,4
Förutbildningsprogram	-1,1

Kopplingen mellan universitetets utbildningsutbud och omvärldens behov är särskilt tydlig för yrkesutbildningar för vilka det finns etablerade strukturer i form av programråd med externa representanter, ibland även branschråd och andra externa aktörer med vilka universitetet för dialoger om utbildningarnas utformning och dimensionering. För att kunna möta omvärldens specifika behov av kompetens har Umeå universitet ett av Sveriges största utbud av yrkesutbildningar och det största antalet examenstillstånd.

För de generella kandidat-, magister- och masterutbildningarna styrs utbudet och dimensioneringen i högre grad av studenternas efterfrågan och de områden inom vilka universitetet bedriver forskning, även om många program som leder till generell examen också har en tydlig yrkesinriktning. Även inom generella examina har Umeå universitet en av de

största ämnesbredderna i landet med förleden ekonomie, farmacie, filosofie, medicine, naturvetenskaplig, odontologie, politices, teknologie och teologie.

Med utbildningsutbud avses programutbildningars inriktning och ämnesinnehåll men även distributionsform och utbud av fristående kurser. Utbildningar som ges på andra orter eller är nätburna är viktiga för att tillgodose det kompetensbehov som finns, inte minst inom regionen. Omvärldsanalyser görs bland annat i dialog med lärcentra i regionen och via universitetets strategiska partnerskap med kommuner och regioner.

Fördelningen mellan program och kurser samt mellan campus och distansutbildning

Även om Umeå universitet har en lång tradition av distansutbildning är bedömningen att det finns ett mervärde i att bedriva högre utbildning och forskning i en fysisk miljö. Därför har universitetsledningen uttryckt en vilja att Umeå universitet fortsatt ska vara ett tydligt campusuniversitet. Dialogerna mellan universitetsledning och ledning för fakulteter samt Lärarhögskolan är viktiga då fakulteterna och Lärarhögskolan är de som beslutar om antagningstal och distributionsformer. Även i utbildningsstrategiska rådet förs diskussioner om vikten av att universitetet förblir ett campusuniversitet.

Tabell 6 visar att den största andelen studenter uttryckt i helårsstudenter är campusstudenter. Tabell 7 visar att trenden är att andelen distansutbildning ökar med 1,8 procentenheter per år under den senaste femårsperioden medan trenden för campusutbildning är den motsatta.

Tabell 6: Fördelning av helårsstudenter på utbildningsform och distributionsform 2024.

Andel helårsstudenter	Fristående	Program
Distans (%)	22	12
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>67/33</i>	<i>83/17</i>
Campus (%)	7	59
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>58/42</i>	<i>58/42</i>

Tabell 7: Andel helårsstudenter på campus respektive distans perioden 2020–2024.

Andel helårsstudenter	2020	2021	2022	2023	2024	Trend (procent-enheter per år)
Kvinnor						
Campus (%)	68	68	65	63	60	-2,0
Distans (%)	32	32	35	37	40	2,0
Män						
Campus (%)	79	78	78	76	73	-1,3
Distans (%)	21	22	22	24	27	1,3
Totalt						
Campus (%)	72	72	70	68	65	-1,8
Distans (%)	28	28	30	32	35	1,8

En anledning till distansutbildningens ökade volym är att söktrycket ofta är högre för dessa utbildningar. Det är till exempel tydligt på Socionomprogrammet och Kandidatprogrammet i teologi, som båda erbjuds i en nätbaserad och en campusbaserad variant. Antalet förstahandssökande till det distansbaserade Socionomprogrammet var 1 285 år 2024 jämfört med 359 personer till det campusbaserade programmet. Motsvarande siffror för Kandidatprogrammet i teologi var 110 respektive 3.

Humanistiska fakulteten präglas av en stor andel fristående kurser. Det är i viss mån ett strategiskt val eftersom kurserna utgör ett varierat utbildningsutbud som attraherar en vidare grupp av studenter, åldersmässigt och geografiskt, än programutbildningarna. De senaste åren har 52–62 procent av helårsstudenterna på Humanistiska fakulteten studerat på distans. Under 2024 startade fakulteten programutbildning i etnologi samt ett kandidatprogram i filosofi och artificiell intelligens.

Utbildningsutbud och planeringstal vid Medicinska fakulteten styrs i stor utsträckning av instruktionerna i regleringsbrevet från regeringen. Ett strategiskt arbete med det framtida utbildningsutbudet pågår vid fakulteten. Under 2024 har fakulteten även initierat en djupare analys av antagnings-siffror till utbildningsprogram. De decentraliserade utbildningarna vid fakulteten har som syfte att bidra till kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvårdsyrken på orter som kan möta svårigheter vid rekrytering av nyexaminerade studenter som genomgått hela utbildningen på campus. Under 2024 startades nya decentraliserade utbildningar av barnmorskor och biomedicinska analytiker.

Vid Samhällsvetenskapliga fakulteten äskar institutioner och enheter platser på utbildningsprogram och fristående kurser inom ramen för fakultetens budgetprocess. Dessa äskanden bygger på bedömningar av såväl antal sökande som arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft inom specifika branscher. Dessa bedömningar har sedan pandemin varit svårare att göra, men fakulteten noterar nu en återgång till det söktryck och antal registrerade studenter efter tre veckor som fakulteten hade innan pandemin. I syfte att komplettera Civilekonomutbildningen startade fakulteten en ekonomie kandidatutbildning med första antagning hösten 2024.

Vid Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten dimensioneras antalet platser på respektive utbildningsprogram utifrån efterfrågan, söktryck och tillgänglig lärarkapacitet samt utifrån den ekonomiska ramen (takbeloppet). Fakulteten har under en tid inte nått upp till takbeloppet vilket har lett till en strategi att försöka maximera utbildningsvolymen. Därför har strategiska bedömningar gällande fördelning mellan program och fristående kurser inte varit nödvändiga. Däremot uppmuntras utveckling av nya fristående kurser, både på campus och på distans, som ligger i linje med tillgänglig lärarkompetens samt studenternas och arbetsmarknadens efterfrågan. Fakulteten har under 2024 startat en kandidatutbildning i miljövetenskap med hållbarhetsprofil.

Utgångspunkten för dimensioneringen av utbildningsutbudet vid Lärarhögskolan utgörs av den ekonomiska utbildningsramen. Vidare tas hänsyn till bland annat söktryck, personella resurser och möjligheter till placering på verksamhetsförlagd utbildning. Planeringstalen sätts i dialog med institutioner, programråd och

inom vissa utbildningsprogram även med skolhuvudmän. Inriktningen på utbildningsutbudet bestäms på olika sätt. Till exempel har arbetsmarknadens efterfrågan varit vägledande vid framtagandet av den arbetsintegrerade lärarutbildningen. Ett exempel är Grundlärarprogrammet med inriktning mot fritidshem som erbjuds som arbetsintegrerad utbildning. Olika distributionsformer av utbildningsprogrammen tas fram i dialog med skolhuvudmän. Ett exempel på detta är Yrkeslärarprogrammet i Skellefteå. Inom vissa utbildningsprogram, till exempel Förskollärarprogrammet, är distansalternativet särskilt efterfrågat och Lärarhögskolan har utökat planeringstalen för att kunna anta fler studenter. Under 2024 har Speciallärarprogrammet kompletterats med antagning till en inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning.

Utfallet för hur väl Umeå universitets utbildningsutbud motsvarar studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov kvantifieras i söktryck och om studenterna får jobb efter utbildningen. Söktrycket beskrivs i avsnittet *Inledning* och bedöms överlag vara relativt gott. 86,3 procent av alumnerna från Umeå universitet har ersättning för arbete som primär inkomstkälla ett år efter examen. Av de som tog examen 2021 hade den största andelen sin arbetsplats i Västerbottens län (38 procent) 2022. Drygt 56 procent hade sin arbetsplats i norra Norrland och 28 procent i någon av storstadslänen. Detta tyder på att utbildningsutbudet vid Umeå universitet motsvarar det omgivande samhällets behov med ett särskilt fokus på den norra regionen. De angivna åren är de senaste som det finns underlag för från Statistiska centralbyrån, SCB. Det bör dock noteras att arbetsmarknaden i norr under en tid varit mycket gynnsam med en expansiv industri som en följd av den gröna omställningen.

Tabell 8: Andel helårsstudenter på kurser inom utbildningsprogram respektive fristående kursperioden 2020–2024.

Andel helårsstudenter	2020	2021	2022	2023	2024
Kvinnor					
Program (%)	72	72	73	72	70
Fristående kurs (%)	28	28	27	28	30
Män					
Program (%)	75	76	76	76	74
Fristående kurs (%)	25	24	24	24	26
Totalt					
Program (%)	74	74	74	74	71
Fristående kurs (%)	26	26	26	26	29

Livslångt lärande

Regleringsbrev 2024, I:11 Umeå universitet högskolelag (1992:1434), 1 kap 5§

Att erbjuda utbildning till yrkesverksamma som vill kompetensutveckla sig eller byta karriär är en viktig del av universitetets uppdrag.

Umeå universitet tilldelades 15 034 000 kronor för livslångt lärande 2024 där utbildningsutbudet bland annat ska fokuseras mot utbildning som främjar klimatomställning. Medlen har använts för att erbjuda sammanlagt ett tjugofemtal kurser från samtliga fakulteter och Lärarhögskolan. Några exempel är kurserna Människan, miljön och samhället, Modellering, programmering, och simulering av elkrafttillämpningar och Ledarskap i arbetslivets digitalisering.

En stor del av universitetets utbildningsutbud är fristående kurser. Olika lärosäten hanterar antagning till fristående kurser på olika sätt. Av de lärosäten som administrerar antagning till kurser genom Universitets- och högskolerådet är Umeå universitet det tredje största lärosätet med avseende på hur många som antas. Många av de fristående kurserna är distansbaserad utbildning, vilket ytterligare underlättar för studenter i olika skeden i livet.

Den höga andelen distansbaserad utbildning vid universitetet bidrar till att studenter både inom och utom regionen kan dra nytta av Umeå universitet för sitt livslånga lärande. Analyser visar att Umeå universitet är attraktivt för alumner från andra lärosäten. Trenden är också att andelen studenter över 35 år ökar, vilket tyder på att universitetets utbud, distributionsform och upplägg främjar ett livslångt lärande.

Fokus för vad som erbjuds inom det livslånga lärandet varierar mellan fakulteter och Lärarhögskolan. Kursutbudet vid Humanistiska fakulteten har ett relativt tydligt bildningsfokus, det vill säga kurser lämpade för personlig utveckling. Medicinska fakulteten och Lärarhögskolan lägger större vikt vid professionell kompetensutveckling för yrkesverksamma. Även Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten fokuserar på professionell utveckling i sitt utbildningsutbud, genom att erbjuda kortare kurser som möjliggör kompetensutveckling vid sidan av ett arbete för dem som är yrkesverksamma.

Umeå universitet var 2024 det tredje mest angivna lärosätet i Sverige för beviljade ansökningar med omställningsstudiestöd sedan satsningen startade. De utbildningar som är särskilt populära bland studenter med omställningsstudiestöd vid Umeå universitet förutom fristående kurser är polisutbildningen, sjuksköterskeutbildningen samt Specialpedagogprogrammet och Speciallärarprogrammet. Även om Umeå universitet är det tredje mest beviljade lärosätet utgör volymen (509 beviljade ansökningar) en mycket låg andel av lärosätets utbildningsvolym.

Universitetet har samlat information om utbildning lämpad för kompetensutveckling och livslångt lärande i en webbportal. Under rubriker som Byta karriär, Studera vidare, Spetsa mina kunskaper och Nyfiken på kunskap kan den intresserade hitta öppna kurser, sökbara kurser och program.

Korta kurser för yrkesverksamma

Regleringsbrev 2024, I:11 Umeå universitet

Umeå universitet har under 2024 fördelat sammantaget 2,5 miljoner kronor för utveckling av 13 korta kurser för yrkesverksamma inom områdena grön omställning, batteri och teknik. Tio av kurserna återfinns inom naturvetenskap och teknik, två inom samhällsvetenskap och en inom medicin. Kursen Teknologier för den gröna omställningen genomförs i samarbete med Nitus, ett nationellt nätverk för kommunala lärcentra.

Universitetet har genom en enkät till ett fyrtiotal partner i närregionen samlat in områden där det finns behov av och önskemål om kompetensutveckling för yrkesverksamma. Universitetet har tagit del av och analyserat underlaget till Akademi norrs rapport Hållbar kompetensförsörjning i norra Sverige, som visar vilka utmaningar och möjligheter som finns inom kompetensförsörjning i norra Sverige de kommande 2–3 åren. Behoven matchar på många områden det utbud som tagits fram i den nationella satsningen som helhet. Satsningen Korta kurser för yrkesverksamma har vid ett flertal tillfällen diskuterats i Umeå universitets utbildningsstrategiska råd och i motsvarande forum på fakultetsnivå. De kurser som fick medel för utveckling under 2024 finns tillgängliga på plattformen Learning for Professionals, L4P.

Mål för antal examina för vissa utbildningar

Regleringsbrev 2024, I:11 Umeå universitet

Regeringen har fastställt särskilda mål för antal utfärdade examina under perioden 2021–2024. Målen gäller ett antal yrkesutbildningar inom de två områdena lärar- och förskolläraryt utbildningar respektive hälso- och sjukvårdsutbildningar.

Tabell 9: Antal utfärdade examina för lärar- och förskolläraryt utbildningar samt specifika hälso- och sjukvårdsutbildningar för perioden 2021–2024. Tabellen visar även mål för antal utfärdade examina perioden 2021–2024.

	2021	2022	2023	2024	Mål för antal utfärdade examina under 2021–2024
Lärar- och förskolläraryt utbildningar ¹	427	484	479	492	1 925
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>75/25</i>	<i>70/30</i>	<i>76/24</i>	<i>76/24</i>	
Hälso- och sjukvårdsutbildningar	412	389	430	425	1 720
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>84/16</i>	<i>86/14</i>	<i>89/11</i>	<i>85/15</i>	

¹Äldre lärarexamina är inkluderade i antalet utfärdade examina för lärar- och förskolläraryt utbildningar.

Lärar- och förskolläraryt utbildningar

Antal utfärdade examina inom lärar- och förskolläraryt utbildningar uppgår till 492 år 2024. Tillsammans med utfallet för år 2021, 2022 och 2023 motsvarar det totalt 1 882 examina, det vill säga 98 procent av målet för fyraårsperioden. Detta motsvarar i det närmaste lärosätets plan för att nå upp till målet för fyraårsperioden.

Den mindre avvikelsen är gemensam för de flesta utbildningarna och beror i huvudsak på för få sökande till de olika programmen. Samtliga behöriga sökande till Lärar- och Förskolläraryt programmen har erbjudits en utbildningsplats, förutom sökande till Speciallärar- och Specialpedagogprogrammet. Till dessa program har antalet sökande överstigit antalet platser. Åtgärder har därför vidtagits för att kunna erbjuda fler studenter att läsa dessa två program. Bland annat har antagningsprocessen och bemanningssituationen setts över.

För att öka söktrycket till övriga program har bland annat marknadsföringen till presumtiva studentgrupper intensifierats. Därtill har andra åtgärder vidtagits för att nå målet för antal examina. Då handlar det främst om att öka genomströmningen i kurser genom att exempelvis erbjuda studenter nya former av stöd för att klara studierna.

Hälso- och sjukvårdsutbildningar

Antal utfärdade examina inom hälso- och sjukvårdsutbildningar uppgår till 425 år 2024. Tillsammans med utfallet för år 2021, 2022 och 2023 motsvarar det totalt 1 656 examina, det vill säga 96 procent av målet för fyraårsperioden. Detta motsvarar i det närmaste lärosätets plan för att nå upp till målet för fyraårsperioden. Den mindre avvikelsen har olika förklaringar, vilka närmare beskrivs nedan för respektive utbildning.

Barnmorskeexamina

Under 2024 examinerades två kullar barnmorskor. En analys av studenter som inte kommer till kursstart eller som tidigt avbryter sin utbildning visar att studenter nekats tjänstledigt för studier eller inte får studielön under utbildningen från arbetsgivaren och därför inte har möjlighet att acceptera sin utbildningsplats. Det förekommer också att studenter försöker kombinera utbildning och heltidsarbete under några månader, men tvingas till studieavbrott på grund av för stor belastning.

Röntgensjuksköterskeexamina

Under 2024 var antal utfärdade examina avsevärt högre jämfört med perioden 2021–2023. Söktrycket på programmet är dock fortfarande lågt både vid Umeå universitet och i övriga landet. Tidiga avhopp antas bero på sviktande intresse och motivation då ett flertal studenter inte har haft programmet som förstahandsval.

Sjuksköterskeexamina

Under 2024 har färre examina utfärdats jämfört med samtliga tidigare år inom perioden 2021–2023. Det finns en trend över tid av sjunkande meritvärde bland de studenter som söker. Det är rimligt att anta att det låga meritvärdet påverkar genomströmningen. För att locka fler studenter med högre meritvärde har antalet antagna till urval 1 ökat från 440 studenter år 2021 till 555 studenter år 2024. Ytterligare en åtgärd som genomförts under 2024 är att kvoten mellan urvalsgrupper har förändrats. Färre antas nu från högskoleprovsgruppen och fler på gymnasiebetyg.

Specialistsjuksköterskeexamina

Under 2024 var antal examina högre än tidigare år under perioden 2021–2023. På grund av den pressande personalsituationen i vården finns vissa studenter som inte får tjänstledigt och som arbetar parallellt med studierna, vilket kan vara orsaken till en del studieavbrott. I några utbildningar kan studenter från andra delar av landet ansöka om att få göra verksamhetsförlagd utbildning på/nära sin hemort. I och med en ökning av antalet studenter vid andra universitet har det blivit svårare att få tillgång till verksamhetsförlagda utbildningsplatser (VFU). Det har också lett till studieavbrott i större utsträckning än tidigare.

Sommarkurser

Regeringsbeslut 2019 (U2019/04118/UH)

Umeå universitet har i uppdrag att anordna fler relevanta sommarkurser (U2017/04678) med senare ändringsbeslut (U2019/04118/UH). År 2017 erhöll Umeå universitet medel för anordnande av fler sommarkurser. Uppdraget omfattade ett mål om 90 fler helårsstudenter 2021 jämfört med 2017 års nivå. År 2021 fick universitetet ytterligare 4 333 000 kronor för samma ändamål, vilket motsvarar cirka 50 helårsstudenter. Därefter har inga ytterligare medel tillskjutits varför samma målnivå om 140 fler helårsstudenter jämfört med år 2017 kvarstår. Det motsvarar en total volym på 286 helårsstudenter.

Antal helårsstudenter inom sommarkurser uppgår till 443 helårsstudenter år 2024. Umeå universitet har därmed nått upp till målet med god marginal. Åtgärder som har vidtagits för att

nå målet är ett utökat kursutbud. Några av de nya kurserna, till exempel Introduktion till R och Dataanalys med R har attraherat ett stort antal förstahandssökande.

Flest helårsstudenter på sommarkurser finns liksom tidigare vid Humanistiska fakulteten. Det är också den fakultet som står för den största ökningen av antalet helårsstudenter 2024 jämfört med 2023.

Tabell 10: Antal helårsstudenter på sommarkurser perioden 2020–2024.

	2020	2021	2022	2023	2024
Helårsstudenter	226	226	207	256	443
kvinnor/män	62/38	61/39	61/39	66/34	60/40

Breddad rekrytering

Högskolelag (1992:1434), 1 kap 5 §

Med breddad rekrytering avser Umeå universitet rekrytering av underrepresenterade grupper samt att studentpopulationen i stort ska återspegla den totala populationen. Då Umeå universitet är beläget i en region med lägre övergång till högre studier än riksgenomsnittet i ett flertal kommuner, finns det även ett geografiskt perspektiv på universitetets tolkning av breddad rekrytering. De breddningsfaktorer som följs vid Umeå universitet är könsfördelning, andel studenter med utländsk bakgrund (där ungefär 33 procent i befolkningen är född utomlands alternativt har föräldrar som är födda utomlands) samt breddning med avseende på social bakgrund (där andelen personer med föräldrar som har högst gymnasial utbildning är cirka 50 procent i riket). Därutöver följs faktorer som studenternas ålder och geografisk härkomst i riket för att säkerställa att ingen grupp missgynnas och att universitetet tar sitt regionala ansvar för kompetensförsörjningen. För dessa faktorer finns det dock inget uppenbart målvärde.

I förhållande till populationen som helhet rekryteras en för hög andel kvinnor med svensk bakgrund från akademiska hem till Umeå universitet, vilket gäller generellt för högskolesektorn. Studentpopulationen vid Umeå universitet skiljer sig markant mellan olika utbildningar. Fakulteterna och Lärarhögskolan ansvarar därför för att bredda rekryteringen till de utbildningar som de ansvarar för.

För utbildningar vid Medicinska fakulteten och Lärarhögskolan utgör könsfördelningen den enskilt största utmaningen för över hälften av utbildningarna. Vid Samhällsvetenskapliga och Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten är det i stället social snedrekrytering som utgör den största utmaningen för nästan hälften av utbildningarna. För utbildningarna vid Humanistiska fakulteten fördelar sig utmaningarna relativt jämt med ungefär en tredjedel av utbildningarna som har störst utmaning med könsfördelning, en tredjedel med för låg andel studenter med utländsk bakgrund samt en tredjedel där en för låg andel studenter kommer från studieovana hem.

I universitetets rekryteringsinsatser, som framför allt riktas mot gymnasieungdomar, läggs stor vikt vid att informationsmaterial ska vara inkluderande. Detta omfattar bland annat val av bilder och vilka studenter som presenteras i informationsmaterial.

Hur personer väljer högre utbildning påverkas av en rad faktorer varav en del förändras när personen blir äldre. Det är sannolikt att äldre personer som ska välja utbildning gör andra val än de skulle ha gjort i sin ungdom. Det är därför viktigt att tillhandahålla möjlighet för studenter att byta spår när de blir äldre. I detta sammanhang är basår och möjlighet till distansutbildning viktiga instrument för att bredda rekryteringen. Umeå universitet har under många år erbjudit detta i sitt utbildningsutbud. Vid Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten erbjuds ett tekniskt-naturvetenskapligt basår med tillhörande platsgaranti. Samtliga fakulteter och Lärarhögskolan erbjuder ett brett utbud av distansbaserad utbildning. Speciellt till lärarutbildningarna finns det ett flertal vägar in som anpassats till olika grupperingar i samhället. Ett exempel som attraherar äldre sökande är arbetsintegrerat lärande där intresset är stort särskilt i inlandskommuner i norra regionen. Den medicinska fakulteten erbjuder decentraliserade utbildningar vid mindre orter i norra regionen.

I syfte att bättre förstå varför en del grupper väljer bort vissa utbildningar har Medicinska fakulteten genomfört fokusgruppsintervjuer med underrepresenterade grupperingar så som yngre män från inlandskommuner.

Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten arrangerar årliga aktiviteter riktade till barn och ungdomar såsom Vetenskapsfemman och Teknikåttan för att öka intresset för teknik och naturvetenskap.

Studieavgifter för tredjelandsstudenter

Regleringsbrev 2024, I:3 Universitet och högskolor

Tredjelandsstudenterna bidrar på ett positivt sätt till universitetets internationella miljö och till ökad kvalitet på utbildningarna. Sedan avgiftsreformen infördes har antalet tredjelandsstudenter ökat varje år, med undantag för 2017 och 2019. Under 2024 studerade 378 tredjelandsstudenter vid universitetet. Det är en ökning med 3,0 procent från föregående år och det högsta antalet någonsin. Åtgärder som Migrationsverket vidtagit för att effektivisera viseringsprocessen samt att denna studentgrupp har möjlighet att få tvååriga uppehållstillstånd har haft en positiv inverkan på antalet studenter. Umeå universitet antar inte tredjelandsstudenter genom separat antagning och således har sådan antagning inte påverkat den studieavgiftsfinansierade verksamheten.

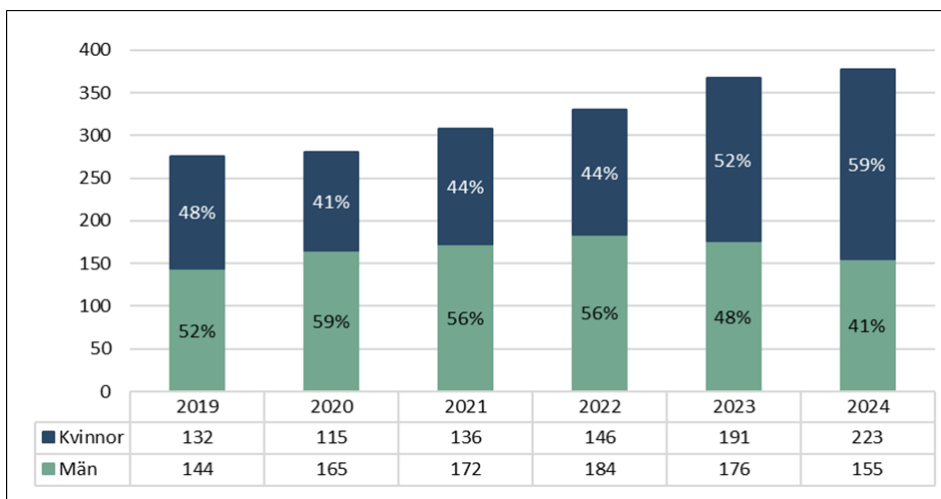

Diagram 3: Antal tredjelandsstudenter vid Umeå universitet under perioden 2019–2024.

Under 2024 har 218 tredjelandsstudenter deltagit i utbildning inom ett utbytesavtal. Detta är en ökning med 45 studenter från föregående år. I övrigt har inga förändringar skett inom verksamheten.

Under 2024 har universitetet handlagt 77 återbetalningsärenden. Detta är en minskning med 46 återbetalningsärenden jämfört med föregående år. Minskningen beror dels på snabbare handläggningstider hos Migrationsverket, dels på ändringar i rutiner för fakturering av avgiftsbetalande studenter. Majoriteten av de studenter som ansökt om återbetalning har gjort det på grund av att de har fått avslag på ansökan om uppehållstillstånd eller på grund av försenad handläggning av ansökan om uppehållstillstånd hos Migrationsverket.

De mest populära masterprogrammen under 2024 var Masterprogrammet i redovisning (32 studenter), Masterprogrammet i folkhälsovetenskap (28 studenter), Masterprogrammet i affärsutveckling och internationalisering (24 studenter), Masterprogrammet i folkhälsovetenskap med inriktning mot hälsoekonomi (21 studenter) samt Internationella ekonomi-programmet (21 studenter).

Totalt hade 96 tredjelandsstudenter stipendier för någon del av studieavgiften under 2024 (inklusive Svenska Institutets stipendier), vilket motsvarar 25 procent av det totala antalet tredjelandsstudenter. Detta är en minskning från föregående år och beror på vilka program som tilldelas stipendier, hur många stipendier varje program tilldelats samt hur mycket medel

studenten ansökte om. Antalet stipendier för studieavgifter är lågt i jämförelse med antalet avgiftsbetalande studenter vid Umeå universitet. Antagna studenter anger avsaknaden av stipendium som anledning till att de inte börjar sina studier vid Umeå universitet. För att kunna rekrytera fler kvalificerade studenter till universitetets engelskspråkiga program behövs fler stipendier och sponsorer till desamma.

Arbetsintegrerad lärarutbildning

Regleringsbrev 2024, I:3 avseende anslag 2:64

Umeå universitet har startat tre omgångar arbetsintegrerad lärarutbildning (AIL). Höstterminen 2021 startade AIL, Grundlärarprogrammet med inriktning mot årskurs 4 och 6. Därefter startade AIL, Grundlärarprogrammet med inriktning fritidshem höstterminerna 2022 och 2024.

Antal sökande till AIL med inriktning mot fritidshem har ökat från 192 inför höstterminen 2022 till 244 sökande inför höstterminen 2024. Ökningen kan delvis förklaras av ett ökat samarbete mellan skolhuvudmän och lärosätet vid studentrekryteringen och delvis utifrån att fler skolhuvudmän visat intresse för utbildningarna inför antagningsomgången 2024. AIL med inriktning mot årskurs 4 och 6 har bara erbjudits vid ett tillfälle, höstterminen 2021.

Under 2024 studerade totalt 77 studenter i arbetsintegrerad form. Av dessa var 61 kvinnor och 16 män. I tabell 11 framgår antalet helårsstudenter inom AIL år 2024.

Tabell 11: Antal helårsstudenter inom AIL 2024.

Program	Antal helårsstudenter 2024
Grundlära­r­pro­gram­met, in­rik­tn­ing årskurs 4 och 6 <i>kvinnor/män (%)</i>	11 85/15
Grundlära­r­pro­gram­met, in­rik­tn­ing fritidshem <i>kvinnor/män (%)</i>	30 81/19

Kvarvaron på utbildningen är likvärdig som eller högre än samma program som ges på campus. Efter 150 högskolepoäng är kvarvaron på Grundlära­r­pro­gram­met med in­rik­tn­ing mot årskurs 4 och 6 för AIL-studenterna 59 procent och för campusstudenterna 58 procent. Efter 90 högskolepoäng är kvarvaron på Grundlära­r­pro­gram­met med in­rik­tn­ing mot fritidshem AIL 71 procent och motsvarande på campus 65 procent. En förklaring till kvarvaron kan vara det höga söktrycket och att antagna studenter förutom utbildningens behörighetskrav även intervjuas av skolhuvudman inför beslut om anställning. Ytterligare en förklaring kan vara rektorernas och mentorernas engagemang i studentens studier hos arbetsgivaren.

Prognosen för perioden 2025–2026 baseras på antal registrerade studenter på sista kursen höstterminen 2024 samt att två antagningsomgångar planeras under 2025–2026.

Tabell 12: Prognos antal helårsstudenter för antagning till arbetsintegrerad lära­rut­bil­d­ning perioden 2025–2026.

	2025	2026
Helårsstudenter	66	72

Tabell 13: Utveckling av antal sökande till AIL.

Antal sökande	2021	2022	2023	2024
Grundlära­r­pro­gram­met, in­rik­tn­ing mot årskurs 4 och 6 <i>kvinnor/män (%)</i>	195 72/28	-	-	-
Grundlära­r­pro­gram­met, in­rik­tn­ing mot fritidshem <i>kvinnor/män (%)</i>	-	192 74/26	-	244 75/25

AIL erbjuds på distans med 75 procent studietakt. Två dagar per vecka är möjliga för schemalagd undervisning. Övriga tre dagar är möjliga för arbete på en skola.

Samverkan kring utbildningarna som startat sker med 15 kommunala skolhuvudmän och 1 fristående skolhuvudman vilka tillsammans har anställt en eller flera studenter. Skolhuvudmännen finns i Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län. Lärosätet samarbetar också med lärcentra i Lycksele, Skellefteå och Örnsköldsvik. Dialog om samverkan med lärcentra i Norrbotten har inletts under året.

En viktig erfarenhet är att när skolhuvudmän samverkar med lärosätet för första gången, har det varit svårare att fylla ortens utbildningsplatser. Dels för att AIL då är nytt för skolhuvudmannen, dels för att intresserade inte hunnit komplettera sin behörighet i tid. En bättre framförhållning och mer långsiktig planering av vilka program som parterna, lärosätet och skolhuvudmän vill erbjuda skulle kunna främja möjligheten att fler platser blir tillsatta. Ytterligare en erfarenhet är att studenterna som började programmet höstterminen 2024 hade god förståelse för vad AIL innebär och vad som förväntas av en AIL-student. En anledning kan vara de digitala studievägledande träffarna lärosätet genomförde i samverkan med skolhuvudmän.

Verksamhetsförlagd utbildning i AIL samt arbetet med att stärka koppling teori och praktik är fortsatt viktiga områden att utveckla.

Kompletterande utbildning för personer med utländsk utbildning

Regleringsbrev 2024, I:3 avseende anslag 2:64

Kompletterande lärar- och förskolläraryt- bildning

Den kompletterande lärar- och förskolläraryt- bildningen Utlandsutbildade lärares vidareut- bildning (ULV) är en utbildning för personer som redan har en avslutad utländsk läraryt- bildning eller en utländsk akademisk utbildning inom ett svenskt ämnesområde, och som vill få behörighet att undervisa i svensk skola eller förskola.

Studenterna som antas till ULV är en mångfacetterad grupp. Exempelvis kan studen- terna komplettera sin utbildning med en examen för att erhålla svensk lärarlegitimation eller genom beslut av Skolverket. Dessa studenter har varierande vistelsetid i Sverige och olika nivåer på sina språkkunskaper. Vissa har läraryt- bildning från sitt hemland, medan andra har en kandidatexamen utan koppling till läraryt- ket. Dessa faktorer påverkar i hög grad deras förståelse för det svenska skolsystemet samt deras förmåga att klara av akademiska studier i Sverige.

Under året har 11 studenter tagit ut en lärarexamen och 14 studieavbrott har rapporte- rats. Det finns olika anledningar till att studenter väljer att avbryta sina studier och dessa är inte alltid kända för lärosätet. Vanliga anledningar är inaktivitet i studierna och att studenterna har svårt att kombinera studier med arbete och familjeliv. Vid ett par tillfällen har studenter valt att avbryta sina studier vid Umeå universitet för att slutföra dem vid ett annat lärosäte.

För varje student upprättas en individuell studieplan baserad på tidigare utbildning och arbetslivserfarenhet. Det finns ett stort behov av vägledning och förtydligande, vilket kräver kvalificerad kompetens för antagning, validering och upprättande av studieplaner, inklusive löpande justeringar. De flesta av studenterna som läser den kompletterande utbildningen för personer med utländsk utbildning vid lärosätet är i behov av lärarförberedande studier som är specifikt inriktade på det svenska skolsystemet

och lärarens roll inom det. Mot bakgrund av detta har ett språkprov utvecklats under 2024 och kommer 2025 införas som ett obligatoriskt moment i samband med antagning.

Under 2024 genomfördes utbildningen både på distans utan fysiska träffar och som distanskurser med obligatoriska fysiska träffar på campus. Utbildningen följs upp med kursutvärderingar efter varje kurs i enlighet med universitetets kvalitetssystem.

Tabell 14: Antal sökande, antagna och helårsstudenter perioden 2022–2024.

	2022	2023	2024
Sökande	106	89	67
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>84/16</i>	<i>80/20</i>	<i>75/23</i>
Antagna	40	40	41
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>87/13</i>	<i>82/18</i>	<i>76/24</i>
Helårsstudenter	31	32	32
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>83/17</i>	<i>84/16</i>	<i>82/18</i>

Kompletterande läraryt- bildning

Under år 2024 antogs ingen student till den kompletterande läraryt- bildningen. Anledningen är att programmet lagts ned för omarbetning där det nya programmet, likt det 6-åriga Läraryt- programmet, leder direkt mot legitimation. Det nya programmet startar vårterminen 2025.

Antalet helårsstudenter uppgick år 2024 till 3. Under år 2024 slutförde tre studenter den tvååriga utbildningen varav en av dessa studenter är från en tidigare kull (höstterminen 2021). Ingen student har fått studieavbrott registrerat under året.

Variationen i studenternas språkfärdighet i svenska är något som ökat över tid, trots oförändrade behörighetskrav. Detta har skapat problematik i kommunikationen mellan student och handledare, student och patient samt mellan student och omvårdnadspersonal. Kommuni- kationsbristerna har påverkat såväl patient- säkerheten som möjligheterna att uppfylla examensmålen. Variationen i språkfärdighet har också haft en negativ inverkan på de studenter som är duktiga på svenska eftersom det drar ner tempot i undervisningen. Därtill har de medicinska förkunskaperna varit mycket varierande inom gruppen. Ovanstående har beaktats i utformningen av det nya programmet.

Utbildningen följs upp i enlighet med Umeå universitets kvalitetssystem och det innebär bland annat att det genomförs kursutvärderingar efter varje avslutad kurs. Uppföljningen har visat att studenterna är nöjda med hur kursernas innehåll motsvarar kursmålen i kursplanen och att det är en krävande utbildning.

Tabell 15: Antal sökande, antagna och helårsstudenter perioden 2022–2024. Siffror för sökande och antagna 2023–2024 ingår inte då programmet lagts ner för omarbetning.

	2022	2023	2024
Sökande	54	-	-
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>44/56</i>		
Antagna	23	-	-
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>56/44</i>		
Helårsstudenter	31	13,5	3
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>56/44</i>	<i>60/40</i>	71/29

Kompletterande psykologutbildning

För personer med utländsk psykologutbildning bedrivs den kompletterande utbildningen som ett kurspaket omfattande 90 högskolepoäng fördelat på sex delkurser. Baserat på varje kompletteringsbehov i relation till de nationella examensmålen, upprättas en individuell studieplan som löpande utvärderas och kan förändras om ytterligare kompletteringsbehov bedöms finnas. Baserat på den individuella studieplanen bedrivs utbildningen i hög grad genom samläsning med Psykologprogrammets ordinarie kurser vid lärosätet.

Den sedan tidigare observerade trenden med få som startar utbildningen i förhållande till antalet sökanden och behöriga fortsätter. Inför vårterminen 2024 sökte 21 personer utbildningen, 5 antogs och 3 personer påbörjade utbildningen. Av dessa studenter var det en person som genomgick utbildningen med godkänt resultat och ingen hade avbrutit sina studier.

Befintliga studenter upplever utbildningen fortsatt som mycket positiv. Vad som kan tillskrivas utbildningens innehåll och vad som kan tillskrivas själva möjligheten att kunna komplettera är dock oklart. Utbildningen har mycket hög genomströmning, vilket sannolikt till viss del kan tillskrivas utbildningen i sig, men också att studenterna är mycket studiemotiverade.

Uppföljning av kompletteringsutbildningen sker i enlighet med lärosätets kvalitetssäkrings-system. Samordning och ett kontinuerligt erfarenhetsutbyte sker mellan de tre lärosätena (Uppsala universitet, Lunds universitet och Umeå universitet) som ger utbildningen, vilket får anses vara en del av en löpande utvärdering.

Följande generella erfarenheter har dragits under 2024:

- Validering och utarbetande av individuella studieplaner är fortsatt tids- och resurskrävande.
- Andelen ej behöriga sökande är mycket stor. Sannolikt är det många som inte har klart för sig vad det är för utbildning de söker till. Det stora antalet sökande gör att mycket tid krävs för behörighetsprövning.
- De studerande är generellt fortsatt mycket studiemotiverade och genomströmningen är hög.

Tabell 16: Antal sökande, antagna och helårsstudenter perioden 2022–2024.

	2022	2023	2024
Sökande	25	28	21
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>88/12</i>	<i>82/18</i>	95/5
Antagna	2	2	5
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>100/0</i>	<i>100/0</i>	100/0
Helårsstudenter	2,8	0,8	3,5
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>87/13</i>	<i>100/0</i>	100/0

Tabell 17: Kostnader perioden 2022–2024, tusen kronor.

Kostnader (tkr)	2022	2023	2024
Planering, antagning, validering	188	188	167
Undervisning	646	616	496
Verksamhetsförlagd utbildning	0	0	0
Totalt	834	804	663

Kompletterande socionomutbildning/utbildning i socialt arbete

Umeå universitet fick i december 2016, tillsammans med universiteten i Stockholm, Malmö och Göteborg, i uppdrag från Utbildningsdepartementet att ge kompletteringsutbildning för personer med utländsk examen i socialt arbete, omfattning max 120 högskolepoäng.

I Umeå erbjuds fyra terminers studier tillsammans med studenter på Socionomprogrammet. Utbildningen mynnar ut i en högskoleexamen i socialt arbete, med möjlighet att söka in till senare del av program.

De senaste åren har det varit ett lågt söktryck på kompletteringsutbildningen för personer med utländsk examen i socialt arbete. Inför hösten 2022 sökte 3 personer varav 1 behörig som också registrerade sig. Hösten 2023 sökte 2 personer, ingen antogs och inför hösten 2024 sökte 3 personer, ingen var behörig. Vid de andra lärosätena finns liknande erfarenheter; det är ett lågt söktryck och endast ett fåtal har påbörjat utbildningen.

Tabell 18: Antal sökande, antagna och helårsstudenter perioden 2022–2024.

	2022	2023	2024
Sökande	3	2	3
Antagna	1	0	0
Helårsstudenter	0,3	0,5	0

Decentraliserad vårdutbildning

Regleringsbrev 2024, I:11 Umeå universitet

Höstterminen 2024 var första intaget på det decentraliserade Barnmorskeprogrammet och på Biomedicinsk analytikerprogrammet. Barnmorskeprogrammet decentraliserades till Gällivare och Luleå i Norrbotten, till Lycksele och Skellefteå i Västerbotten, till Sundsvall och Örnsköldsvik i Västernorrland samt till Östersund i Jämtland. Biomedicinsk analytikerprogrammet decentraliserades till Östersund och Luleå.

Intag på det decentraliserade Sjuksköterskeprogrammet till Södra Lapplands åtta kommuner har fortgått med intag varje termin sedan hösten 2023.

Förberedelse inför decentralisering av Specialistsjuksköterskeprogrammet med inriktning mot distriktssköterska har pågått under året. Planen är att decentralisera programmet till orterna Dorotea, Lycksele, Malå, Norsjö, Sorsele, Storuman, Vilhelmina, Åsele samt Skellefteå med start höstterminen 2025.

Antalet registrerade på nybörjarplatser på de decentraliserade vårdutbildningarna har inte ökat utan platserna inryms i tidigare volym. Detta beror på att tillgången till platser för verksamhetsförlagd utbildning är densamma, vilket inte ger möjlighet till någon utökning av nybörjarplatser. Förhoppningen är att antalet helårsstudenter kommer att öka genom förbättrad genomströmning.

Samverkan med hälso- och sjukvården om verksamhetsförlagd utbildning har intensifierats i samband med decentralisering av vårdutbildningar. Informationsträffar har hållits med till exempel chefer, handledare och studenter. Det är ett stort intresse från decentraliseringsorterna och viljan har varit god från hälso- och sjukvården på orterna att tillgodose behovet av platser för verksamhetsförlagd utbildning. Tron på att decentraliserade vårdutbildningar ska bidra till att lösa kompetensförsörjningsbristen är stor.

Decentralisering av fler vårdutbildningar inom fler bristyrken efterfrågas från hälso- och sjukvården. Lärcentra på decentraliseringsorterna är en viktig resurs för studenternas studier. Studenter kan förutom att studera i god studiemiljö även skriva tentamen vid lärcentra.

Umeå universitet bidrog till att initiera ett erfarenhetsutbyte med de andra fem universitet/högskolorna i Sverige som tagit del av regeringens satsning på decentraliserade vårdutbildningar. Samtliga bedömde att erfarenhetsutbytet var givande, och det kommer att upprepas.

Tabell 19: Redovisade tillkommande kostnader 2024 (prel.) inklusive overheadkostnader, tusen kronor.

Kostnader (tkr)	2024
Marknadsföring	71
Projektledare	240
Ersättning till institutioner för deras tillkommande kostnader i samband med decentralisering av utbildningar	720
Totalt	1 031

Tabell 20: Prognos för antal helårsstudenter (HST) vid decentraliserade utbildningar 2025–2026.

Program	HST	Antal antagningsomgångar	Totalt HST
Sjuksköterskeprogrammet	18	4	72
Barnmorskeprogrammet	20	2	40
Biomedicinsk analytikerprogrammet	10	2	20
Specialistsjuksköterskeprogrammet med inriktning mot distriktssköterska	16	2	32

Särskilda åtaganden

Decentraliserad utbildning

Regleringsbrev 2024, I:11 Umeå universitet

Umeå universitet erhåller årligen särskilda medel för decentraliserad utbildning. För dessa medel ska universitetet anordna decentraliserad utbildning motsvarande minst 100 helårsstudenter. I tilldelade medel ingår även medel för ökade kostnader för läkarutbildning på fyra studieorter; förutom i Umeå bedrivs (fr.o.m. termin 6) utbildning i Sunderbyn, Östersund och Sundsvall. De decentraliserade utbildningar, utöver vårdområdet, som gavs under 2024 var yrkeslärarutbildning i Skellefteå, ett antal fristående kurser inom samiska i Östersund samt naturguidning och ekologi i Abisko och Kiruna.

Under 2024 har 101 helårsstudenter finansierats av de särskilda medlen för decentraliserad utbildning. Av dessa helårsstudenter var 89 procent kvinnor och 11 procent män. Den ojämna könsfördelningen beror främst på att en stor del av utbildningarna återfinns inom vårdområdet, i synnerhet inom sjuksköterskeutbildningen. Den totala kostnaden för 2024 uppgick till 18,4 miljoner kronor (2023: 19,6 mnkr) varav 11,7 miljoner kronor avser 101 helårsstudenter samt 6,7 miljoner kronor avser läkarutbildning på fyra orter.

Tabell 21: Antal helårsstudenter och kostnad för decentraliserad utbildning (miljoner kronor) perioden 2020–2024.

DEC-utbildning	2020	2021	2022	2023	2024
Helårsstudenter	100	101	100	100	101
kvinnor/män (%)	89/11	89/11	89/11	87/13	89/11
Kostnad	12,4	12,5	12,0	13,0	11,7

Utbildning i samiska och meänkieli

Regleringsbrev 2024, I:11 Umeå universitet

Kurser i samiska erbjuds med start vartannat år. Alla kurser ges på halvfart och är helt eller till stor del nätbaserade. Under våren 2024 fortsatte de kurser om 30 högskolepoäng på grundnivå i intervallet 1–30 högskolepoäng (A-kurser) som startade hösten 2023. Hösten 2024 började kurser om 30 högskolepoäng på B-nivå (intervallet 31–60 högskolepoäng) i lule-, nord- och sydsamiska. Motsvarande kurs i samiska kulturstudier ställdes in då behöriga sökande saknades.

Positivt är det stora intresset för de behörighetsgivande kurserna i lule-, nord- och sydsamiska. Under hösten engagerades en extern lärare för att bistå i rättning av inlämningsuppgifter i nybörjarkursen i lule-samiska.

Genomströmningen är problematisk i många kurser. Sannolikt beror detta på att studenterna är yrkesverksamma. Även personalläget är fortsatt bekymmersamt – en tillsvidareanställd adjunkt innehar en doktorandanställning från 1 september 2024 och från årsskiftet är en lektor i samma samiska språk tjänstledig för att pröva en anställning vid ett norskt lärosäte. Tidigare försök att rekrytera lärare har inte lyckats.

I meänkieli erbjuds varje år behörighetsgivande kurser. Söktrycket är gott, men genomströmningen är ganska låg. De studerandes varierade förkunskaper är en didaktisk utmaning – majoriteten är verkligen nybörjare, men många kan tala meänkieli för vardagsbruk.

Kurser i intervallet 1–30 högskolepoäng (A-kurs) erbjuds med start varannan höst. Under hösten 2023 erbjöds en sådan om 15 högskolepoäng. Den andra halvan erbjöds vårterminen 2024.

På grund av oförutsedda händelser kunde den planerade utbyggnaden av kursutbudet från våren 2024 inte genomföras. Kurser som var inplanerade hösten 2024 ställdes in på grund av lärarbrist. Detta visar hur sårbara miljöer som denna är.

Tabell 22: Erbjudna platser, antal sökande och helårsstudenter samt helårsprestationer i samiska perioden 2020–2024. Uppgifterna har uppdaterats historiskt på grund av att metoden för datauttag har justerats.

Samiska	2020	2021	2022	2023	2024
Erbjudna platser	287	448	357	476	520
Sökande	555	867	670	532	1226
Helårsstudenter	35	40	45	40	58
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>78/22</i>	<i>80/20</i>	<i>76/24</i>	<i>78/21</i>	<i>75/25</i>
Helårsprestationer	22	29	25	27	33
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>80/20</i>	<i>83/17</i>	<i>77/23</i>	<i>77/23</i>	<i>75/25</i>

Tabell 23: Erbjudna platser, antal sökande och helårsstudenter samt helårsprestationer i meänkieli perioden 2020–2024.

Meänkieli	2020	2021	2022	2023	2024
Erbjudna platser	200	250	186	205	95
Sökande	347	313	228	219	75
Helårsstudenter	23	31	26	26	9
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>74/26</i>	<i>77/23</i>	<i>75/25</i>	<i>73/27</i>	<i>74/26</i>
Helårsprestationer	8	26	6	20	7
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>71/29</i>	<i>77/23</i>	<i>74/26</i>	<i>78/22</i>	<i>76/24</i>

ALF-ersättningen

Regleringsbrev 2024, I:11 Umeå universitet

ALF-ersättningen är avsedd att finansiera regionernas medverkan i läkarutbildningen och den kliniska forskningen samt syftar enligt ALF-avtalet till att säkerställa hög kvalitet i utbildning och forskning kopplad till hälso- och sjukvården. ALF-ersättningen till Umeå universitet för år 2024 uppgick till 305,0 miljoner kronor, varav 280,0 miljoner kronor tilldelats Region Västerbotten. Av resterande medel har, via Region Västerbotten, 9,1 miljoner kronor fördelats till Region Norrbotten, 8,0 miljoner kronor till Region Jämtland Härjedalen och 7,8 miljoner kronor till Region Västernorrland, enligt det hängavtal till det regionala ALF-avtalet som tecknats mellan nämnda regioner, Umeå universitet och Region Västerbotten.

Som framgår av tabell 24 har regionerna totalt förbrukat 308,7 miljoner kronor under år 2024, vilket innebär en överförbrukning på 3,7 miljoner kronor.

Inför 2024 överfördes ett ackumulerat överskott på 13,2 miljoner kronor, härrörande från tiden fram till och med 2014, när det var tillåtet att spara överskott. Till följd av det negativa resultatet på 3,7 miljoner kronor 2024, överförs således 9,5 miljoner kronor i ackumulerat överskott till 2025. Överskottet är bokfört inom Region Västerbotten.

Tabell 24: ALF-ersättningens kostnadsfördelning perioden 2022–2024, tusen kronor.

ALF	2022	2023	2024
Lokalkostnader	56 598	68 731	59 632
Lönekostnader	193 287	201 560	200 611
Övriga kostnader	44 911	47 343	48 501
Totalt	294 796	317 633	308 743

Totalt antal helårsstudenter på läkarutbildningen år 2024 var 1 190, vilket kan jämföras med 1 170 helårsstudenter som angavs som uppdrag i Umeå universitets regleringsbrev för år 2024.

Tabell 25: Antal helårsstudenter vid läkarutbildningen perioden 2022–2024.

ALF	2022	2023	2024
Helårsstudenter	1 175	1 191	1 190
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>59/41</i>	<i>59/41</i>	<i>60/40</i>

TUA-ersättningen

Regleringsbrev 2024, I:11 Umeå universitet

TUA-ersättningen är avsedd att finansiera regionens medverkan i tandläkarutbildningen och den odontologiska forskningen samt syftar enligt TUA-avtalet till att säkerställa hög kvalitet i utbildning och forskning kopplad till tandvården. Den statliga TUA-ersättningen till Umeå universitet för år 2024 uppgick till 78,2 miljoner kronor. Förbrukningen år 2024 uppgick till 84,1 miljoner kronor, vilket innebär ett underskott på 5,9 miljoner kronor. Underskottet resulterar i en minskning av det ackumulerade överskottet från 8,6 miljoner kronor till 2,7 miljoner kronor. Den huvudsakliga förklaringen till överförbrukningen är ökade lönekostnader, som till stor del är en följd av lönesatsningar på tandvårdspersonal inom Region Västerbotten.

Tabell 26: TUA-ersättningens kostnadsfördelning perioden 2022–2024, tusen kronor.

TUA	2022	2023	2024
Lokalkostnader	7 452	7 503	7 614
Lönekostnader	35 068	39 021	40 897
Övriga kostnader	36 226	36 148	35 633
Totalt	78 746	82 672	84 144

Totalt antal helårsstudenter på tandläkarutbildningen år 2024 var 326, varav 216 var kvinnor och 110 var män. Det kan jämföras med de 360 helårsstudenter som anges som uppdrag i Umeå universitets regleringsbrev för år 2024. Underproduktionen har sin förklaring i att inom de kullar studenter som antogs 2020 och 2022 har ett antal studenter inte genomfört utbildningen enligt plan alternativt avbrutit utbildningen, möjligen på grund av en pandemieffekt. Eftersom Tandläkarprogrammet är långt, påverkar bortfall på senare terminer systemet så länge dessa kullar finns kvar i systemet. Det går inte att kompensera fullt ut genom ökad antagning till termin 1, även om antagningen har ökats så mycket som möjligt.

Tabell 28: Antal sökande, programnybörjare, helårsstudenter och examina inom kompletterande utbildning för personer med forskarexamen perioden 2020–2024.

Kompletterande utbildning för personer med forskarexamen	2020	2021	2022	2023	2024
Behöriga sökande	109	0	95	62	71
Programnybörjare	19	0	16	6	6
kvinnor/män (%)	47/53	0/0	31/69	50/50	17/83
Helårsstudenter	26	1,5	18	8	7
kvinnor/män (%)	54/46	64/36	28/72	52/48	17/83
Examen	6	15	2	13	7
kvinnor/män (%)	67/33	73/27	50/50	38/62	14/86

Tabell 27: Antal helårsstudenter vid tandläkarutbildningen perioden 2022–2024.

TUA	2022	2023	2024
Helårsstudenter	333	332	326
kvinnor/män (%)	67/33	67/33	66/34

Kompletterande utbildning för personer med forskarexamen

Regeringsbeslut U2021/05030

Umeå universitet, Stockholms universitet, Kungliga Tekniska högskolan och Karlstads universitet har ett regeringsuppdrag att anordna kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) för personer med forskarexamen. Utbildningen ska erbjudas i undervisningsämnen där det råder stor brist på utbildade lärare. Umeå universitet har samordningsansvar för uppdraget.

Utbildningarna hade under 2024 tillsammans 253 sökanden, att notera är att samma individ kan ha sökt till flera lärosäten. Av de totalt 23 miljoner kronor som avsatts till utbildningsbidrag har 5,8 miljoner kronor använts under 2024. Orsaken till att alla utbildningsbidrag inte har använts är främst att lärosätena inte fyllt sina platser på utbildningen. Ytterligare orsaker är naturliga bortfall som studieavbrott och studieuppehåll.

Den 12 september 2024 beslutade regeringen om en förändring av uppdraget vilket innebär att utbildningen fortsättningsvis kommer erbjudas av Stockholms universitet och Kungliga Tekniska högskolan.

Vid Umeå universitet antogs 2024 studenter i ämnena biologi, franska och tyska.

Kulturskolekliv

Regleringsbrev 2024, I:3 avseende anslag 2:64

Vid Umeå universitet har Institutionen för estetiska ämnen bedrivit regeringsuppdraget Kulturskoleklivet sedan 2018. Under 2024 erbjöds ett varierat kursutbud anpassat för verksamma eller blivande lärare i kulturskolan. Kursutbudet var valbart och flexibelt, med distanskurser som möter studerandes olika behov och med målet att bredda deltagandet. Kurserna har en progression i tre nivåer mot filosofie kandidatexamen inom huvudområdet estetiska ämnen med inriktning mot kulturskolepedagogik.

Under 2024 har 16 kurser getts med inriktning mot kulturskolepedagogik inom slöjd, bild, musik och drama och ämnesintegrerade kurser. En kandidatuppsatskurs har erbjudits. Antalet helårsstudenter 2024 var 21, vilket är högre än planeringstalet på 20 helårsstudenter som medlen avser. Majoriteten som studerar är kvinnor. Erfarenheten visar att flera av dem som studerat på kurser inom Kulturskoleklivet får arbete i kulturskolan under och efter studierna.

Kulturrådets uppföljning av Kulturskoleklivet 2022 identifierade vissa utmaningar, till exempel svårigheter att rekrytera redan verksamma lärare och pedagoger från kulturskolorna. Denna utmaning har präglat utvecklingsarbetet som även 2024 fokuserat på revidering och utveckling av kurser med anpassning för denna målgrupp. Arbetet grundas på kursutvärderingar och dialog med kulturskolornas företrädare. Tre nya musikkurser har utvecklats och flera andra kurser har reviderats. Institutionen har efter dialog med regionansvariga planerat fortbildande aktiviteter för norra regionen utanför ordinarie kursutbud 2025, bland annat i dans samt AI och musikproduktion. Den sistnämnda kursen är förlagd till ny musikstudio vid Umeå universitet.

Ett mindre samverkansprojekt inom det nationella ULF-projektet (Utbildning, lärande och forskning i samverkan mellan skola och akademi) har bedrivits under 2024 i syfte att utveckla modeller för fortbildning i samverkan med Örnsköldsviks kulturskola. Resultatet publiceras i en kommande rapport och har betydelse för kulturskolans utveckling i stort.

I november 2024 deltog Umeå universitet i möte om Kulturskoleklivets potential i att möta de behov som kulturskolorna har av fortbildning. Medverkade gjorde lärosäten inom Kulturskoleklivet, Kulturskolerådet, Sveriges Kommuner och Regioner, Utbildningsdepartement och Kulturdepartement.

Umeå universitets samordnare för Kulturskoleklivet valdes våren 2024 in i styrelsen för Kulturskolerådet som företrädare för kulturskolornas intressen på nationell nivå. Lärosätet har 2024 deltagit i nätverk för kulturskoleforskning och konferenserna Kulturskoledagarna i Västerås och Cutting Edge i Trondheim, Norge. Dialoger med övriga lärosäten har fortsatt.

Utveckling av VFU i lärarutbildningen

Regleringsbrev 2024, I:3 avseende anslag 2:64

Under 2024 har Lärarhögskolan upprättat ett nytt VFU-avtal (verksamhetsförlagd utbildning) där övningsskoleverksamheten är integrerad med den ordinarie verksamheten. I samband med detta har antalet övningsskolor och övningsförskolor utökats för att uppfylla kraven i förordning (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare 2 kap, § 10–12. Där framgår följande: ”Vid högskolorna ska alla studenter fullgöra en så stor del som möjligt av sin verksamhetsförlagda utbildning vid en övningsskola eller övningsförskola.”

Umeå universitet har övningsskolor och övningsförskolor i alla reguljära program där verksamhetsförlagd utbildning ingår. Verksamheten har fortsatt med fokus på koncentration, samverkan och kvalitet som ledstjärnor.

Erfarenheter från tidigare år har visat att samverkansstrukturen, bestående av kontaktpersoner vid universitetet och i kommunerna, har varit avgörande för den fortsatt positiva utvecklingen av samverkan och kompetensutveckling. Denna struktur finns därför kvar och har utökats i takt med det ökade antalet övningsskolor och övningsförskolor.

Kompetensutveckling för handledare på övningsskolor och övningsförskolor har fortsatt att utvecklas under året. Handledarna har inbjudits till föreläsningar och workshoppar på universitetet.

Under hösten har samverkansdagar genomförts för rektorer och kontaktpersoner med syfte att främja erfarenhetsutbyte och samverkan. Dessa dagar har ytterligare bidragit till att stärka och förbättra relationen mellan lärarutbildningen och skolhuvudmännen. Dessutom har de stärkt skolors och förskolors interna arbete med verksamhetsförlagd utbildning, vilket har lett till ett klimat där alla har bidragit och varit en del av studenternas verksamhetsförlagda utbildning.

Under året har överenskommelser skrivits mellan Lärarhögskolan och de institutioner som erbjuder handledarutbildning. En uppdragsutbildning riktad till handledare på övningsskolor och övningsförskolor kommer att starta under vårterminen 2025. Utbildningen, omfattar 7,5 högskolepoäng och består av två delar: handledningssamtal och bedömning.

Under året har 77 helårsstudenter (53 kvinnor och 24 män) deltagit i övningsskoleverksamheten. Antalet helårsstudenter ökade med 11 jämfört med föregående år vilket kan tillskrivas det utökade antalet övningsskolor och övningsförskolor under hösten 2024 och ses som mycket positivt.

VFU i vårdutbildningar

Regleringsbrev 2024, I:3 avseende anslag 2:64

De medel som tilldelades Medicinska fakulteten har delvis använts till att finansiera en handledarträff vars syfte var att öka tillgången till verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i utbildningarna. Målgruppen för träffen var handledare för samtliga vårdprofessioner från den norra sjukvårdsregionen, kommunal och regiondriven hälso- och sjukvård samt lärare och studenter. Programmet innehöll föreläsningar om olika pedagogiska handledningsmodeller. Stort utrymme fick en föreläsning om den studentaktiverande handledningsmodellen peer learning som kan ses som en vinn-vinn-modell genom att studenter kommer längre i sin kunskapsinhämtning och handledare får mer tid att delta i vårdproduktionen.

Inför handledarträffen fick studenter nominera handledare till utmärkelsen Årets handledare 2024. En sjuksköterska som arbetar inom hemsjukvården i Örnsköldsviks kommun utnämndes vid träffen till Årets handledare 2024. Träffen utvärderades av deltagarna som mycket bra. Förhoppningen är att detta ska bli ett årligt återkommande arrangemang eftersom det förmodas öka tillgången till VFU genom att stimulera, entusiasmera och motivera handledare till att medverka i utbildningsuppdraget.

För 2025 planeras en upprepning av handledarträffen med målet att fler handledare ska kunna delta. De relativt nytexaminerade sjuksköterskorna som ännu inte gått in i handledaruppdrag, men ändå deltar i handledning av studenter, har identifierats som en grupp som behöver utbildas inom handledning. Samverkan om detta sker i Vårdsamkommittén mellan Umeå universitet, Region Västerbotten och Umeå kommun.

Avtalet om verksamhetsförlagd utbildning med Region Västerbotten ledde till att Medicinska fakulteten betalade en högre ersättning för VFU under 2023, grundat på jämförelse mot faktiskt utfall. Med hänsyn till VFU-satsningens syfte och ändamål kan den uppkomna kostnaden hanteras inom ramen för satsningen.

Uppdragsutbildning

Förordning om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor (2002:760)

Umeå universitets institutioner kan erbjuda kvalitativ och aktuell uppdragsutbildning till företag, myndigheter och organisationer med allt från kortare kurser och seminarier till längre utbildningar. Vid universitetet är polisutbildningen sedan länge den största uppdragsutbildningen, sett till både erhållna medel och antal helårsstudenter.

Erhållna medel för uppdragsutbildning uppgick 2024 till 195,1 miljoner kronor, vilket är en ökning med 13,5 miljoner kronor (+7,5 procent) jämfört med 2023.

De största finansiärerna återfinns liksom tidigare år inom statliga myndigheter inklusive affärsdrivande verk, som står för 99 procent (2023: 97 procent) av totalt erhållna medel. Likt

tidigare år är Polismyndigheten den enskilt största finansiären som lämnat bidrag med 129 miljoner kronor (+7 procent). Andra stora finansiärer är Statens skolverk 42,5 miljoner kronor (+20 procent) samt Socialstyrelsen 20,1 miljoner kronor (+0,4 procent).

Av den totala ökningen av erhållna medel 2024 finns den största delen (+8,9 mnkr) vid Enheten för polisiärt arbete där en bidragande faktor är att det under 2024 tilldelades en högre

indexuppräknig av prislapp per student från Polismyndigheten än vid tidigare år. Intäkter från Statens skolverk ökade med +7,1 miljoner kronor där största anledningen är en ökning av antalet uppdrag som utförts inom ramen för lärarutbildningarna. Skolverket gav Umeå universitet i uppdrag att erbjuda speciallärarutbildningen inom Lärarlyftet med start höstterminen 2023. Nya kurser inom till exempel artificiell intelligens bidrar också till ökningen.

Tabell 29: Erhållna medel för uppdragsutbildning perioden 2020–2024, miljoner kronor.

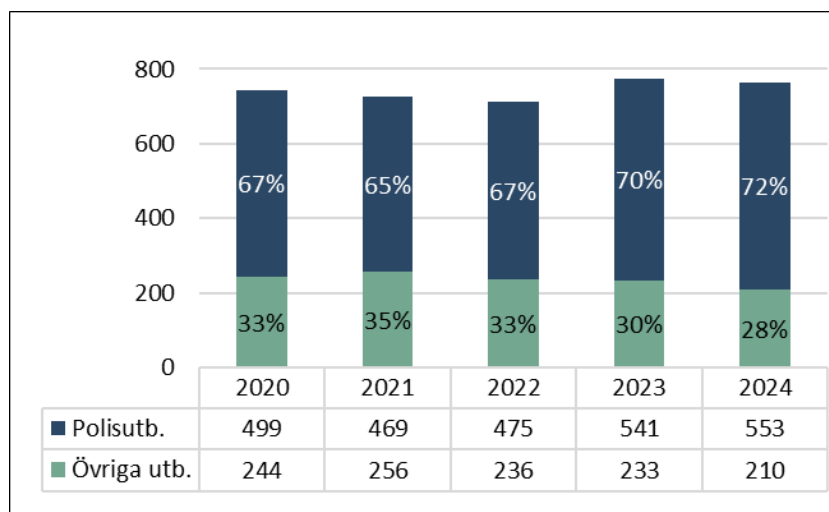
Finansiering	2020	2021	2022	2023	2024
Statliga myndigheter inkl. affärsdrivande verk	154,5	167,8	158,2	177,0	193,2
Universitet och högskolor	0,2	0,7	1,7	0,6	0,4
Kommuner och regioner	3,3	3,1	3,0	2,8	1,1
Svenska företag	0,5	0,2	0,3	0,2	0,1
Svenska organisationer utan vinstsyfte	0,2	0,4	0,0	0,2	0,2
Utländska företag	0,7	0,5	0,1	0,9	0,3
Utländska organisationer utan vinstsyfte	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
Totalt	159,4	172,9	163,3	181,6	195,1

Under 2024 minskade det totala antalet helårsstudenter inom uppdragsutbildning vid Umeå universitetet med 1,4 procent (2023: +8,9 procent). Minskningen avser i huvudsak Rektorsprogrammet. Polisutbildningen har i gengäld ökat antalet helårsstudenter med 2,2 procent (2023: +13,9 procent). Polisutbildningen har haft stora antagningsomgångar de senaste åren, vilket innebär att volymen studenter också ökat under perioden. Perioden 2020 till 2024 har antalet helårsstudenter ökat med 11 procent. Glädjande är också att andelen kvinnliga polisstudenter fortsätter att öka, från 33 procent 2020 till 42 procent 2024.

Majoriteten av studenterna på Polisprogrammet läser på någon av de olika distansutbildningsvarianter som erbjuds, det vill säga antingen på ordinarie distansutbildning eller på verksamhetsintegrerad polisutbildning på distans.

För samtliga uppdragsutbildningar vid universitetet råder en jämn könsfördelning och andelen kvinnor har ökat under den senaste femårsperioden. År 2024 var 52 procent av studenterna kvinnor och 48 procent män (2023: 51 procent kvinnor och 49 procent män).

Diagram 4: Antal helårsstudenter i poänggivande uppdragsutbildning perioden 2020–2024.

Konsortiesamarbetet om Ladok

Regleringsbrev 2024 I:11 Umeå universitet

Ladokkonsortiet är högskolesektorns samverkansorgan för det utbildningsadministrativa systemet Ladok och är formellt en enhet inom Umeå universitet. Under året har Centrala studiestödsnämnden (CSN), som har varit en associerad part, lämnat konsortiet. Handelshögskolan i Stockholm har av stämman beviljats att bli part i konsortiet. Därmed består konsortiet av 41 lärosäten vid utgången av 2024.

Ladokkonsortiet ska på sina parter uppdrag förvalta, vidareutveckla och sköta driften av systemet Ladok med tillhörande tjänster. Stämman beslutar och fastställer inriktningen och ekonomiska ramar. Styrelsen ansvarar för övergripande styrning av verksamheten och konsortiet leds av en konsortiechef, som utses av styrelsen.

Under 2024 har arbetet med IT-säkerhet och driftsfrågor varit prioriterat. Utbildningsplanering har även detta år varit ett viktigt utvecklingsområde och vid utgången av 2024 använder 18 lärosäten Ladoks lösning. En ny lösning för pedagogiskt stöd vid tentamenshantering har utvecklats och ett förbättrat stöd för hanteringen av utbildningssamarbeten mellan svenska lärosäten har levererats.

Finansieringen av verksamheten är uteslutande beroende av avgifter från konsortiets parter. Ladokkonsortiet upprättar separat bokslut och tar fram en redogörelse för sin verksamhet. Den redovisas för konsortieparterna på stämman i maj 2025. Konsortiet har ett positivt myndighetskapital och därför beslutade stämman 2023 om en minusbudget för 2024 på -3,0 miljoner kronor. Resultatet för 2024 är -2,1 miljoner kronor och det medför att Ladokkonsortiet per 2024-12-31 har ett positivt myndighetskapital motsvarande 4,3 miljoner kronor.

Tabell 30: Intäkter och kostnader perioden 2020–2024 för Ladokkonsortiet inom Umeå universitet, miljoner kronor.

	2020	2021	2022	2023	2024
Intäkter	96,0	103,0	103,0	103,0	109,4
Kostnader	90,0	100,5	105,7	109,0	-111,6
Kapitalförändring	6,0	2,5	-2,7	-6,0	-2,1

Forskning, konstnärligt utvecklingsarbete och utbildning på forskarnivå

Inledning

Under året har Umeå universitets forskare och lärare uppmärksammats och tilldelats forskningsmedel, donationer, priser och utmärkelser. I avsnittet *Händelser under året* framgår några av de mest framstående händelserna. Utöver dessa har bland annat följande händelser inträffat under året:

- Lars Anders Carlsson, docent vid Institutionen för medicinsk kemi och biofysik blev i oktober 2024 beviljad 24 miljoner kronor från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse för att förstå hur virusfabrikerna som byggs upp i våra celler fungerar. Han blev i november beviljad ytterligare 11 miljoner kronor för projektet Demontering av virusfabriker från Vetenskapsrådets utlysning Tvärvetenskapliga forskningsmiljöer.
- Kungliga Skytteanska Samfundet tilldelade Janina Priebe, universitetslektor vid Institutionen för idé- och samhällsstudier, sitt pris till framstående yngre forskare inom humaniora och konstnärlig verksamhet 2024.
- Beatrice Melin, professor i onkologi vid Institutionen för diagnostik och intervention och överläkare vid Norrlands universitetssjukhus har valts till ny ledamot i Kungliga Vetenskapsakademien, klassen för medicinska vetenskaper. Hon forskar om hjärntumörer.
- Kungliga Gustav Adolfs-akademiens tilldelade akademiens preses Lars-Erik Edlund, Institutionen för språkstudier, stora guldmedaljen.
- Daniel Lindmark, professor vid Institutionen för idé- och samhällsstudier, har tilldelats Presidents' Award av History of Education Society (Storbritannien), ett pris som delas ut vart tredje år efter en omfattande nominerings- och beredningsprocess.
- Alireza Salami, universitetslektor vid Institutionen för medicinsk och translationell biologi, har tilldelats det prestigefyllda ERC Consolidator Grant för sin forskning om den molekylära grunden för kognitiv försämring i åldrandet.
- Två forskare har beviljats ERC Starting Grant – ett forskningsstöd som syftar till att stötta lovande unga forskare i början av sin karriär. Forskarna är Iker Valle Aramburu, ny gruppleddare på The Laboratory for Molecular Infection Medicine Sweden (MIMS) och anknuten till Institutionen för molekylärbiologi samt Gerard Rocher-Ros, forskare vid Institutionen för ekologi, miljö och geovetenskap (EMG).
- Nordeas vetenskapliga pris 2024 tilldelades Liselotte Eriksson, docent i ekonomisk historia och lektor vid Umeå centrum för genusstudier, för hennes forskning om inkludering av både kvinnor och män i det finansiella systemet som ett viktigt steg mot ett jämlikt samhälle.
- Universitetslektor Louise Skoog, Statsvetenskapliga institutionen, har fått Umeå kommuns vetenskapliga pris 2024 för sitt framgångsrika sätt att bedriva forskning om politiska konflikter inom kommunpolitik, prioriteringar av offentliga resurser och spänningen mellan stad och land.
- Vetenskapsrådet har tilldelat 16 miljoner kronor till två nya nationella forskarskolor som ska bidra till att stärka forskningskompetensen i Sverige inom infektionsområdet. Umeå Centre of Microbial research (UCMR), står som värd för forskarskolorna.

Umeå universitets strategiska råd för forskning, FOSTRA, ansvarar för att utveckla och följa upp de delar som rör forskning och utbildning på forskarnivå i universitetets verksamhetsplan för 2023–2025. Genom breda forskningsstrategiska diskussioner inom universitetet har ett antal viktiga områden prioriterats under året. Följande är exempel på vad universitetet ska göra:

- *Stärka kvalitetskulturen*

Under 2024 har Umeå universitet arbetat vidare enligt den policy för kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring av forskning som beslutades 2023. Bland annat har fakulteterna och Lärarhögskolan tagit fram samlade beskrivningar av sitt systematiska kvalitetsarbete inom forskning. Ett antal kvalitetsdrivande forskningsutvärderingar har påbörjats inom ramen för ett pilotprojekt som pågår under 2024 och 2025. Under 2024 har dataunderlag tagits fram, självvärderingar har skrivits och paneler med externa sakkunniga har rekryterats. Under våren 2025 genomförs platsbesök och panelerna lämnar sina rapporter följt av åtgärdsarbete och utvärdering av projektet. Se vidare i avsnitt *Kvalitetsarbete inom forskning*.

- *Utveckla arbetet med strategiska prioriteringar.*

Strategiska prioriteringar, satsningar och vägval behövs för att bygga excellens och möta samhällsutmaningar. Umeå universitets tre prioriterade forskningsområden med hög internationell kvalitet och tydlig koppling till nyttiggörande i samhället har vart och ett utarbetat en plan för förnyelse och utveckling som omfattar åren 2024–2029. De tre områdena är lärande och hjärnans formbarhet under hela livet, att bemästra mikrobiella infektioner samt växtforskning för en hållbar och grön omvandling av Subarktis.

- *Arbeta mer offensivt med rekrytering och karriärutveckling, med ett starkt internationellt fokus.*

Rekrytering och utveckling av forskare är en av de mest grundläggande strategiska frågorna för excellens och hög kvalitet. Därför har den universitetsövergripande delen av pilotprojektet Kvalitetsdrivande forskningsutvärderingar fått temat Rekrytering, befördran och mobilitet för forskningens

utveckling och förnyelse. Inom den självvärderingsprocess som skett under 2024 har flera viktiga utvecklingsområden identifierats och den externa panelen väntas under våren 2025 ge ytterligare underlag på åtgärder.

Ett annat viktigt verktyg på området är handlingsplanen för Human Resources Strategy for Researchers (HRS4R) som utgår från den europeiska stadgan för forskare och riktlinjer för rekrytering av forskare. Alla områden i handlingsplanen syftar till att utveckla en stimulerande arbetsmiljö och goda villkor för forskare. Det ligger i linje med universitetets mål för ökad internationalisering och att vara en attraktiv arbetsgivare. Området Långsiktig kompetensförsörjning i nuvarande handlingsplan har varit en utgångspunkt för ovan nämnda utvärdering som i sin tur kommer att vara en viktig grund för arbetet med en uppdaterad handlingsplan för HRS4R 2026–2028.

Fakulteterna har det grundläggande ansvaret för rekrytering och karriärutveckling och utvecklar arbetet löpande. Bland åtgärder under 2024 kan nämnas strategiska forskningssatsningar med möjlighet att ansöka om utökad forskningstid, planeringsbidrag, internationaliseringsmedel etc. Fakultetsgemensamma breda utlysningar har genomförts med startpaket och tillgång till bra mentorskap.

Forskningsinfrastruktur

Tillgång till högkvalitativ forskningsinfrastruktur är i allt större utsträckning en förutsättning för att bedriva forskning av högsta kvalitet inom alla vetenskapsområden. För att skapa samhällsnytta är det också viktigt att forskningsinfrastrukturer är tillgängliga för användare från näringslivet. Umeå universitet arbetar därför aktivt med strategisk planering, utveckling och tillgängliggörande av forskningsinfrastruktur på både universitetsnivå och nationell nivå. Som ett led i detta har en inventering av universitetets forskningsinfrastrukturer genomförts under året. Översyn och uppdatering av information på webben för varje forskningsinfrastruktur har påbörjats.

Under 2024 har universitetet aktivt deltagit i sammanlagt 19 nationella infrastrukturer som får bidrag från Vetenskapsrådets råd för forskningens infrastrukturer (VR-RFI). Bland dessa finns de infrastrukturer som Umeå universitetet är värd för, till exempel Comparative Research Center Sweden (CORS), Svenska befolkningsdatabaser för forskning (SwedPop) samt nationell infrastruktur för arkeologisk vetenskap (ArchLab). I VR-RFI:s senaste ansökningsomgång har Umeå universitet aktivt deltagit i åtta ansökningar. Utfallet av ansökningarna publiceras i slutet av 2025.

Forskningsdatahanteringsprojektet

Forskningsdatahanteringsprojektet är ett universitetsgemensamt initiativ för att förbättra hanteringen av forskningsdata genom hela deras livscykel. Projektet syftar till att skapa en sammanhållen portfölj av tekniska lösningar, stöd, rådgivning, utbildning och information för att underlätta forskarnas hantering av forskningsdata och för att skapa förutsättningar för lärosätet att uppnå omställningen till ett öppet vetenskapssystem. Nedan beskrivs några aktiviteter och förbättringar av stödet under senaste året.

Utbildnings- och informationsinsatser har genomförts i form av seminarietillfällen, informationsblad och uppdaterad information på intranät i syfte att förbättra tillgången till juridisk kunskap och vägledning för forskare.

För att samordna forskningsdatastödet inom områdena juridik, arkiv, IT och öppen vetenskap har en prototyp för ett gemensamt ärendehanteringssystem som koordinerar samverkan mellan det centrala stödet och lokalt stöd på institutionsnivå tagits fram under året.

För att säkerställa korrekt lagring och hantering av forskningsdata med högt skyddsvärde har rektor beslutat om etablering av Virtual Desktop Infrastructure (VDI), som är en teknisk lösning för att kunna köra program utan att dessa är installerade lokalt på datorn. Inköp av licenser och hårdvara för VDI är klart och arbetet med konfigurering av de tekniska delarna har pågått under hösten 2024.

En ledstjärna för öppna forskningsdata är akronymen FAIR: Findable, Accessible, Interoperable och Reusable. FAIR-principerna innebär att forskningsdata ska gå att hitta, det ska finnas information om hur man får tillgång till dem, de ska vara kompatibla med andra data och de ska vara möjliga att återanvända. För att universitetet ska kunna leva upp till FAIR-principerna ska det vara möjligt att hitta och begära ut forskningsdata i minst tio år enligt god forskningssed. Den långa tidsperioden innebär att processer för utlämning måste kunna tåla förändringar avseende både organisation och individer med direkt kännedom om data. Nyckeln är att lagra digitala metadata om forskningsprojekt och dess forskningsdata i universitetets e-arkiv. För att underlätta detta har en applikation för inmatning och överföring av metadata till e-arkivet tagits fram.

Utvärdering av forskningsstöd och stöd till samverkan

Inom Universitetsförvaltningen har det under de senaste åren genomförts ett stort antal aktiviteter för att stärka stödet till forskare. Enligt rekommendationerna från den externa utvärderingen av Enheten för forskningsstöd och samverkan (FOS) har formella strukturer för dialog och regelbundna avstämningar med fakulteter, Lärarhögskolan och Innovationskontoret skapats och upprätthållits under 2024. Inom projektorganisationen har arbete med att utveckla och samordna det universitetsgemensamma forskningsstödet genomförts och det finns en referensgrupp med forskare som representerar alla fakulteter och Lärarhögskolan. För att utvecklingsarbetet ska ske i samklang med verksamhetens behov sker avstämningar vid samtliga möten med det strategiska rådet för forskning (FOSTRA).

Samtidigt pågår ett internt utvecklingsarbete vid FOS under ledning av en ny enhetschef. Arbetet tar avstamp i samma rekommendationer och syftar till att ytterligare förbättra det stöd som enheten erbjuder lärare, forskare och akademiska ledare. En viktig del av arbetet är att etablera tydliga och ändamålsenliga kommunikationsvägar samt att stärka samarbetet med universitetets ledning, fakulteter och institutioner.

Konstnärligt utvecklingsarbete

Konstnärligt campus vid Umeå universitet samlar universitetets utbildningar för design, arkitektur och konst. Under 2024 har konstnärligt utvecklingsarbete bedrivits bland annat genom följande aktiviteter:

- Umeå centrum för arkitektur, design och konst (UmArts) har under 2024 tillsammans med Vetenskapsrådet arrangerat ett symposium om konstnärlig forskning på temat "Hurricanes and Scaffolding".
- Genom medverkan i den nationella forskningsmiljön "Design bortom framsteg: föreställningar om designhistorier och framtider" genomförde Designhögskolan en sommarskola för doktorander.
- Bildmuseet har producerat två internationellt uppmärksammade utställningar. Den ena "Chronomorphosis", består av mobila skulpturer baserade på matematiska algoritmer. Den andra, "The View from Above", utforskar hur en nation skapas.
- Konsthögskolan har under året haft forskningssamarbeten med UmArts genom en universitetslektor i fri konst, vilket lett till utställningen "Engargeia – Ljus outhärdlig verklighet" på Västerbottens Museum.
- Vid Institutionen för estetiska ämnen genomförs projektet "Pushing the limits of craft", om mötet mellan traditionellt hantverk och digitala designverktyg inom träslöjd.

Vetenskapens trovärdighet och god forskningssed

Rådet för främjande av god forskningssed (REDA) vid Umeå universitet är ett viktigt forum för det universitetsövergripande arbetet med att främja vetenskapens trovärdighet och etik i forskningsprocessen. Rådet leds av prorektor och består av ledamöter från de fyra fakulteterna och studentkårerna. Under 2024 har REDA bland annat arbetat med ett förslag till en universitetsgemensam forskarutbildningskurs.

Resultatindikatorer

Följande indikatorer används enligt budgetpropositionen för 2024 för att redovisa resultat inom området forskning, konstnärligt utvecklingsarbete och utbildning på forskarnivå:

- förmåga att attrahera externa medel för forskning, se avsnittet *Externfinansierad verksamhet och erhållna forskningsbidrag*
- vetenskaplig produktion, se avsnittet *Bibliometri*
- genomströmning i utbildning på forskarnivå, se avsnittet *Utbildning på forskarnivå*.

Ekonomisk utveckling

Tabell 31: Resultaträkning för perioden 2022–2024 för forskning, konstnärligt utvecklingsarbete och utbildning på forskarnivå, exklusive uppdragsforskning, tusen kronor.

	2022	2023	2024
<i>Intäkter</i>			
Anslag	1 405 081	1 423 734	1 468 960
Avgifter och andra ersättningar	178 998	191 426	237 743
Bidrag	1 088 863	1 138 825	1 235 650
Finansiella intäkter	9 480	40 156	38 205
Summa intäkter	2 682 422	2 794 141	2 980 558
<i>Kostnader</i>			
Personal	1 705 709	1 878 603	2 040 465
Lokaler	200 005	207 036	254 730
Övriga driftskostnader	598 652	652 411	672 401
Finansiella kostnader	3 447	11 654	13 034
Avskrivningar	140 113	141 303	155 025
Summa kostnader	2 647 926	2 891 007	3 135 655
<i>Transfereringar</i>			
Erhållna medel	198 222	195 138	202 254
Lämnade bidrag	-198 222	-195 138	-202 254
Summa	0	0	0
Årets kapitalförändring	34 496	-96 866	-155 097

Inom forskning och utveckling på forskarnivå, exklusive uppdragsforskning, har totala intäkter ökat med 6,7 procent 2024 jämfört med 2023 (+186,4 mnkr). Samtliga intäktsposter utom finansiella intäkter ökar under året (2023: +4,2 procent). Den totala intäktsökningen är högre än föregående år och beror främst på att intäkter av bidrag ökat 8,5 procent (2023: +4,6 procent). För ytterligare information om bidragsintäkter hänvisas till avsnittet *Externfinansierad verksamhet och erhållna forskningsbidrag*. Andelen av totala intäkter som utgörs av anslag minskar till 49,3 procent från 51,0 procent 2023. Anslagsintäkterna har 2024 ökat med 3,2 procent (2023: +1,3 procent). Intäkter av avgifter och andra ersättningar har den största procentuella ökningen med 24,2 procent (2023: +6,9 procent). Ökningen beror till största delen på en omklassificering av intäkter från uppdragsforskning till offentlig resursamordning, se avsnittet *Uppdragsforskning*.

Totala kostnader inom verksamhetsgrenen har ökat med 8,5 procent 2024 jämfört med 2023 (+244,6 mnkr). Kostnadsökningen är i nivå med 2023 då motsvarande ökning var 9,2 procent (+243,1 mnkr). Personalkostnaderna ökar med 8,6 procent 2024 jämfört med 2023 och är ett resultat av årets lönerrevision och ökat antal anställda (2023: +10,1 procent). Personalkostnaderna är fortsatt den största kostnads-posten och utgör 65,1 procent av de totala kostnaderna (2023: 65,0 procent). Driftskostnaderna har ökat med 3,1 procent 2024, vilket är en lägre ökning än föregående år (2023: +9,0 procent). Lokalkostnader ökar mest procentuellt med 23,0 procent (2023: +3,5 procent). Kostnader för avskrivningar ökar med 9,7 procent (2023: +0,8 procent). Även dessa förändringar hänger till stor del samman med den omklassificering som nämnts i föregående stycke.

Totala kostnader under 2024 överstiger totala intäkter för verksamhetsgrenen, vilket resulterar i ett underskott med -155,1 miljoner kronor (2023: -96,9 mnkr). Det är en försämring av resultatet jämfört med 2023 med -58,2 miljoner kronor.

Uppdragsforskning

Tabell 32: Resultaträkning för perioden 2022–2024 för uppdragsforskning, tusen kronor.

	2022	2023	2024
<i>Intäkter</i>			
Avgifter och andra ersättningar	158 770	153 907	109 326
Finansiella intäkter	17	58	3
Summa intäkter	158 787	153 965	109 329
<i>Kostnader</i>			
Personal	135 513	74 663	62 800
Lokaler	5 878	31 479	3 450
Övriga driftskostnader	51 024	56 829	43 598
Finansiella kostnader	99	29	62
Avskrivningar	932	1 138	892
Summa kostnader	193 446	164 138	110 802
Årets kapitalförändring	-34 659	-10 173	-1 473

Inom uppdragsforskning minskade de totala intäkterna 2024 med 29 procent jämfört med föregående år (2023: -3,0 procent). Även de totala kostnaderna har minskat under året, med -32,5 procent (2023: -15,2 procent). Under 2024 har en översyn av klassificering av intäkter genomförts vilket inneburit att fakturering till Region Västerbotten till stor del omklassificerats från uppdragsforskning till offentlig resurs-samordning, inom 4 § avgiftsförordningen. Det har medfört att redovisade intäkter och kostnader inom uppdragsforskning blivit lägre. Uppdragsintäkter har även till viss del omklassificerats som tillhandahållande av forskningsinfrastruktur.

Resultatet för 2024 är ett underskott med 1,5 miljoner kronor. För vidare information om finansiering av uppdragsforskning, se avsnittet *Uppdragsfinansierad forskningsverksamhet*.

Externfinansierad verksamhet och erhållna forskningsbidrag

Bidragsfinansierad forskning

Efter en knapp ökning år 2023 har de erhållna forskningsbidragen under 2024 ökat med 36,8 miljoner kronor (+2,8 procent). Sett över hela perioden 2020–2024 är ökningen 192,4 miljoner kronor (+16,8 procent).

Svenska organisationer utan vinstsyfte står för 38 procent av bidragen 504 miljoner kronor (+ 46,5 mnkr) där Wallenbergstiftelserna är den största finansiären, 258,8 miljoner kronor (2023: 227,8 mnkr). Under 2024 har forskare från Umeå universitet varit framgångsrika och fått besked om beviljande av sex Wallenberg Scholars, ett Wallenberg Academy Fellows, ett projekt från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse, ett projekt från Stiftelsen Marcus och Amalia Wallenbergs minnesfond samt ett projekt från Jacob Wallenbergs stiftelse, Särskilda fonden, vilket innebär bidrag med 160 miljoner kronor. Detta kommer att ge ett positivt utfall kommande år. Andra stora finansiärer inom denna kategori är Cancerfonden, 51,4 miljoner kronor (2023: 51,9 mnkr), samt Kempestiftelsen, 46,5 miljoner kronor (2023: 48,8 mnkr).

Bidrag från Vetenskapsrådet står för 26 procent av erhållna forskningsbidrag. Efter en minskning av bidrag från Vetenskapsrådet under 2023 har erhållna medel under 2024 ökat med 33 miljoner kronor (+10,3 procent) där tidigare beviljade bidrag till bland annat projekt inom Excellenscenter och forskningsinfrastrukturer har startat.

Återbetalning av bidrag minskade under 2024 till 20,3 miljoner kronor (2023; 29,9 mnkr). Återbetalning av bidrag uppstår när forskare flyttar till annat lärosäte eller när oförbrukade medel återlämnas.

Bidrag från EU har minskat med 32,5 miljoner kronor till 67,3 miljoner kronor (2023: 99,8 mnkr). För mer ingående analys av denna finansier, se avsnitt *Forskningsbidrag från EU*.

Uppdelat per fakultet återfinns den största delen av erhållna forskningsbidrag inom Medicinska fakulteten som erhållit 40 procent, motsvarande

531,5 miljoner kronor, under 2024. Det är en ökning med 14,9 miljoner jämfört med 2023. Humanistiska fakulteten är den fakultet vars erhållna forskningsbidrag procentuellt ökat mest i jämförelse med 2023, från 53,9 miljoner kronor till 66,8 miljoner kronor, motsvarande 24 procent.

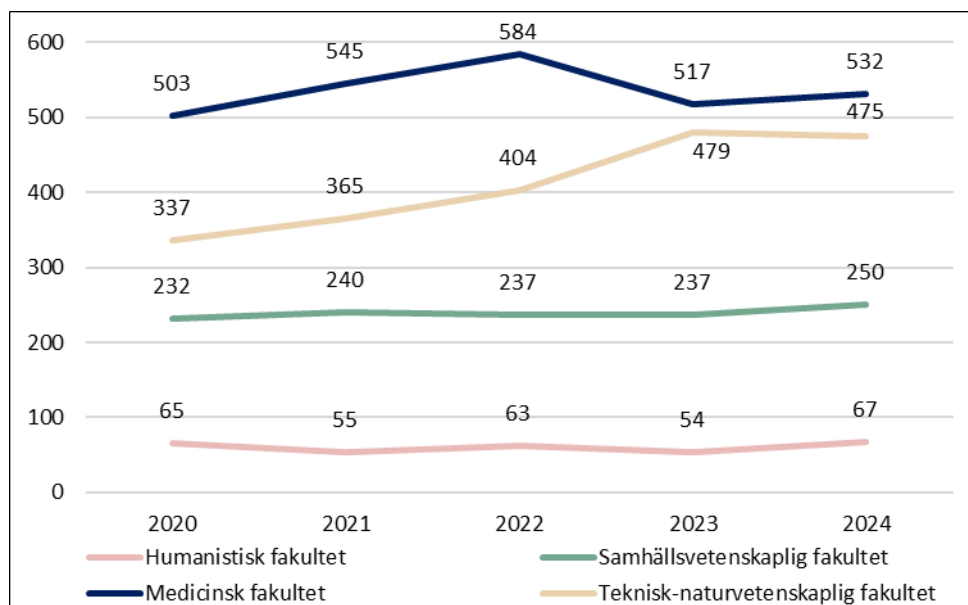

Diagram 5: Erhållna forskningsbidrag per fakultet (exkl. Lärarhögskolan) perioden 2020–2024, miljoner kronor.

Tabell 33: Erhållna forskningsbidrag perioden 2020–2024, miljoner kronor.

Finansiär	2020	2021	2022	2023	2024
Svenska organisationer utan vinstsyfte	306,2	366,0	439,0	457,4	504,0
Vetenskapsrådet	348,1	382,2	372,4	321,2	354,1
Övriga statliga myndigheter	120,7	143,1	133,4	114,0	131,1
Kommuner och regioner	65,5	50,9	58,2	63,1	69,8
EU-medel	92,4	55,7	65,5	99,8	67,3
Forte	56,6	73,0	70,7	62,8	65,3
Formas	58,4	55,7	58,1	47,4	49,4
Utländska organisationer utan vinstsyfte	17,6	22,5	20,1	41,8	36,0
Forskningsstiftelser	26,2	16,3	35,2	40,4	30,8
Vinnova	36,2	35,1	28,1	26,9	16,9
Svenska företag	14,2	10,0	12,9	12,9	10,3
Övriga	2,3	4,3	4,5	12,3	1,9
Totalt	1 144,4	1 214,7	1 298,1	1 300,0	1 336,8

Anm. Forte: Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd, Formas: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Vinnova: Verket för innovationssystem.

Forskningsbidrag från EU

De forskningsbidrag som Umeå universitet erhåller från Europeiska unionen (EU) minskade under 2024 med 32,6 procent, vilket motsvarar en minskning på 32,5 miljoner kronor. De forskningsmedel som betalades ut under året bestod dels av bidrag beviljade under tidigare år, dels av medel som frigörs genom

slutredovisningar för avslutade projekt. Det innebär att inkomna medel inte speglar hur många ansökningar som har beviljats. Den huvudsakliga anledningen till minskningen är att medel för endast ett ERC-projekt (Europeiska forskningsrådet) betalades ut till universitetet under 2024, jämfört med tre ERC-projekt föregående år. Det har ännu inte

utbetalats medel för de övriga ERC-projekt som universitetet har beviljats under 2024. Dessa förväntas utbetalas de kommande åren.

De största intäkterna under 2024 kommer från ramprogrammets områden Globala utmaningar och europeisk industriell konkurrenskraft samt Vetenskaplig spetskompetens. Det förstnämnda bidrar med 25,4 miljoner kronor, medan Vetenskaplig spetskompetens – som inkluderar programmen Marie Skłodowska-Curie och ERC – bidrar med 13,7 miljoner kronor. Vidare erhöll

Umeå universitet drygt 5 miljoner kronor från Euratomprogrammet och nästan 2 miljoner kronor från Digitaliseringsprogrammet. Övriga intäkter om totalt 10 miljoner kronor kommer från olika strukturfonder.

Institutionen för datavetenskap har erhållit den största andelen EU-finansiering med drygt 7,2 miljoner kronor, följt av Institutionen för fysik med 6,8 miljoner kronor och Institutionen för folkhälsa och klinisk medicin med 6,7 miljoner kronor.

Tabell 34: Erhållna EU-medel perioden 2020–2024, uppdelade per EU-fond, miljoner kronor.

EU-fond	2020	2021	2022	2023	2024
EU:s ramprogram ¹	58,5	28,3	43,4	87,2	46,5
EU Strukturfonder övre Norrland	15,6	7,7	7,0	2,5	3,5
EU:s interreg-program ²	13,1	8,2	6,6	4,4	6,7
Övriga EU-program ³	5,2	11,6	8,5	5,6	10,6
Totalt	92,4	55,7	65,5	99,8	67,3

¹ T.ex. H2020, HEU.

² T.ex. Interreg Aurora, Interreg BA.

³ T.ex. ISFP, EU4Health, Euratom.

Oförbrukade bidrag

Regleringsbrev 2024, I:3 Universitet och högskolor

Oförbrukade bidrag har år 2024 minskat med 4,3 procent, vilket motsvarar 51,2 miljoner kronor. Av minskningen står Medicinska fakulteten för den största delen (–69,3 mnkr). Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten ökar samtidigt sina oförbrukade bidrag med 26,4 miljoner kronor. Av totalt oförbrukade bidrag finns 45 procent inom Medicinska fakulteten.

Intäkter av bidrag, vilket avser faktisk förbrukning av erhållna bidrag, har ökat med 93,6 miljoner kronor år 2024. Erhållna/inbetalda forskningsbidrag har ökat med 36,8 miljoner kronor (2,8 procent).

Andelen oförbrukade bidrag i förhållande till intäkter av bidrag uppgår 2024 till 90 procent (2023: 101 procent). Under den senaste femårsperioden har förhållandet varierat mellan 90 och 111 procent. Likt tidigare år förklaras detta av att medel ofta utbetalas i förskott och avser en längre tidsperiod. Medel används också ofta till investeringar som kostnadsförs i form av avskrivningar under en längre tidsperiod. Oavskrivna anläggningstillgångar inom bidragsprojekt uppgår till 114,6 miljoner kronor (2023: 105,9 mnkr). Oförbrukade bidrag kommenteras ytterligare i not 31.

Tabell 35: Oförbrukade bidrag, intäkter av bidrag samt erhållna/inbetalda forskningsbidrag perioden 2020–2024, miljoner kronor.

	2020	2021	2022	2023	2024
Oförbrukade bidrag	1 015	1 149	1 192	1 203	1 152
Intäkter av bidrag	1 037	1 033	1 152	1 190	1 284
Erhållna/inbetalda forskningsbidrag	1 144	1 215	1 298	1 300	1 337

Anm.: Oförbrukade bidrag samt intäkter av bidrag avser såväl verksamheten inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå som inom forskning och utbildning på forskarnivå.

Uppdragsfinansierad forskningsverksamhet

Universitetet tar förutom den egeninitierade forskningen också emot uppdrag från omgivningen avseende forskning och utvecklingsarbete. Detta kan röra sig om rena forskningsuppdrag men också arbete som inte är att betrakta som forskning men som kräver vetenskaplig kompetens, såsom konsultarbete i form av tekniskt utvecklingsarbete, datainsamling eller kliniska observationer.

De största finansieringsgrupperna inom uppdragsforskning är fortsatt statliga myndigheter samt kommuner och regioner med 70,6 procent (2023: 56,6 procent) respektive 16,1 procent (2023: 34,9 procent).

Inom finansieringsgruppen statliga myndigheter är Statens skolverk med 24,9 miljoner kronor (2023: 27,5 mnkr) och Universitets- och högskolerådet med 18,1 miljoner kronor (2023: 18,1 mnkr) de största finansierarna av uppdragsforskning. Uppdragsmedel från dessa avser ersättning för högskoleprovet och nationella proven.

Från kommuner och regioner minskade erhållna medel med -35,4 miljoner kronor. Detta beror på till stor del att det under 2024 skett en omklassificering från uppdragsfinansierad forskning till offentlig resurssamordning. Det medför att erhållna medel, främst gällande fakturering till Region Västerbotten, redovisas inom 4 § avgiftsförordningen i stället för som uppdragsverksamhet.

Tabell 36: Erhållna medel i uppdragsforskning perioden 2020–2024, miljoner kronor.

Finansiering	2020	2021	2022	2023	2024
Statliga myndigheter	81,9	80,0	75,8	84,8	73,7
Kommuner och regioner	50,2	52,0	64,3	52,3	16,9
Svenska företag	7,3	10,2	9,1	6,9	5,5
Svenska organisationer utan vinstsyfte	2,5	2,3	2,9	0,4	3,1
Utländska företag	4,0	2,4	2,3	3,0	3,1
Utländska organisationer utan vinstsyfte	4,5	4,9	2,0	2,3	2,2
EU-medel	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1
Totalt	150,7	151,9	156,5	149,8	104,6

Bibliometri

Ett mått på ett lärosätes forskningsaktivitet är mängden vetenskapliga publikationer och deras genomslag, vilket kan mätas med olika bibliometriska metoder. För att få en fullgod täckning över vad som publiceras vid universitetet utgår tabeller i detta avsnitt från registrerade publikationer i databasen DiVA. Där ingår inte endast vetenskapliga artiklar från internationella databaser utan också publiceringar i form av böcker och bokkapitel, vilket ger en helhetsbild av universitetets produktion. Samförfattade arbeten redovisas fraktionerat, dvs. uppdelat mellan författarna (se beskrivning under tabell 37).

Notera att antalet publikationer för närmast föregående år inte kan redovisas med någon precision i början på innevarande år, och att siffrorna för 2024 således inte är jämförbara med tidigare år. Baserat på historiska data finns sannolikt fortfarande en viss underrapportering även för år 2023. Underrapporteringen beror på registreringsfördröjningar, men också på att endast publikationer med finalt publiceringsår inkluderas i rapporteringsunderlaget. Publikationer som är publicerade *online first*, *epub ahead of print* eller med dylik status inkluderas alltså inte i rapporteringen förrän de har fått fullständig utgivningsinformation.

Tabell 37: Summa av författarfraktioner fördelade över fakulteter samt för Umeå universitet som helhet. Baserat på uttag från DiVA i januari 2025. Siffrorna för år 2024 är ej kompletta. Siffrorna för perioden 2020–2023 har uppdaterats sedan årsredovisningen 2023 på grund av eftersläpning vid registrering av publikationer från år 2020–2023 samt kvalitetssäkringsarbete och externa importörer utfört av bibliotekets personal.

	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Humanistiska fakulteten</i>					
Totalt	223,0	173,8	220,9	177,0	156,4
Artikel i tidskrift/forskningsöversikt	119,9	95,2	117,3	106,2	82,4
Bok	6,5	3,0	8,8	6,3	3,7
Kapitel i bok, del av antologi	96,7	75,6	94,9	64,5	70,4
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>					
Totalt	408,9	384,9	332,4	323,1	384,1
Artikel i tidskrift/forskningsöversikt	256,6	260,7	255,5	236,2	285,7
Bok	11,3	4,5	5,5	2,7	7,3
Kapitel i bok, del av antologi	141,0	119,7	71,4	84,2	91,2
<i>Medicinska fakulteten</i>					
Totalt	613,8	641,1	607,5	555,3	550,1
Artikel i tidskrift/forskningsöversikt	596,9	614,9	568,1	536,3	542,1
Bok	0,9	0,5	0,0	0,5	0,0
Kapitel i bok, del av antologi	16,0	25,7	39,4	18,5	7,9
<i>Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten</i>					
Totalt	284,2	309,3	274,4	312,5	287,1
Artikel i tidskrift/forskningsöversikt	264,4	287,5	256,2	284,8	261,4
Bok	1,7	0,5	0,3	0,4	2,0
Kapitel i bok, del av antologi	18,0	21,3	18,0	27,3	23,7
Umeå universitet					
Totalt	1 529,9	1 509,1	1 435,3	1 367,8	1 377,7
Artikel i tidskrift/forskningsöversikt	1 237,8	1 258,3	1 197,0	1 163,3	1 171,5
Bok	20,4	8,5	14,5	9,9	12,9
Kapitel i bok, del av antologi	271,8	242,2	223,7	194,6	193,2

Anm.: Eftersom publikationerna kan ha författare från fler än en institution måste publikationerna delas upp mellan dem. Varje författare får sin fraktion ($1/N$, där N är det totala antalet författare till publikationen) vilken sedan tillförs respektive fakultet. Om det finns tre författare, en från fakultet A, en från fakultet B samt en extern författare, så tillskrivs de bägge fakulteterna $1/3$ artikel var. Om en av de två UMU-författarna angivit två institutioner från olika fakulteter, A och C, delas dennas fraktion upp mellan A och C.

Av det totala antalet författarfraktioner under perioden 2020–2024 står Medicinska fakulteten för 41 procent, Samhällsvetenskapliga fakulteten för 25 procent, Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten för 20 procent och Humanistiska fakulteten för 13 procent.

Även med hänsyn tagen till naturlig årlig variation i antalet publikationer visar tabell 37 en minskning i antalet författarfraktioner under 2022–2023 jämfört med de två föregående åren. Böcker och bokkapitel uppvisar störst procentuell minskning under hela perioden. Eftersom de aggregerade författarfraktionerna för 2024 är måttligt större än för föregående år, trots de tidigare omnämnda faktorerna som resulterar i underrapportering, utgör 2024 eventuellt ett trendbrott.

Umeå universitets genomsnittliga författarfraktion per publikation sjunker måttligt men kontinuerligt under den aktuella publiceringsperioden. Detta är ett resultat av ökande samarbete med externa aktörer. Om den genomsnittliga författarfraktionen per publikation varit konstant sedan 2020 skulle, allt annat lika, summan av författarfraktioner för perioden i sin helhet ökat med drygt 240.

I tabell 38 redovisas det totala antalet icke-fraktionaliserade publikationer per år. Även här ses en minskning i antalet publikationer per år från och med 2020. Av samma anledningar som i fallet med författarfraktioner utgör 2024 ett potentiellt trendbrott.

Tabell 38: Totala antalet vetenskapliga (ej fraktioniserade) publikationer publicerade vid Umeå universitet. Baserat på uttag från DiVA i januari 2025. Siffrorna för år 2024 är ej kompletta.

	2020	2021	2022	2023	2024
Artikel i tidskrift/forskningsöversikt	2 550	2 614	2 499	2 485	2 490
Bok	26	10	18	14	15
Kapitel i bok, del av antologi	333	314	295	261	266
Totalt	2 909	2 938	2 812	2 760	2 771

En annan ingång som kan vara mer informativ än enbart publiceringsvolym över tid, är att belysa hur publikationerna fördelar sig över nivåindelade publiceringskanaler enligt den så kallade norska modellen. Den baseras på ett omfattande auktoritetsregister över publiceringskanaler för högre utbildning och kompetens i samarbete med Det nasjonale publiseringsutvalget på uppdrag av det norska Kunnskapsdepartementet och med stöd av ett sextiotal ämnesexpertgrupper. Publiceringskanalerna (vetenskapliga tidskrifter, serier och bokförlag) är klassificerade i olika nivåer. Nivå 2 avser publiceringskanaler som uppfattas som de

mest ledande i breda ämnessammanhang, som ger ut de mest betydande publikationerna från olika länders forskare och som tillsammans publicerar ungefär 20 procent av ett ämnesområdes vetenskapliga publikationer. Nivå 1 är publiceringskanaler som anses uppfylla minimikravet för att räknas som vetenskapliga (extern expertgranskning, vetenskaplig redaktion och minimikrav på spridning av författarskap över lärosäten). Nivå 0 avser kanaler som ej lever upp till kriterierna för nivå 1. Kanaler som ej är upptagna överhuvudtaget i registret är antingen från oetablerade förlag eller så nya att de ännu ej beaktats för inkludering och nivåbestämning.

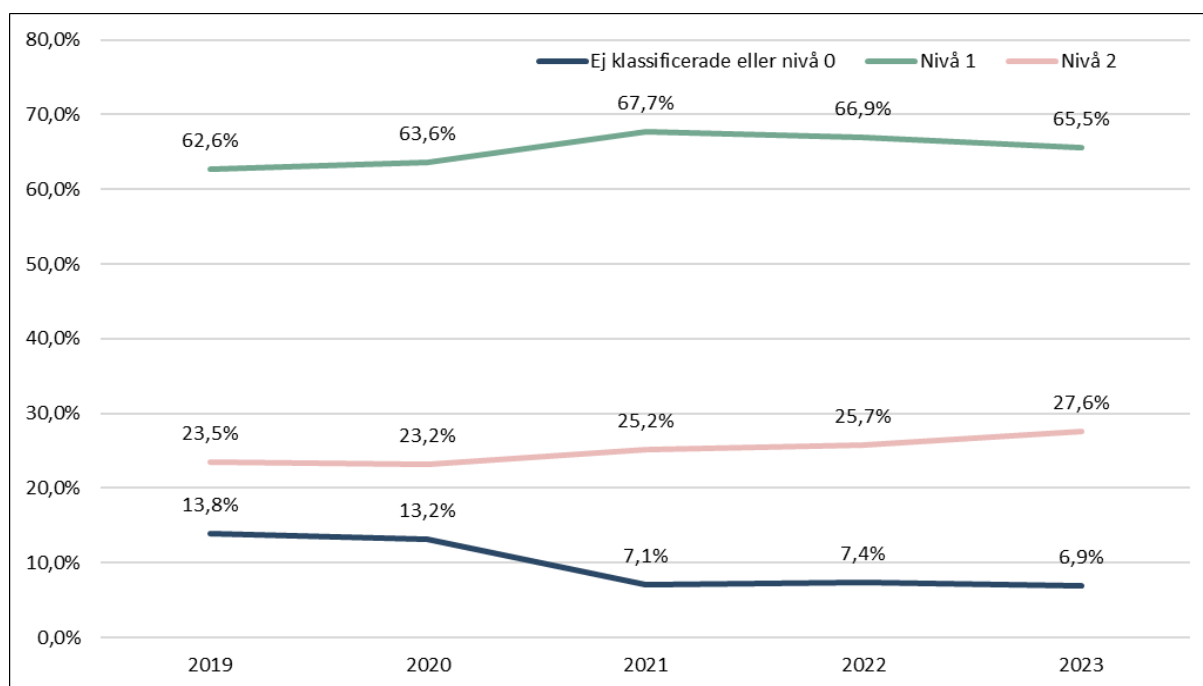

Diagram 6: Relativ fördelning av författarfractionerna 2019–2023 över nivåindelade publiceringskanaler enligt det norska auktoritetsregistret. Siffrorna för år 2024 är ej kompletta.

Som framgår av diagram 6 föreligger en ökande trend avseende andelen publiceringar i nivå 2-kanaler. I mätperiodens början låg denna procentsats på cirka 23 procent och i slutet närmare 28 procent. Noterbart är också att jämfört med tidsperiodens startår minskar andelen publikationer i sådana kanaler som återfinns utanför auktoritetsregistret eller som

är klassificerade med nivå 0. När det gäller sammansättningen och kvalitetsnivån sett i ljuset av den normativa norska modellen går således den publiceringsstrategiska utvecklingen i positiv riktning.

Utöver att belysa mängden publikationer eller var dessa är publicerade, kan man mäta hur ofta de citeras. Vetenskapsrådet beräknar på regeringens uppdrag årligen vilken andel respektive lärosäte bidrar med till ett nationellt bibliometriskt index som en indikator vid fördelningen av delar av det direkta anslaget för forskning och forskarutbildning till universitet och högskolor. Enligt den modell som introducerades 2021 beräknas fördelingsandelarna baserat på andelar av de 10 procent mest citerade (ämnesjusterat) publikationerna i Sverige och ämnesproportionell uppdelning av rörelsekostnader för forskning och utveckling (ramanslag). Endast artiklar i Web of Science beaktas och de aktuella publiceringsåren är 2019–2022. Enligt underlaget inför budgetår 2025 står Umeå universitet för 4,0 procent av rikets samlade bibliometriska index. Detta är identiskt med föregående års index vilket baserades på publiceringsåren 2018–2021. Umeå universitet ser detta som en otillfredsställande nivå.

Sammantaget kan konstateras att det finns både positiva och negativa trender, och att arbetet med att stärka utvecklingen av Umeå universitets publikationer och deras genomslag fortsätter.

Tabell 39: Totalt antal nyantagna och aktiva doktorander perioden 2020–2024, med både doktorsexamen och licentiatexamen som slutmål. En aktiv doktorand definieras som den som har en aktivitet över en procent.

Fakultet	Antal nyantagna					Antal aktiva				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
Humanistiska fakulteten	32	0	23	1	21	107	92	98	97	98
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>47/53</i>	<i>–</i>	<i>78/22</i>	<i>0/100</i>	<i>76/24</i>	<i>56/44</i>	<i>53/47</i>	<i>58/42</i>	<i>58/42</i>	<i>62/38</i>
Samhällsvetenskapliga fakulteten	35	35	35	30	32	132	166	183	184	210
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>66/34</i>	<i>57/43</i>	<i>71/29</i>	<i>73/27</i>	<i>53/47</i>	<i>55/45</i>	<i>57/43</i>	<i>61/39</i>	<i>66/34</i>	<i>63/37</i>
Medicinska fakulteten	81	64	88	66	106	409	406	434	445	464
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>68/32</i>	<i>56/44</i>	<i>57/43</i>	<i>58/42</i>	<i>66/34</i>	<i>57/43</i>	<i>55/45</i>	<i>59/41</i>	<i>59/41</i>	<i>60/40</i>
Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten	52	42	50	54	51	237	239	262	273	270
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>48/52</i>	<i>43/57</i>	<i>42/58</i>	<i>31/69</i>	<i>51/49</i>	<i>44/56</i>	<i>44/56</i>	<i>46/54</i>	<i>43/57</i>	<i>47/53</i>
Umeå universitet totalt	200	141	196	151	210	885	903	977	999	1 042
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>59/41</i>	<i>52/48</i>	<i>58/42</i>	<i>51/49</i>	<i>61/39</i>	<i>53/47</i>	<i>52/48</i>	<i>56/44</i>	<i>56/44</i>	<i>57/43</i>

Anm.: Vid Humanistiska fakulteten antas doktorander vartannat år. Jämförelser av nyantagna doktorander görs därför med tidigare år då doktorander inte har antagits, det vill säga 2020 och 2022.

Sett över en längre period, 2014–2024, minskade antalet nyantagna doktorander kraftigt efter 2014 men har därefter ökat igen. Den årliga variationen är dock stor. Årets notering är det högsta antalet sedan 2014. Antalet aktiva doktorander minskade fram till 2019 och har därefter ökat, men är fortfarande 17 procent lägre än 2014, se diagram 7.

Utbildning på forskarnivå

Nyantagna och aktiva doktorander

År 2024 uppgick antalet nyantagna doktorander till 210, vilket är det högsta antalet på tio år och en ökning med 7,1 procent jämfört med 2022 som är det senaste jämförbara året eftersom Humanistiska fakulteten endast antar doktorander vartannat år, se tabell 39. Ökningen har främst skett vid den medicinska fakulteten som har antagit fler doktorander än något år sedan 2013. Andelen kvinnor bland nyantagna är den högsta hittills. Även Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten har, för första året sedan 2019, antagit fler kvinnor än män.

Vid universitetet finns 1 042 aktiva doktorander, vilket är en ökning med 4,3 procent sedan 2023 och med närmare 20 procent jämfört med 2020. Vid den samhällsvetenskapliga fakulteten har antalet aktiva doktorander ökat med närmare 60 procent jämfört med år 2020. Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten har fler manliga än kvinnliga doktorander. Vid övriga tre fakulteter är mönstret det motsatta.

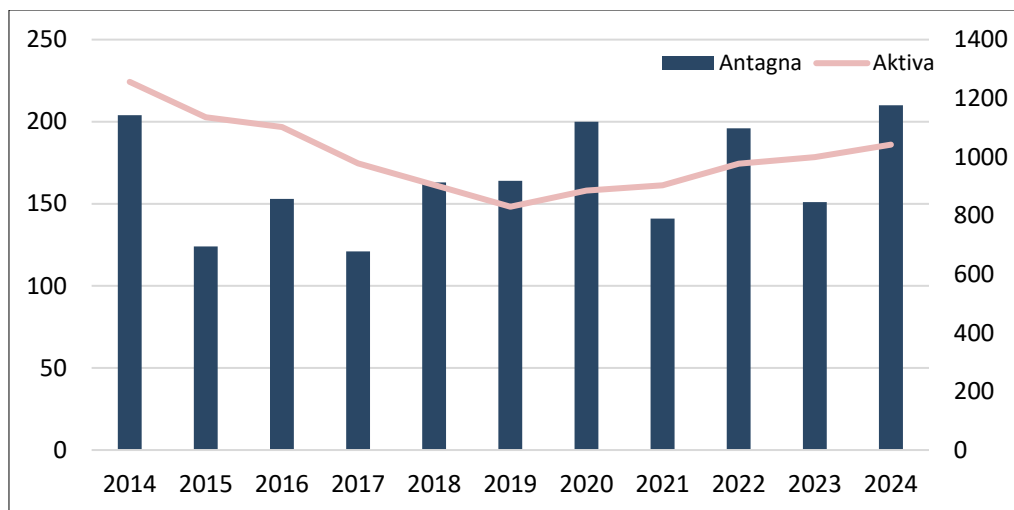

Diagram 7: Antalet antagna (skala 0–250) respektive aktiva doktorander (skala 0–1400) vid Umeå universitet under perioden 2014–2024.

Doktors- och licentiatexamen

Under året tog 142 personer ut doktorsexamen, vilket är en ökning med 12 procent sedan fjolåret. Antalet doktorsexamina är 20 procent högre jämfört med 2020 (tabell 40). Medicinska fakulteten står för nästan hälften av alla doktorsexamina. Vid Samhällsvetenskapliga fakulteten har antalet doktorsexamina minskat med nästan 20 procent sedan 2020 till skillnad från Medicinska fakulteten och Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten där antalet har ökat med 34 respektive 33 procent. Under 2024 har två licentiatexamen avlagts.

Tabell 40: Totalt antal doktorsexamina uppdelat per fakultet och kön perioden 2020–2024.

Fakultet	Antal doktorsexamina				
	2020	2021	2022	2023	2024
Humanistiska fakulteten	9	11	7	11	10
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>67/33</i>	<i>73/27</i>	<i>43/57</i>	<i>55/45</i>	60/40
Samhällsvetenskapliga fakulteten	26	22	13	17	21
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>46/54</i>	<i>36/64</i>	<i>54/46</i>	<i>59/41</i>	52/48
Medicinska fakulteten	50	57	50	65	67
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>46/54</i>	<i>60/40</i>	<i>50/50</i>	<i>60/40</i>	54/46
Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten	33	31	28	34	44
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>39/61</i>	<i>39/61</i>	<i>32/68</i>	<i>29/71</i>	64/36
Umeå universitet totalt	118	121	98	127	142
<i>kvinnor/män (%)</i>	<i>46/54</i>	<i>51/49</i>	<i>45/55</i>	<i>51/49</i>	57/43

Medianstudietid för doktorander

Medianstudietiden varierar något mellan forskningsämnesområdena. Under hela tidsperioden är medianstudietiden inom medicin och hälsovetenskap lägre än inom övriga ämnesområden. En förklaring kan vara att det finns många antagna inom legitimationsyrken som arbetar kliniskt och har varit aktiva inom forskningsprojekt redan innan antagning. Medianstudietiden vid Umeå universitet är

något kortare än det nationella genomsnittet inom medicin och hälsovetenskap, som var 8,2 kalenderhalvår år 2023. Inom naturvetenskap och teknik var den genomsnittliga medianstudietiden för samtliga lärosäten 8,5 kalenderhalvår, och inom humaniora och konst samt samhällsvetenskap 9,0 respektive 8,8 kalenderhalvår.

Tabell 41: Medianstudietid (antal kalenderhalvår) för doktorsexamina totalt för universitetet samt uppdelat på forskningsämnesområde och kön år 2019–2023. När antalet doktorsexaminerade i en kategori understiger sex anges inget värde. Medianstudietiden anges med ett års fördröjning. Beräkningarna för nettostudietiden baseras på rapporterad aktivitetsgrad i Ladok.

Forskningsämne	2019	2020	2021	2022	2023
Humaniora och konst					
Totalt	8,7	8,8	9,6		9,3
kvinnor	8,8
män
Samhällsvetenskap					
Totalt	8,5	8,2	8,3	8,3	8,9
kvinnor	9,1	8,3	9,2	7,5	8,6
män	8,4	7,2	7,9	9,1	9,0
Medicin och hälsovetenskap					
Totalt	7,0	7,0	7,1	6,7	7,6
kvinnor	7,5	6,7	8,0	6,3	7,4
män	6,1	7,9	6,2	8,0	7,6
Naturvetenskap och teknik					
Totalt	8,5	8,0	8,6	8,7	8,7
kvinnor	7,9	8,4	8,4	8,7	9,2
män	8,8	8,0	8,7	8,5	8,6
Umeå universitet totalt	8,1	8,0	8,2	8,2	8,3
kvinnor	7,9	7,9	8,4	7,4	8,1
män	8,3	8,0	8,0	8,5	8,4

Andra viktiga händelser

Från och med september 2024 är det obligatoriskt för nyantagna doktorander att använda Ladok för individuell studieplan (ISP). Inom Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten gäller att alla doktorander oavsett när de är antagna ska gå över till ISP i Ladok. Universitetets egenutvecklade systemstöd för individuella studieplaner, Web-ISP, stänger sista december 2025.

Vid Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten har forskarutbildning i arkitektur påbörjats efter ett uppehåll på drygt fem år.

Arbetet med kvalitetsförbättrande åtgärder av utbildning på forskarnivå pågår kontinuerligt (se avsnittet *Kvalitet i utbildning*). Avgångsenkäten för doktorander har analyserats och resultaten är stabila jämfört med tidigare års enkäter. Endast 3 procent är direkt missnöjda med forskarutbildningen vid Umeå universitet, drygt hälften anser att kurserna är relevanta och närmare 90 procent är nöjda med handledningen. Även medarbetarundersökningen har under 2024 analyserats ur ett forskarutbildningsperspektiv. Resultaten visar att många doktorander upplever balans ur olika perspektiv, till exempel balans mellan arbets- och privatliv, att de i arbetet har tid för återhämtning samt att de har en arbetsbelastning som de trivs med.

Under året har en revidering påbörjats av Antagningsordning för utbildning på forskarnivå utifrån UKÄ:s förhandsbesked om återkallelseförbehåll i antagningsbeslut för doktorander. Det innebär att antagning till forskarutbildning kan återkallas om den antagna inte får uppehållstillstånd i landet.

Närmare hundra forskarstuderande deltog i den universitetsgemensamma doktoranddag som genomfördes i oktober 2024. Dagen, som genomfördes för andra året i rad, arrangerades tillsammans med doktorandsektionerna inom studentkårerna. Utvärderingen av dagen visade att deltagarna var nöjda och att många hade träffat doktorander som de inte kände sedan tidigare.

Praktiknära forskning – samverkan skola och högskola

Regleringsbrev 2024, I:3 avseende anslag 2:64

Umeå universitet har tillsammans med Göteborgs universitet, Karlstads universitet och Uppsala universitet under 2017–2021 genomfört försöksverksamhet med praktiknära forskning. Syftet med försöksverksamheten, som kallas Utbildning, lärande och forskning (ULF), var att utveckla och pröva olika modeller för samverkan mellan förskolans och skolans huvudmän och lärosäten kring praktiknära forskning och

skolutveckling. Under perioden 2022–2024 har de deltagande lärosätena och skolhuvudmännen arbetat med att förbereda för en permanent verksamhet med start 2025.

Lärosätet har haft det övergripande ansvaret för Umeå universitetsnoden och dess arbete med praktiktäna forskning i syfte att bidra till en stärkt vetenskaplig grund i lärar- och förskolläraryrket och i skolväsendet. I Umeå universitetsnoden ingick under 2024, utöver Umeå universitet, också Högskolan Dalarna, Luleå tekniska universitet, Mittuniversitetet, Mälardalens högskola och Örebro universitet. Samverkan mellan lärosätena regleras i ett avtal och i lärosätetsgruppen har möten hållits regelbundet under hela övergångsperioden 2022–2024. Under 2024 har arbetet fokuserat på hur den permanenta ULF-verksamheten ska organiseras från 2025 och framåt med ett nationellt avtal som grund, avtal på nod-nivå och lokala avtal mellan deltagande lärosäten och skolhuvudmän.

Vid Umeå universitet har arbetet letts av en operativ grupp. I den gruppen ingår skolhuvudmannarepresentanter från Piteå, Umeå, Vännäs, Örnsköldsvik, Skellefteå och Region 10, som är en sammanslutning av tio kommuner inom Norrbottens- och Västerbottens län, samt fyra representanter från lärosätet. Under 2024 har den operativa gruppen kompletterats med en basavtalsgrupp där samtliga skolhuvudmän som har basavtal med Umeå universitet ingått.

Verksamheten mellan skolhuvudmän och lärosätet regleras med basavtal. Dessa syftar till att skapa ett ömsesidigt engagemang som är långsiktigt. Ett basavtal innebär att det finns ett genuint intresse för att samverka om forskningsaktiviteter samt att parterna förbinder sig att skapa goda förutsättningar för hållbara strukturer för forskning och utveckling. Detta gäller både skolhuvudmän och lärosätet. Under 2024 har följande skolhuvudmän haft basavtal med Umeå universitet: Örnsköldsviks kommun, Vännäs kommun, Region 10, Umeå kommun, Skellefteå kommun, NTI-gymnasiet, Nordmalings kommun, Piteå kommun och Hudiksvalls kommun. Dessa avtal gällde till slutet av 2024 och i en permanent ULF-verksamhet från 2025 behöver nya avtal skrivas.

Under försöksverksamheten bedrevs fem större forskningsprojekt i nära dialog med skolhuvudmännen. Efter att projekten slutförts har det funnits möjlighet att fortsätta verksamheten i syfte att sprida och fördjupa arbetet med skolhuvudmännen. Detta resulterade i 24 mindre samverkansprojekt tillsammans med skolhuvudmän, i vissa fall för att möjliggöra nya basavtal och i vissa fall för att initiera större forskningsprojekt. Tre större treåriga projekt som påbörjades 2023 har finansierats utifrån den modellen och 2024 har ytterligare fyra projekt påbörjats. Under 2024 har även åtta projekt fått ytterligare medel för att fördjupa samverkan med ambitionen att de senare ska kunna bli mer omfattande. Projekten har resulterat i att ett flertal vetenskapliga samt populärvetenskapliga publikationer skrivits. Arbetet har inkluderat flertalet av de deltagande skolhuvudmännen och projekt har initierats i flertalet skolformer och skolämnen. Vid ett eventuellt permanentande av verksamheten kommer ovan beskrivna modell att tillämpas då den bedöms fungera väl med avseende på samverkan mellan universitetet och skolhuvudmännen.

Ett arbete med att implementera en struktur och kultur där studenter ges möjlighet att skriva examensarbete i samverkan har fördjupats under 2024. Studenter vid lärarutbildningen har kunnat träffa verksamma lärare för att diskutera möjligheter att skriva ett examensarbete som en del av ett praktiktäna forskningsprojekt eller göra en fristående studie med en praktiktäna ingång. Under den verksamhetsförlagda utbildningen är ambitionen att studenter ska kunna finna underlag för syftes- och problemformuleringar. Beroende på den avslutande studietidens kurssammansättning, ska verksamhetsförlagd utbildning också kunna nyttjas för viss datainsamling. Det är en modell som bedöms generera kunskap och utveckling för både lärosätets utbildning och skolväsendets verksamhet.

Inom verksamheten har flera former för kunskapsspridning genomförts, till exempel lunchseminarier och erfarenhetsutbyten mellan olika projekt. Under Kunskapsveckan 2024 presenterades pågående ULF-samverkan vid två sammanhållna pass med fem olika projekt. År 2024 har även regelbundna lunchseminarier genomförts med teman som Skolfrånvaro –

kartläggning av närvarofrämjande insatser i en mindre kommun och Spridning av resultat från undervisningsnära och praktiktäna forskning. Seminarierna har genomförts digitalt och varit välbesökta av forskare, lärare, rektorer och andra aktörer från hela landet.

Svenskt deltagande i Horisont Europa

Regleringsbrev 2024, I:3 Universitet och högskolor

En plan för EU-finansiering ligger till grund för 2024 års arbete med att öka inflödet av EU-medel till forskning och stärka Umeå universitets position inom EU. Målet på kort sikt är att höja andelen beviljade EU-bidrag medan det långsiktiga målet är att etablera universitetet bland de sju främsta svenska lärosätena när det gäller EU-finansiering för forskning. För att nå dessa ambitioner behöver Umeå universitet både öka antalet ansökningar från forskare och höja kvaliteten på ansökningarna. Antalet ansökningar från Umeå universitet har ökat med 60 procent de tre senaste åren till totalt 138 ansökningar under 2024, och flera strategiska insatser har genomförts för att stödja utvecklingen. Bland annat har forskare fått hjälp med att identifiera relevanta finansieringsmöjligheter och särskilda satsningar har riktats mot forskare med potential att söka EU:s excellensmedel.

Ett omfattande stöd har erbjudits genom hela ansökningsprocessen vilket har gett goda resultat. Sex forskare, vilket motsvarar 40 procent av ansökningarna 2024, har beviljats Marie Skłodowska-Curie Actions Postdoctoral Fellowships (MSCA-PF-ansökningar). Av de totalt åtta forskare från Umeå universitet som gick vidare till intervju för ERC-anslag (European Research Council) har fyra beviljats medel, vilket är ett betydande steg mot att stärka universitetets internationella position och synlighet. Dessutom har stödfunktionerna för beviljade projekt förstärkts och universitetets omvärldsbevakning av EU-finansieringsmöjligheter har intensifierats. Alla dessa åtgärder syftar inte endast till att uppfylla universitetets specifika mål utan också till att bidra till att nå de övergripande målen i Sveriges nationella strategi för deltagande i Horisont Europa.

Gemensamt för verksamhetsgrenarna

Inledning

För att utveckla Umeå universitets verksamhetsgemensamma arbete och förbättra lärosätets möjligheter att bedriva utbildning och forskning av hög kvalitet har ett antal utvecklingsprojekt genomförts under året.

Till exempel har universitetet arbetat vidare enligt den policy för kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring av forskning som beslutades 2023 och initierat ett pilotprojekt för kvalitetsdrivande forskningsutvärderingar som kommer att pågå 2024–2025. Projektet omfattar utvärdering av forskning på institutions- eller ämnesnivå, utvärdering av en fakultets kvalitets- och strategiarbete samt en tematisk utvärdering över hela lärosätet.

Under 2024 har Umeå universitet stärkt sitt internationella arbete i samklang med den europeiska universitetsstrategin. Ansökan för att bilda alliansen AcrossEU inom European University Initiative beviljades inte medel 2024. Umeå universitet har i stället inlett ett samarbete med den befintliga alliansen EC2U med planen att bli ett fullvärdigt medlemsuniversitet i alliansen under 2025.

Under våren 2024 genomfördes en medarbetarundersökning. Svarsfrekvensen var 72 procent och resultaten visade en positiv utveckling i alla undersökta områden. Baserat på dessa resultat har en universitetsgemensam handlingsplan för systematiskt arbetsmiljöarbete och aktiva åtgärder för 2025–2027 fastställts under året.

Under 2024 har även en ny handlingsplan för klimat och hållbarhet för perioden 2024–2026 fastställts. Två nya mål har lagts till för att betona universitetets ambitioner för ett klimatneutralt samhälle och de globala målen för hållbar utveckling. Handlingsplanen har också utökats med aspekter för ett hälsosamt campus. Revideringen av både policy och handlingsplan visar att universitetets miljö- och hållbarhetsarbete bedrivs systematiskt.

Under 2024 har arbetet med att samordna informationssäkerhet-, IT-säkerhet och fysisk säkerhet fortsatt enligt universitetets regler och säkerhetspolicy. Efter en cybersäkerhetsincident våren 2024 beslutade rektor om ett projekt för att analysera nuläget och skapa en färdplan för IT- och informationssäkerhet, med fokus på säkerhetskrav och lokal IT-organisering.

Samband forskning–utbildning

Högskolelag (1992:1434), 1 kap. 3 §

För att utbildning och forskning ska hålla hög kvalitet krävs en stark koppling dem emellan. I visionen för Umeå universitet betonas följande: ”Forskning stärker utbildning. Utbildning stärker forskning. Inom områden där vi bedriver forskning är det naturligt att alltid erbjuda utbildning.” Detta stöts av bland annat kvalitetssystemet för utbildning.

Det är viktigt att forskare undervisar för att universitetets utbildningar ska vara forskningsanknutna och hålla en hög kvalitet. Andelen lärare med doktorsexamen bland forskande och undervisande personal var 85,1 procent år 2024, vilket är en ökning jämfört med året innan. Kopplingen mellan undervisning och forskning bedöms därmed överlag vara god. Vid tre av fyra fakulteter har andelen forskande och undervisande personal ökat 2024 jämfört med föregående år, se tabell 42.

Tabell 42: Andelen forskande och undervisande personal som har doktorsexamen i procent perioden 2020–2024. I totalen ingår även lärare anställda vid Umeå universitetsbibliotek.

Fakultet	2020	2021	2022	2023	2024
Humanistiska fakulteten	80,3	78,8	77,7	78,4	78,9
Samhällsvetenskapliga fakulteten	81,9	80,6	81,2	81,3	82,3
Medicinska fakulteten	89,4	89,7	88,1	88,1	88,7
Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten	85,5	86,9	86,9	87,9	87,5
Totalt	84,6	84,5	84,2	84,6	85,1

För att främja forskningsintresset bland grundutbildningsstudenterna har Medicinska fakulteten även år 2024 erbjudit forskaraspirantplatser till studenter från olika program. Inför 2024 antogs 20 studenter (11 kvinnor och 9 män) av 27 sökande. Studenterna deltar i praktiskt forskningsarbete och läser litteratur och metodkurser under de 2–3 år som de deltar. Detta görs parallellt med ordinarie programstudier. Sedan 2014 har 193 studenter antagits varav 58 procent var kvinnor. Sedan 2014 har 31 av de studenter som antagits till forskaraspirantplatser antagits till fakultetens forskarutbildningsprogram. Majoriteten av dessa antogs innan pandemin. År 2024 startade Forsknings-tugg på Medicinska fakultetens initiativ. Det är en s.k. journal club med syftet att ge fakultetens lärare och forskare möjligheten att fördjupa sig i evidensbaserad medicinsk pedagogik och skapa förutsättningar för att starta och utveckla pågående forskning vid fakulteten. Forsknings-tugg genomförs i samverkan mellan Umeå universitet, Örebro universitet och Malmö universitet. Under 2024 har sju digitala träffar genomförts och från Umeå universitet har 33 personer deltagit. Utvärdering av detta första år pågår.

Vid Samhällsvetenskapliga fakulteten har särskilda satsningar på biträdande lektorat inneburit att antalet forskarutbildade har ökat. Andelen disputerade varierar stort mellan fakultetens institutioner. Det är framför allt institutioner med stora utbildningsuppdrag inom professionsutbildningar, som jurist-, socionom- och lärarutbildning, som har en lägre andel disputerade lärare. För att säkerställa hög kvalitet inom sådana utbildningar krävs inte bara forskarutbildade lärare, utan också lärare med professionserfarenhet. Under 2024 granskades ett program på kandidatnivå kollegialt. Granskarna fann, som tidigare granskningar av andra program också visat, att forskningsanknytningen var god. Fakulteten

allokerade också under 2024 en forsknings-anknytningsresurs till den avancerade nivån för att stötta kvalitet i utbildning med små volymer.

Ett prioriterat mål i Humanistiska fakultetens verksamhetsplan är att ytterligare stärka kopplingen mellan forskning och utbildning, samt skapa bättre förutsättningar för disputerad kompetens att både undervisa och forska. För att uppnå detta mål har flera åtgärder vidtagits. Bland annat har utbildningsutbudet på avancerad nivå fortsatt att anpassas till pågående forskning vid fakulteten, exempelvis genom profilkurser. Nyanställda lektorer har som regel utökad kompetensutvecklingstid utöver den vanliga tiden om 20 procent. Vidare uppmuntras fakultetens doktorander att undervisa under tiden för sin forskarutbildning. Det är till gagn för utbildningens forskningsförankring, institutionsverksamheten och de enskilda individerna som på så sätt får stärka sin undervisningskompetens. Ytterligare en åtgärd är fakultetens utlysningar av medel för forskningstid för lärare i syfte att säkerställa deras fortsatta forskningsaktivitet. Fakulteten tar också upp frågan om forskningsintegrerad utbildning i samband med de dialoger som hålls efter att alla utbildningar på grundnivå och avancerad nivå lämnat in verksamhetsberättelse och verksamhetsplan.

Inom Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten bedriver de institutioner som historiskt har haft många adjunkter eller adjungerade adjunkter bland lärarna, utbildning med stark professionsanknytning. Under senare år har ett flertal universitetslektorer och professorer rekryterats vilket gett en bättre balans i lärargruppen. I fakultetens program för fakultetsfinansierad forskningstid kan en enskild lärare tilldelas som mest 75 procent forskningstid för att möjliggöra att även våra starkaste forskare kan engagera sig i utbildning på förutbildningsnivå, grundnivå och avancerad nivå. Vidare har fakulteten under

den senaste femårsperioden rekryterat ett substantiellt antal biträdande universitetslektorer med målet att förnygra, förnya och förstärka forskningen samt att ge ytterligare möjlighet att bedriva högklassig undervisning med god forskningsanknytning på alla utbildningsnivåer. Genom utbildningsprogrammets årliga verksamhetsberättelser följer fakulteten upp programmets forskningsanknytning och hur man arbetar med frågan.

Resultatindikatorer

Följande indikator används enligt budgetpropositionen 2024 för att redovisa resultat inom det verksamhetsgemensamma området:

- andel med doktorsexamen bland forskande och undervisande personal (se avsnittet *Samband forskning – utbildning*).

Innovationsverksamhet

Regleringsbrev 2024, I:3 avseende anslag 2:64

Innovationsverksamheten har under 2024 bedrivits inom Innovationskontoret och genom Umeå universitet Holding AB (UHAB), som är moderbolag i en koncern som består av moderbolaget och dotterbolagen Uminova Innovation AB (UHAB äger 50,3 procent av aktierna), Uminova Expression AB (UHAB äger 75 procent av aktierna) samt Umeå Biotech Incubator AB (UHAB äger 58,3 procent av aktierna). UHAB är även delägare i Science Park i Umeå AB (9,0 procent). Uminova Expression är en företagsinkubator med fokus på de kulturella och kreativa näringarna såsom design, arkitektur, formgivning, konst, musik, film och mode. Uminova Innovation är en inkubator som erbjuder en inkubatorsprocess som syftar till att utveckla nya affärsidéer och bygga startuppbolag med tillväxtpotential. Umeå Biotech Incubator AB (UBI) är en inkubator som har fokus på affärsidéer och företag inom läkemedelsutveckling och in vitro-diagnostik.

Innovationskontorets uppdrag är att stödja nyttiggörande och kommersialisering samt bidra till att nya idé- och innovationsprojekt identifieras och får möjlighet att verifieras och paketeras för fortsatt nyttiggörande. Via UHAB kan idéer från målgrupperna inom lärosätet erhålla affärsutvecklingsstöd samt söka

finansiering via programmet Verifiering för tillväxt (VFT), samt söka tidigt investeringskapital. I Innovationskontorets uppdrag ingår att arbeta med informering och uppsökande insatser gentemot forskarmiljöerna syftande till att stimulera till idéflöde. Aktiviteterna innefattar olika typer av seminarier, besök på universitetets olika institutioner, informationsinsatser, IP-arbete (intellectual property/immateriella tillgångar), doktorandkurser med mera. Innovationskontoret är samlokaliserat med andra innovationsstödjande aktörer i en coworkingmiljö i flexibla mötesrum på Umeå universitets campusområde, A Working Lab (AWL Universum). Under 2024 har innovationsverksamhetens organisatoriska hemvist utretts. Rektor har fattat beslut om att placera innovationskontoret inom UHAB från och med den 1 januari 2025.

Innovationskontorets studentverksamhet sker huvudsakligen via projektet Ökat entreprenörskap vid universiteten i Umeå, i samverkan med Sveriges lantbruksuniversitets innovationskontor och holdingbolag. Syftet med studentverksamheten är att inspirera och informera studenter om innovationsstödssystemets erbjudanden och att bidra till att fler studenter väljer att testa och utveckla sina affärsidéer eller på andra sätt engagera sig i entreprenörskap. Innovation Boot Camp genomfördes under höstterminen med 34 deltagande studenter. Det är ett flerdagarsevent där studenter kan arbeta på en affärsidé tillsammans med ett team.

Nyttiggörande av intellektuella tillgångar

Innovationskontoret har sedan starten bidragit till en uppbyggnad av en specialistfunktion, en IP-grupp, inom immaterialrätt och innovationsjuridik. Denna funktion har under året tillhandahållit stöd inom till exempelvis varumärkesfrågor, designskydd, upphovsrätt och patent till målgrupperna. IP-gruppen har under året genomfört seminarier och föreläsningar på samtliga idé- och förinkubatorprogram inom innovationsverksamheten, inklusive doktorandseminarier. Det övergripande målet för specialistfunktionens arbete är att bidra till att öka värdeskapandet ur kunskapsstillgångar från lärosätets forskningsmiljöer.

IP-gruppen samverkar med universitetets jurister genom regelbundna erfarenhetsutbyten. Inom området sker samverkan även med andra lärosäten, till exempel genom innovationskontorens nationella kunskapsnod för patentrådgivare och immaterialrättsjurister, Swedish Universities Intellectual Property Professionals (SUIPP).

Flödestal för innovationsverksamheten

I enlighet med regleringsbrevet ska flödestal för innovationsverksamheten redovisas i årsredovisningen. I rapporteringen avses nya idéer som har inkommit till innovationsverksamheten för dialog om nyttiggörande. Inflöde till innovationsverksamheten kommer från studenter, doktorander och forskare samt andra anställda vid Umeå universitet. Även inflöde från andra lärosäten förekommer. Årets inflöde och andra nyckeltal framgår av tabell 43.

I Innovationskontorets verksamhetsplan för 2024 finns tre övergripande mål som legat till grund för delmål, genomförda aktiviteter samt uppföljning av verksamheten. De övergripande målen för 2024 är följande:

- *Mål 1:* Innovationskontoret bidrar aktivt till att bygga kunskap och förmågor att identifiera och utveckla idéer, immateriella tillgångar och innovationer hos sina målgrupper (studenter, forskare och anställda vid Umeå universitet).
- *Mål 2:* Innovationskontorets aktiviteter vid Umeå universitet stärker ett inflöde av idéer som har potential att nyttiggöras.
- *Mål 3:* Antalet verifieringsprojekt som genomförs i syfte att öka nyttiggörandet till exempel via nya eller befintliga bolag, har ökat och präglats av ett arbete för ökad jämställdhet och ett ökat inflöde av idéer från de fakulteter som idag är underrepresenterade.

Innovationskontorets fokus på ett systematiskt informations- och idésofsarbete har bidragit till att inflödet av nya idéer håller sig kvar på en hög nivå även om antalet har minskat jämfört med föregående år (mål 1 och 2). Minskningen under 2024 avser idéer från studenterna. Det beror

främst på att sommarprogrammet för studenter inte har kunnat bedrivas eftersom finansiering saknades för detta inom 2024 års verifieringsverksamhet. Det påverkar i sin tur inflödet av studentidéer med cirka tio stycken och det påverkar direkt även beviljade VFT-projekt med ungefär motsvarande antal, eftersom de idéer som genomgått sommarprogrammet tidigare år även uppfyller kriterierna för VFT i slutet av programmet. Av tabell 43 framgår denna effekt när man studerar kvoten mellan beviljade VFT-projekt för målgruppen studenter respektive forskare; det vill säga andelen studenter som beviljats verifieringsmedel sjunker markant 2024. Inflödet från målgruppen forskare är fortsatt högt. Andelen kvinnor som inkommit med nya idéer för nyttiggörande har ökat jämfört med 2023. Det är även en ökad representation av idéer och projekt från Humanistiska fakulteten samt Samhällsvetenskapliga fakulteten 2024 (mål 3).

Verksamhetsutveckling under höstterminen 2024 har utmynnat i färdigställande av den nya kundresan för Innovationskontorets verifieringsprocess. Den har implementeras inom UHAB i januari 2025.

Verifieringsprogrammet (VFT) syftar till att stödja den forskningsnära verifieringsverksamhet som utgör kärnverksamheten inom innovationskontor och holdingbolag. I programmet utvärderas och verifieras förutsättningarna för nyttiggörande.

Under 2024 har 36 unika idéer från Umeå universitet kvalificerat sig för stöd via VFT-programmet, vilket är en minskning av antalet unika verifieringsprojekt jämfört med föregående år. Detta beror främst på att det under tertiäl tre 2023 fanns en osäkerhet huruvida nya VFT-medel skulle erhållas för 2024. Det innebar en neddragning och minskning av antal beviljade projekt under tertiäl ett 2024, samt att sommarprogrammet för studenter (Summer Expression) som tidigare genomförts med finansiering av VFT inte kunde genomföras sommaren 2024.

Innovationskontor, holdingbolag och inkubatorer samverkar nära varandra. Den innovationsstödjande verksamheten har under året erbjudit ett antal workshoppar och program

med fokus på tidig verifiering. Bland koncernens genomförda aktiviteter 2024 återfinns bland annat Innovation Boot Camp, VFT-programmet, Idéprogrammet, Expressprogrammet och Startupprogrammet.

Totalt har 37 idéer överförts till innovationsverksamhetens inkubatorsarbete under året.

UHAB har investerat i tre avknopningsbolag under året, samt även beslutat om finansiering av ett nytt så kallat idébanksprojekt vilket startade hösten 2024.

Under höstterminen 2024 genomfördes en poänggivande doktorandkurs i innovation, nyttiggörande och entreprenörskap i samarbete med Företagsforskarskolan. Totalt tio doktorander deltog i kursen.

Tabell 43: Flödestal från innovationsverksamheten perioden 2020–2024.

	2020	2021	2022	2023	2024
Antal nya idéer som inkommit under året	113	139	164	184	149
<i>kvinnor/män (%)</i>	-	45/55	40/60	36/64	47/53
Varav från forskare/anställda	55	59	78	92	79
<i>kvinnor/män (%)</i>	-	42/58	36/64	24/76	42/58
Varav från studenter	59	80	86	92	70
<i>kvinnor/män (%)</i>	-	48/52	43/57	44/56	52/48
Antal idéer som gått vidare till verifiering (beviljats verifieringsmedel)	42	46	40	47	36
<i>kvinnor/män (%)</i>	-	30/70	35/65	32/68	33/67
<i>forskare/studenter (%)</i>	-	70/30	55/45	58/42	69/31
Antal bolag som erhållit investering från UHAB	1	1	3	1	4
<i>kvinnor/män (%)</i>	0/100	100/0	33/67	0/100	25/75
Antal idéer överförda till inkubatorer	11	17	19	34	37
<i>kvinnor/män (%)</i>	-	47/53	-	-	37/63
Antal nya aktiebolag	11	9	10	11	9
Antal sökta IP-skydd (inkl. patent, varumärke, designskydd)	9	7	11	17	13
Andra licensavtal	3	2	9	10	10

Idébank och investeringar

Med idébank avses sådan verksamhet inom holdingbolaget som syftar till att exploatera forskningsresultat och idéer som forskare inte önskar driva vidare till kommersialisering på egen hand. Det är holdingbolaget som utgör ett stöd i kommersialiseringprocessen enligt förordning (2022:1390) om statligt stöd för idébanker inom holdingbolag vid universitet och högskolor. Insatsernas primära målgrupp är forskare vid Umeå universitet som önskar erhålla kommersialiseringstöd via holdingbolaget. Resultatet av sådan verksamhet kan komma att inkludera såväl bolagsbildning som licensiering till extern part.

Under året har uppdaterade avtalsmallar tagits fram. UHAB har också paketerat och tydliggjort sitt stöd och sina erbjudanden till forskare. UHAB har utvärderat ett antal idéer och verifieringsprojekt under året. Vid styrelsemötet i augusti 2024 fattade bolagets styrelse ett beslut om att bevilja idébanksfinansiering till ett projekt som bygger på forskningsresultat från Umeå.

Kvalitet i verksamheten

Högskolelag (1992:1434), 1 kap. 4 §

Kvalitetsarbetet vid Umeå universitet är integrerat i linjestrukturen där ansvar följer delegation och arbetsbeskrivningar samt regleras i rektors besluts- och delegationsordning respektive arbetsordning för Umeå universitet. Arbetet följer enligt anvisningar en årscykel som inkluderar uppföljning av föregående år, aktiviteter under aktuellt år och planering för nästkommande år. Inom områdena utbildning, forskning och administration bedrivs mer utförligt kvalitetsarbete enligt följande avsnitt.

Under 2024 har Universitetskanslersämbetet (UKÄ) fattat beslut gällande tematisk utvärdering av samverkan där Umeå universitet bland annat fått rekommendationer om att utveckla tydligare mål för vad samverkan ska leda till. Rekommendationerna analyseras för närvarande inför ställningstagande om åtgärder, men fakulteterna och Lärarhögskolan har i en del fall redan påbörjat arbetet. Lärarhögskolan har till exempel initierat en fördjupad översyn av befintliga samverkansstrukturer.

Kvalitetsarbete inom utbildning

Kvalitetssystemet för utbildning omfattar utbildning på alla nivåer och syftar till att både säkra och utveckla kvaliteten i universitetets utbildningar. Detta sker i ett antal aktiviteter avsedda att verka på kurs-, program-, forskarutbildningsämnes-, fakultets- och slutligen universitetsnivå. I aktiviteterna finns även perspektiv som ska säkerställa att utbildningen genomsyras av sådant som inte strikt tillhör ämneskunskaper, till exempel hållbarhet, jämställdhet och internationalisering. Under ett antal år har fokus för kvalitetsarbetet varit att implementera kvalitetssystemet för utbildning, dess rutiner och processer. Universitetsledningen bedömer, baserat på tidigare års uppföljningar, att implementeringen har gått bra och att universitetets kvalitetssystem på olika nivåer i praktiken i stort fungerar enligt plan.

Kvalitetsarbete och en fungerande kvalitetskultur innebär en ständigt pågående förflyttning mot bättre resultat. Därför har rektor under 2024 beslutat om nya direktiv för uppföljning av kvalitetsarbetet. De nya direktiven innebär en ambitionshöjning där fokus flyttas från implementering till uppföljning av faktiska

resultat och effekter av kvalitetsarbetet. Universitetsledningen vill stimulera till att framgångsrika rutiner och processer synliggörs och sprids mellan fakulteterna och Lärarhögskolan. Universitetsledningen vill också knyta kvalitetsarbetet närmare universitetets gemensamma strategiska utvecklingsarbete.

Kvalitetsarbete inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå

UKÄ har under 2024 fattat beslut om Umeå universitets åtgärder för de tematiska utvärderingarna av breddad rekrytering samt sjuksköterskeexamen, båda från 2022. De åtgärder som Umeå universitet vidtagit bedömdes vara tillfredsställande. UKÄ har under 2024 även granskat uppdragsutbildningar där såväl goda exempel som utvecklingsområden lyfts för Umeå universitet. Utfallet analyseras för närvarande.

Kvalitetsarbetet inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå sker genom aktiviteter beskrivna i Umeå universitets kvalitetssystem för utbildning. En aktivitet är fakultetsauditen i vilken en fakultet granskas av de övriga fakulteterna och Lärarhögskolan med stöd av en extern part. Medicinska fakulteten var i fokus för 2024 där en extern granskare från Linköpings universitet deltog i auditgruppen. Auditgruppen konstaterade att Medicinska fakulteten har en tillfredsställande implementering av Umeå universitets kvalitetssystem för utbildning. Särskilt positivt upplevs fakultetsledningens engagemang i kvalitetsarbetet. Det finns en utvecklingspotential i hanteringen av kursutvärderingar.

En annan viktig aktivitet i Umeå universitets kvalitetsarbete är den kollegiala externa granskningen av utbildningar som genomförs löpande av fakulteterna och Lärarhögskolan. Under 2024 har ett femtontal utbildningar och huvudområden på grundnivå och avancerad nivå genomgått kollegial extern granskning. Några exempel på resultat hämtas från Teknisk-naturvetenskapliga samt Medicinska fakulteten. För de utbildningar som granskats vid Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten lyfts styrkor som forskningsanknytning och engagerade lärare medan utbildningsorganisation och kursutvärderingar lyfts som områden med utvecklingspotential. För Medicinska fakulteten anses särskilt utbildningarnas struktur och

organisation vara en styrka för att studenterna ska nå sina mål. Ett utökat studentstöd inom språk för vissa studentgrupper sågs som ett utvecklingsområde. Sammantaget bekräftar de kollegiala externa granskningarna bilden av att utbildningarna vid Umeå universitet håller en hög kvalitet samtidigt som fakulteterna och Lärarhögskolan med hjälp av sitt kvalitetsarbete identifierar utvecklingsområden som kan höja kvaliteten ytterligare.

Kvalitetsarbete inom utbildning på forskarnivå

Kvalitetsarbetet för utbildning på forskarnivå följer Umeå universitets kvalitetssystem för utbildning med liknande aktiviteter som för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Detta innebär att den tidigare nämnda fakultetsauditen av Medicinska fakulteten även omfattade utbildning på forskarnivå. Auditrapporten lyfter särskilt fram fakultetens fokuserade arbete med handledarkompetens som en styrka medan utvärderingen av forskarutbildningskurser identifierats som ett utvecklingsområde. Medicinska fakulteten har under 2024 initierat en analys av auditrapporten som ska resultera i förslag på tillhörande åtgärder som presenteras under 2025.

Sammanlagt har fyra av universitetets forskarutbildningsämnen genomgått kollegial extern granskning under 2024. Den sammantagna bilden är att utbildningarna hjälper doktoranderna att nå de förväntade målen. En tydlig skillnad från utbildning på grundnivå och avancerad nivå är den individuella karaktären hos forskarutbildningen. Det gör att det upplevs finnas en utvecklingspotential i att fortsätta utveckla utbildningsöverskridande strukturer vad gäller stöd för handledare och doktorander.

Resultaten från avgångsenkäten är i linjemed tidigare års enkäter. Endast 3 procent är direkt missnöjda med forskarutbildningen vid Umeå universitet, drygt hälften anser att kurserna är relevanta och närmare 90 procent är nöjda med handledningen. Även resultaten från medarbetarundersökningen 2024 har analyserats ur ett forskarutbildningsperspektiv. Resultaten visar att många doktorander upplever balans ur olika perspektiv; balans mellan arbets- och privatliv, att de i arbetet har tid för återhämtning samt att de har en arbetsbelastning som de trivs med.

Kvalitetsarbete inom forskning

Kvalitetsarbetet inom forskning handlar om att upprätthålla och utveckla goda förutsättningar för forskningen och dess kollegiala kvalitetsmekanismer (kvalitetsutveckling), samt att som grund för detta följa, analysera och utvärdera prestation och kvalitet i forskningen (kvalitets-säkring). Det övergripande syftet är att utveckla forskningens kvalitet och relevans samt att synliggöra processer och resultat för omvärlden. Forskningens inbyggda kvalitetsmekanismer utgör grunden i kvalitetsarbetet.

Under 2024 har Umeå universitet arbetat vidare enligt den policy för kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring av forskning som beslutades 2023. Bland annat har fakulteter och Lärarhögskolan tagit fram samlade beskrivningar av sitt systematiska kvalitetsarbete inom forskning, med utgångspunkt i policyn. Som en viktig del av utvecklingsarbetet initierade universitetet under 2024 ett pilotprojekt för kvalitetsdrivande forskningsutvärderingar. Projektet omfattar tre olika typer av panelbaserade forskningsutvärderingar som pågår under 2024 och 2025:

1. utvärdering av forskning på institutions- eller ämnesnivå (totalt sex olika ämnen fördelade över samtliga fakulteter)
2. utvärdering av en fakultets kvalitets- och strategiarbete (Medicinska fakulteten)
3. tematisk utvärdering över hela lärosätet (på temat rekrytering för forskningens utveckling och förnyelse).

Under 2024 har totalt åtta utvärderingspaneler utsetts. Sju av panelerna består helt av externa ledamöter och samtliga panelordförande är externa. Utvärderingsenheterna har författat självvärderingar som delgetts panelerna. Platsbesök och slutrapporter från panelerna kommer under 2025. För att underlätta utvärderingen av pilotprojektet följer en metastudie utvärderingsenheterna och panelerna löpande samt kartlägger bland annat upplevd arbetsinsats. Metastudien är ett viktigt underlag för beslut om Umeå universitets fortsatta arbete med extern kollegial granskning och andra aktiviteter inom kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring av forskning.

Kvalitetsarbete inom administration

Universitetsförvaltningen arbetar med tematiska områden som löper över tid. Forskningsstöd, klimat och hållbarhet samt digitalisering har varit prioriterade områden i verksamhetsplanen under flera år. Säkerhet, utbildningsstöd, arbetsmiljö och lika villkor är andra prioriterade områden som tillkommit, och i något fall också fasats ut efter att uppsatta mål har uppnåtts. Inom vart och ett av de prioriterade områdena har ett flertal utvecklingsaktiviteter genomförts. Att arbeta tematiskt ger möjlighet till att rikta insatser mot specifika behov och främja kontinuerlig utveckling.

Som exempel på genomförda utvecklingsaktiviteter kan nämnas det universitetsgemensamma projektet för forskningsdatahantering, hållbarhetsarbetet som resulterat i förbättrad placering i Times Higher Education (THE) impact ranking, ökade IT-säkerhetsåtgärder, samlat utbildningsstöd i Ladok samt förstärkning av riktat pedagogiskt stöd till studenter med funktionsnedsättning.

Högskolepedagogisk utbildning

Umeå universitet har en aktiv högskolepedagogisk enhet, Universitetspedagogik och lärandestöd (UPL), vars uppdrag är att utbilda och stötta samtliga institutioner i arbetet med pedagogisk utveckling. Ytterst är målet att studenterna ska få bättre stöd i sitt lärande. I uppdraget ingår att utveckla den pedagogiska digitala kompetensen bland undervisande personal samt systemförvaltning av lärosätets utbildningsnära digitala system. Dessa är till exempel lärplattform, system för digital salstentamen, videotjänst samt fusk- och plagiatkontroll.

Under 2023–2025 har den högskolepedagogiska verksamheten fyra prioriterade områden: utbildning för hållbar utveckling, digitalisering och e-lärande, examination, prov och utvärdering samt hybrida lärmiljöer.

Högskolepedagogiskt stöd och utbildning

Ett stort antal lärare deltar årligen i olika former av högskolepedagogisk kompetensutveckling vid UPL. Lärarna och forskarna får utbildning och stöd i att utveckla ett professionellt och akademiskt förhållningsätt till lärande och undervisning. Ett akademiskt lärarskap utgör en förutsättning för hög kvalitet i utbildning och bidrar på sikt till studenternas beredskap att möta ett föränderligt arbetsliv och framtidens samhällsutmaningar. Allt fler av de högskolepedagogiska kurserna erbjuds på både svenska och engelska för att tillgodose internationella forskare och lärares behov av pedagogisk utveckling. Baskurserna är förhållandevis stabila i form och innehåll medan de tematiska fördjupningskurserna anpassas till lärosätets behov och önskemål.

Totalt har 415 deltagare (2023: 361) gått högskolepedagogiska kurser under 2024, varav 96 deltagare (2023: 63) genomgick pedagogisk utbildning för forskarhandledare. UPL ger kursen Oral presentation till doktorander vid tre av fyra fakulteter. Under året har 103 doktorander gått kursen.

Allt sedan pandemin har antal deltagare på kortare utbildningsinsatser i form av verkstäder och seminarier varit högt. Under året har 605 deltagare tagit del av denna typ av utbildningstillfällen. Utöver detta genomför UPL ett antal skraddarsyddna högskolepedagogiska uppdrag gentemot enskilda fakulteter eller institutioner.

UPL har under året arbetat med pedagogisk utveckling med medel från det högskolepedagogiska lyftet, samordnat av Universitets- och högskolerådet (UHR). Arbetet pågår fortfarande i de tre projekten, som genomförs i samarbete med andra lärosätets högskolepedagogiska enheter. Projektens tematik är i två fall att leda pedagogisk verksamhet, i form av dels en kartläggning av ledarskap inom utbildning, dels en ny ledarskapskurs för pedagogiska ledare på strategisk nivå (rektor, dekaner). Det tredje projektet är skapande och genomförande av en nationell kurs för erfarna pedagogiska utvecklare.

Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) är ytterst ansvarig för den nationella NU-konferensen. NU står för nätverk och utveckling och konferensen vänder sig till pedagogiska utvecklare och ledare samt till utvecklingsdrivna universitetslärare. Konferensen genomfördes i Umeå i juni 2024 och lockade omkring 450 deltagare som tillsammans levererade drygt 170 olika presentationer och andra aktiviteter. Umeå universitet och UPL var värd och samordnare för konferensen som genomfördes i samarbete mellan de sex nordligaste lärosätena i Sverige.

Styrelsens ansvar om verksamhetens säkerhet

Högskoleförordning (1993:100), 2 kap. 2 §

Universitetsstyrelsen har behandlat och diskuterat säkerhetsfrågor vid flera sammanträden under 2024. Rektor rapporterar löpande om säkerhetsincidenter och andra viktigare avvikelser vid respektive styrelsesammanträde samt i vissa fall direkt. Exempel på incidenter som rapporterats direkt 2024 var ett IT-intrång som universitetet kunde avvärja utan skador samt manifestationer på campus relaterade till konflikten Israel–Palestina.

Risker och förebyggande åtgärder avseende säkerhet hanteras inom ramen för arbetet med intern styrning och kontroll.

Internrevisionen har på uppdrag av universitetsstyrelsen granskat styrning och samordning av universitetets säkerhetsarbete samt rapporterat granskningen i oktober 2023. Granskningen visar att styrningen och samordningen av universitetets säkerhetsarbete har utvecklats positivt de senaste åren samt att det finns organisatoriska strukturer för styrning och samordning, liksom aktuella och tydliga regler och riktlinjer för det universitetsgemensamma säkerhetsarbetet.

Internrevisionen rekommenderade att universitetet utreder vilket behov av stöd i säkerhetsfrågor som finns i verksamheterna. Universitetet har utrett detta under 2024 och landat i följande slutsatser: Det pågår kontinuerligt ett systematiskt arbete med att utveckla och förbättra stödet inom de olika säkerhetsområdena.

Sammanfattningsvis finns det många säkerhetsområden och kraven ökar kontinuerligt. Det är hög prioritet att inom samtliga säkerhetsområden ha ett fungerande stöd. Det finns i dagsläget stöd inom samtliga säkerhetsområden men förmåga till stöd behöver ständigt utvecklas. Det pågår därför flera utvecklingsarbeten i syfte att ytterligare förbättra universitetets stöd till chefer i säkerhetsfrågor.

Nedan finns exempel på universitetsgemensamma aktiviteter inom olika säkerhetsområden som har genomförts 2024:

- riskinventering inklusive prioritering av vilka åtgärder som genomförs utifrån inventeringen,
- utformning av bedömningsstöd för framför allt forskning utifrån lagkrav avseende säkerhetsskydd och produkter med dubbla användningsområden (produkter som har både civil och militär användning),
- utveckling och tillgängliggörande av en digital utbildning för att motverka hot, hat och våld,
- åtgärder i syfte att ytterligare öka IT-säkerheten, bland annat införande av multifaktorautentisering för studenter och anskaffning av så kallade XDR-licenser för ökad säkerhet,
- utarbetning och fastställande av rutiner för hantering av oegentligheter (brott mot universitetet).

Sammantaget bedöms utvecklingen av universitetets säkerhetsarbete under 2024 vara positiv. Som stöd för denna bedömning finns Internrevisionens granskning, universitetets egen utredning samt genomförda aktiviteter.

Informationssäkerhet

Regleringsbrev 2023, I:7 Universitet och högskolor

Arbetet med intern styrning och samordning mellan säkerhetsområdena informations-säkerhet, IT-säkerhet och fysisk säkerhet inom ramen för styrgruppen för säkerhetsarbete har under 2024 fortsatt i enlighet med universitetets regel för gemensamt säkerhetsarbete och säkerhetspolicy. Universitetets ledningssystem för informationssäkerhet utgör utgångspunkten för det systematiska informationssäkerhetsarbetet vid myndigheten. Under året har fokus varit att utveckla verktyg för informationsklassning och ansvarsfördelning vilket förbättrar möjligheten till uppföljning. Vidare har arbetssätt implementerats för att säkerställa informations-säkerhet vid anskaffningar av IT-tjänster. Därutöver har en universitetsgemensam modell för kontinuitetshantering av informationstillgångar tagits fram. Återrapportering av informationssäkerhetsarbetet sker regelbundet till universitetsledningen, ledningsrådet (som är stödjande i beslutsfattande och utveckling av universitetet) och förvaltningsledningen, tillsammans med avstämning i strategiska frågor.

I universitetets övergripande riskanalys 2024 med avseende på intern styrning och kontroll behandlas händelser som negativt kan påverka universitetets möjligheter att fullgöra sina uppgifter och nå verksamhetens mål. Det rådande omvärldsläget har medfört ökad risk för obehörig åtkomst och dataläckage av exempelvis personuppgifter eller forskningsdata samt andra incidenter som hotar informationssäkerheten. På rekommendation från styrgruppen för säkerhet beslutade rektor under hösten 2024 om tillfälligt ökade resurser för att förbättra informationssäkerheten. Mot bakgrund av den cybersäkerhetsincident universitetet drabbades av våren 2024 har rektor även beslutat om ett projekt för att analysera nuläge och ta fram en gemensam färdplan för arbete med IT- och informationssäkerhet för hela myndigheten, med särskilt fokus på säkerhetskrav och organisering av lokal IT. Projektet påbörjades 2024. Analys och riskinventering inom ledningssystemet har föranlett åtgärder såsom en översyn av policy och regelverk för informationssäkerhetsområdet.

Analyser och åtgärder i förhållande till forskningsdata

Umeå universitet har, som ett led i en säker hantering av forskningsdata, processer för informationsklassning. Risk- och sårbarhetsanalys av informationstillgångar ska genomföras vid start av forskningsprojekt för att avgöra vilka åtgärder som behöver vidtas för att skydda projektets forskningsdata. Under perioden 2021–2025 pågår ett projekt för en säker forskningsdatahantering. Inom ramen för projektet har behov relaterade till forskningsdatahantering identifierats och analyserats. Projektet arbetar bland annat med att införa en gemensam säker lagringslösning för forskningsdata med högt skyddsvärde och att både förenkla och kvalitetssäkra arbetet med informationsklassning, risk- och sårbarhetsanalys samt konsekvensbedömning för hantering av forskningsdata. Flera institutioner har tillsatt egna resurspersoner för att stödja personal i frågor om forskningsdatahantering.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) verktyg, Infosäkkollen, utgör sedan 2021 universitetets huvudsakliga verktyg för uppföljning av informationssäkerhetsarbetet. Under 2023 och 2024 har nya mätningar genomförts med hjälp av verktyget. Universitetets handlingsplan för informationssäkerhet utgår från resultatet av de aspekter som Infosäkkollen mäter och har som syfte att utveckla och stärka universitetets långsiktiga arbete med informationssäkerhet. Åren 2024–2025 fokuserar handlingsplanen på kontinuitetshantering av informationstillgångar, utbildningsinsatser, säkerställande av informations-säkerhetskrav vid upphandling samt utveckling av omvärldsbevakning. Handlingsplanen har också fokus på anpassning till den kommande cybersäkerhetslagen.

Förutom de befintliga verktygen för att öka medvetenheten och kompetensen inom informationssäkerhet, som digitala utbildningar på intranätet, MSB:s DISA-utbildning, informationsidor och interna utbildningar, genomfördes under 2024 även en cybersäkerhetsmånad. Denna interna kampanj syftade till att skapa en god cybersäkerhetskultur genom fakta och utbildningsmaterial.

Införande av känslighetsetiketter i dokument och e-post i Microsoft 365-plattformen har också bidragit till att öka kompetensen inom området. På enskilda institutioner förekommer egna kompetenshöjande initiativ avseende informationssäkerhet och forskningsdatahantering.

Internationalisering

Högskolelag (1992:1434), 1 kap 5 §

I Umeå universitets policy för internationalisering nämns fyra prioriterade utvecklingsområden för internationaliseringsarbetet vid lärosätet: internationella samarbeten, internationalisering på hemmaplan, egen utlandserfarenhet för studenter och lärare samt värdskap som gynnar internationalisering.

Internationella samarbeten

Under 2024 har Umeå universitet fortsatt arbetet med att stärka sitt internationella arbete i samklang med den europeiska universitetsstrategin. Ansökan för att bilda alliansen AcrossEU inom European University Initiative beviljades inte medel 2024, men alliansens ansökan fick höga poäng i bedömningen. Universitetet har efter detta besked inlett ett samarbete med den befintliga alliansen EC2U och planen är att bli ett fullvärdigt medlemsuniversitet i EC2U under 2025. Medlemskapet i alliansen kommer att präglade internationaliseringsarbetet vid universitetet framöver.

Deltagandet i Erasmusprogrammet är en viktig grund för internationaliseringsarbetet vid universitetet, inte minst vad det gäller mobilitet för studenter och medarbetare. Under 2024 har satsningar gjorts för att stärka och informera om möjligheten till utbytesstudier för studenter med funktionsnedsättning. En informationsinsats har även gjorts kring ett hållbart Erasmusprogram, bland annat genom att förtydliga möjligheten att söka medel för så kallad Green Travel. Informationsinsatser har också gjorts för att uppmärksamma doktorander om deras möjligheter att åka på utbyte inom Erasmus, något som tidigare inte har nyttjats i så hög grad. Studenter och lärare vid universitetet har deltagit i undervisningssamarbeten under programpunkten Blended Intensive Program (BIP). Ett utomeuropeiskt samarbetsprojekt (ICM) med Ukraina och Moldavien, med utbyten för studenter och lärare, pågår sedan något år

tillbaka. Inom ramen för Erasmus har Umeå universitet även finansierat studenter från Ukraina som varit på utbyte vid lärosätet.

Samtliga fakulteter och Lärarhögskolan lyser årligen ut olika former av internationaliseringsmedel med målet att höja kvaliteten i utbildning och forskning. Exempel på utlysningar är medel för att initiera internationella samarbeten inom grundutbildning och forskning, främmande för nätverksbyggande samt anordnande av workshoppar och seminarier med internationella samarbetspartner. Lärarhögskolan har under 2024 anslutit till Nordplus-nätverket Nordic Network VALA. Syftet med nätverket är att stärka samarbetet mellan 20 lärosäten i Norden och Baltikum gällande studie- och yrkesvägledarutbildningen, i fråga om forskning samt student- och lärarutbyten.

Internationalisering på hemmaplan

Det stora antalet internationella studenter vid lärosätet är ett uttryck för att universitetet erbjuder internationellt konkurrenskraftig utbildning av hög kvalitet. I den internationella studentundersökningen International Student Barometer intog Umeå universitet 2024 topplaceringen i tre av fem huvudkategorier: boende och campusliv (living), stödtjänster (support) och sammantagen nöjdhet (overall satisfaction). Universitetets arbete med att tillhandahålla en kreativ lärmiljö för studenter uppmärksammades. De internationella studenterna hyllade livskvaliteten i Umeå och de stödtjänster som universitetet erbjuder.

Universitetet har ett väl utvecklat och populärt s.k. buddyprogram där nationella och internationella studenter möts. Buddy-programmet är till för att hjälpa internationella studenter att komma till rätta i Umeå och introducera dem till Sverige samtidigt som de studenter som redan studerar vid universitetet får en möjlighet att möta nya människor och kulturer. Buddy-programmet är därmed, utöver arbetet inom utbildningsprogrammen, en viktig del av internationaliseringen på hemmaplan.

Flera fakulteter har lyst ut och tilldelat medel för internationalisering inom utbildning, i syfte att utveckla lärar- och studentmobilitet, internationalisering på hemmaplan och virtuell

mobilitet, vilket har lett till att flera internationella samarbeten har kunnat etableras.

Humanistiska fakulteten har påbörjat ett arbete med ett nytt internationellt kursutbud samt möjlighet till kurspaket för inresande studenter. I det nya kursutbudet återfinns kurser på såväl grundnivå som avancerad nivå. Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten har varit delaktig i slutförandet av en universitetsövergripande process för framtagande av en handläggningsordning för dubbla, multipla och gemensamma examina. Forskarskolan inom det utbildningsvetenskapliga området bedriver ett långsiktigt och medvetet internationaliseringsarbete för att stärka kvaliteten i utbildningsvetenskaplig forskarutbildning. I detta arbete är nationell och global hållbar utveckling ett överordnat mål.

Under vårterminen mottog lärarlaget i pediatrik Sveriges medicinska fakulteters internationaliseringspris för sitt samarbete och utbyte med universitet och sjukhus i Vietnam.

Egna utlandserfarenheter för studenter och personal

Flera fakulteter och Lärarhögskolan har lyst ut medel för ökad mobilitet för studenter och för undervisande lärare som vill stärka sin internationaliseringskompetens, exempelvis genom lärarutbyte eller medverkande i internationella konferenser. Medel har också kunnat sökas för forskningsvistelser vid utländska lärosäten för doktorander, postdoktorer och professorer.

Informationskampanjer och digitala och fysiska informationsmöten för universitetets studenter för att främja och informera om möjligheterna till studier utomlands har under 2024 genomförts av institutioner, fakulteter och på universitetsövergripande nivå i högre utsträckning än tidigare. Medicinska fakultetens programråd har utvecklat gemensamma rutiner för in- och utresande studenter. I december 2023 fattade den humanistiska fakultetsnämnden beslut om en ny handlingsplan för internationalisering. I linje med denna har en aktivitet under 2024 varit att säkerställa att alla program har ett mobilitetsfönster. Detta delmål har uppnåtts. Samhällsvetenskapliga fakulteten besökte under våren ett av sina partneruniversitet, University of Birmingham, som fakulteten

sedan början av 2022 har ett fakultetsövergripande avtal med. Vid samma fakultet har det fakultetsövergripande utbytesavtalet med Toronto Metropolitan University i Kanada under året förlängts till 2028.

Värdskap som gynnar internationalisering

Vid Personalenheten finns funktionen International Staff Support som arbetar med att underlätta rekrytering och introduktion av nya internationella medarbetare. Fakulteter och institutioner fortsätter att arbeta för att förbättra förutsättningarna för såväl internationella studenter som utlandsfödd personal. Ett exempel är utlysningar av medel för att bjuda in internationella gästforskare. Ett annat exempel är en institution vid Humanistiska fakulteten som avsätter resurser för ett mentorssystem för nya internationella medarbetare samt erbjuder medarbetare möjlighet att lära sig svenska på arbetstid. Under 2024 har Umeå universitet genomfört ett antal aktiviteter med syfte att identifiera vilka områden som bedöms vara av särskild vikt för att attrahera och behålla internationell kompetens. Följande aktiviteter har genomförts: chefs- och prefekträff med temat internationell rekrytering av medarbetare och studenter och ett gott värdskap, workshop med internationella HR-nätverket vid universitetet samt workshop med temat värdskap som gynnar internationalisering riktad till medarbetare och studenter. Dessutom har intervjuer genomförts med dekaner, prefekter samt fakulteternas HR-stöd för att belysa utmaningar med internationell rekrytering samt för att identifiera vilka verktyg som saknas för att stärka arbetet med strategisk kompetensförsörjning.

Internationaliseringsstrategi i universitetets kvalitetssystem för utbildning

Internationalisering är på ett tydligt sätt integrerat med lärosätets kvalitetssystem för utbildning genom att vara ett av sex genomsyrande perspektiv som präglar hög kvalitet på utbildning och utbildningens förutsättningar. Internationalisering nämns specifikt under fyra av de nio aktiviteter som är stommen i kvalitetssystemet. Dessutom finns internationalisering med som en av tretton punkter i förslaget på vilka kvalitetskrav som

måste vara uppfyllda vid starten av ett nytt utbildningsprogram eller ett nytt huvudområde vid universitetet.

Mobilitet och den internationella dimensionen

Umeå universitet erbjuder möjligheter till personal- och studentutbyte genom de utbytesavtal och utbytesprogram som universitetet har med andra lärosäten och samarbetsparter. Detta bidrar till att stärka den internationella dimensionen i lärosätets verksamhet. Utbytesavtalen finns på tre nivåer inom universitetet: på universitetsövergripande nivå, på fakultetsnivå samt på institutionsnivå.

Vid varje institution finns en internationell kontaktperson som är institutionens nav inom internationaliseringsfrågor.

Av diagram 8 framgår att antalet utbytesstudenter fortsätter öka och har nu passerat det antal som lärosätet hade innan pandemin. Under 2024 tecknades ett nytt universitetsövergripande utbytesavtal med Seoul National University i Sydkorea.

En grupp av utresande utbytesstudenter som inte finns i statistiken är de studenter som erhåller Erasmuspraktikstipendier. Under 2024 reste 157 studenter från Umeå universitet ut med Erasmuspraktikstipendium, vilket är en ökning med drygt 20 procent från föregående år. Större studentkullar på bland annat Socionomprogrammet bedöms vara en bidragande faktor till denna ökning. Minor Field Studies (MFS) stipendium återintroducerades under 2024 och under året kunde fem studenter vid universitetet erbjudas MFS-stipendium.

Majoriteten av de inresande utbytesstudenterna läser kurser som ges på engelska. Antalet engelskspråkiga program och kurser ökade 2024 jämfört med föregående år, se tabell 44.

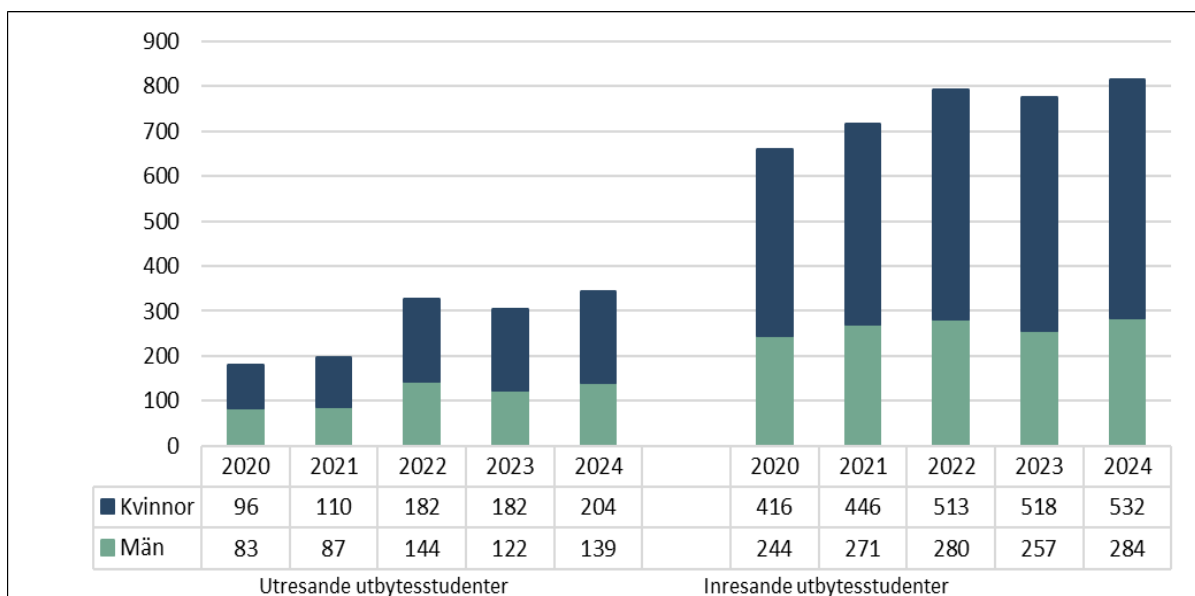

Diagram 8: Antal in- och utresande utbytesstudenter under perioden 2020–2024.

Tabell 44: Antal engelskspråkiga anmälningsalternativ (kurser och program) under perioden 2020–2024.

Engelskspråkiga anmälningsalternativ	2020	2021	2022	2023	2024
Fristående kurser	646	578	621	642	652
Program på grundnivå	2	3	3	4	3
Program på avancerad nivå	41	44	41	43	43
Totalt	689	625	665	689	698

Internationalisering och forskning

Det förs ingen statistik över forskarmobilitet eller internationellt forskningssamarbete, men det är mycket vanligt med individuella forskarutbyten liksom utbyten mellan olika forskargrupper på internationell nivå, utan samordning eller finansiering från universitetet centralt. Doktorander och forskare kan i viss omfattning också nyttja de utbytesavtal och program som finns vid universitetet.

Under året erhöll universitetet som huvudsökande tillsammans med nio andra svenska universitet strategiska internationaliseringsmedel från Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (STINT) för samarbetsprojektet MIRAI 2024–2026, och tog i januari 2024 över det nationella ansvaret för projektet. Universitetet deltog under året i ytterligare tre bilaterala universitetsövergripande projekt: South Africa Sweden University Forum (SASUF)/SASUF 2030, Sweden Korea Education, Research and Innovation Collaboration (SKERIC) och Swetaly. I slutet av året gick universitetet med i Academic Collaboration Chile Sweden (ACCESS). Projektens syfte är att stärka det akademiska samarbetet inom utbildning, forskning och innovation mellan svenska lärosäten och lärosäten i Sydafrika, Sydkorea, Italien och Chile. Forskare, studenter och representanter från universitetsledningen från universitetet deltog under året i aktiviteter ordnade inom projekten. Inom SASUF 2030 ordnades en konferens i Malmö och Lund med satellitevenemang runt om i Sverige i anslutning till konferensen. Inom SASUF 2023 finns ett stort studentnätverk som ordnade ett flertal seminarier på plats under veckan. Inom SKERIC arrangerades en projektvecka i Seoul i november. Inom Swetaly genomfördes seminarier, framför allt digitalt och i hybridform.

Umeå universitet är även delaktigt i nätverken the University of the Arctic (UArctic), Baltic University Programme (BUP) och Scholars at Risk (SAR).

Studentinflytande

Högskolelag (1992:1434), 1 kap. 4 a §

Ett välfungerande studentinflytande är centralt för att säkerställa studentperspektivet i utvecklingen av Umeå universitets verksamhet. All verksamhet som rör utbildning och studenternas situation vid universitetet ska baseras på ett samarbete mellan universitetets personal och studenter. Samarbetet ska bygga på ett ömsesidigt förtroende och ansvarstagande. Universitetsstyrelsen beslutade den 20 april 2022 att Umeå Medicinska Studentkår, Umeå naturvetar- och teknologkår samt Umeå studentkår ska ha en fortsatt ställning som studentkårer vid Umeå universitet. Beslutet gäller till och med halvårsskiftet 2025.

Utifrån studentkårsförordningen (2009:769) ska studentkårerna till Umeå universitet årligen redovisa sin verksamhet och medlemsantal. Uppföljningen omfattar studentkårens ekonomi, anslutningsgrad samt verksamhet inom stärkt studentsamverkan, delaktighet i kvalitetssäkring av utbildning och stärkt studiesocial verksamhet. Uppföljning för verksamhetsåret 2022/2023 visar att samtliga studentkårer uppfyller högskolelagens krav och i allt väsentligt lever upp till åtagandena enligt avtalen med universitetet. Uppföljningen visar också att studentkårerna har en stabil ekonomi även om två av tre kårer gör ett ekonomiskt underskott aktuellt verksamhetsår. Andelen studenter som var anslutna till en studentkår vid Umeå universitet var 27,5 procent, vilket är en höjning med en procentenhet jämfört med föregående verksamhetsår. Enligt rapportering från fakulteterna, Lärarhögskolan och enheter inom Universitetsförvaltningen fungerar studentrepresentationen i huvudsak tillfredsställande.

Studentkårerna inkommer vart tredje år med en sammanställning av problem och utvecklingsmöjligheter som kårerna har identifierat, tillsammans med förslag på åtgärder. Den senaste skrivelsen lämnades i oktober 2022. Skrivelsen ingår som en aktivitet i universitetets kvalitetssystem för utbildning och åtgärder hanteras inom berörda verksamheter.

Universitetet stödjer ekonomiskt studentkårens arbete med att utöva studentinflytande och genomföra studiesocial verksamhet. Det universitetsgemensamma stödet till studentkårens uppgick 2024 till 3,8 miljoner kronor (2023: 3,0 mnkr). Studentkårens erhåller också ett särskilt statsbidrag enligt regleringsbrev som 2024 uppgick till 3,1 miljoner kronor (2023: 3,1 mnkr).

Utöver det universitetsgemensamma stödet erhåller studentkårens även stöd genom avtal med respektive fakultet och Lärarhögskolan.

Kompetensförsörjning

Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) 3 kap. 3 §

En effektiv rekryteringsprocess är avgörande för långsiktig kompetensförsörjning inom både akademi och verksamhetsstöd. Vid Umeå universitet ska rekryteringsprocessen vara professionell, rättssäker och främja en välkomnande kultur. Samtliga delar av processen ska vara öppna, transparenta och baserade på meriter. Universitetet strävar efter att attrahera och rekrytera kvalificerade kandidater genom att visa på utvecklande och intressanta arbetsuppgifter i kombination med fördelarna med att leva och bo i Umeå.

Under året har ett nytt introduktionsprogram för nyanställda implementerats. Samtliga nyanställda bjuds in till programmet med möjlighet att tillsammans med nya kollegor ta del av information om universitetets struktur och kultur. Programmet erbjuds på såväl svenska som engelska. Inom det fleråriga projektet Levande värdegrund har akademiska kärnvärden tagits fram, vilka utgör grunden för Umeå universitets uppdrag. Värdegrunden är central och möjliggör en stark och sammanhållen kultur som främjar att forskningen följer god vetenskaplig sed samt bidrar till en god arbetsmiljö på lika villkor. En levande värdegrund med ett gemensamt förhållningssätt påverkar också möjligheten att möta utmaningarna med att attrahera och behålla kompetens på en konkurrensutsatt arbetsmarknad.

För att ytterligare stärka universitetets position som arbetsgivare och möta den ökade konkurrensen om kvalificerad arbetskraft, pågår ett aktivt arbete med att kvalitetssäkra och effektivisera kompetensförsörjningen genom långsiktiga åtgärder som bidrar till att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla den kompetens som krävs för att uppfylla verksamhetens uppdrag. Exempel på åtgärder är ett fortsatt arbete inom området arbetsgivarvarumärke för att öka universitetets synlighet och konkurrenskraft, revideringar av stöddokument samt en modernisering av rekryteringsprocessen. Denna inkluderar bland annat digital referenstagning, uppföljning av kandidatupplevelsen samt förenklad marknadsföring av lediga jobb. Under året har även nya moduler för hantering av företrädesrätter och stipendier implementerats. Utfallet har varit gott och har effektiviserat rekryteringsprocessen, vilket minskar risken för att förlora kvalificerade sökande. Åtgärderna har också bidragit till att skapa förutsättningar för rekrytering på lika villkor. Det finns behov av att fortlöpande arbeta med utvärdering av processen för att behålla och stärka universitetets ställning som en attraktiv arbetsgivare.

För att universitetet ska kunna fortsätta attrahera och rekrytera framstående forskare är en strategi för rekrytering och kompetensförsörjning av stor vikt. Universitetet har sedan 2020 utmärkelsen HR Excellence in Research, vilket gör lärosätet till en attraktiv arbetsgivare för forskare. I handlingsplanen för Human Resources Strategy for Researchers (HRS4R) finns avsnittet Långsiktig kompetensförsörjning, och under 2024 påbörjades en tematisk utvärdering av universitetets rekrytering för forskningens utveckling och förnyelse. Utvärderingen ingår i ett pilotprojekt för att stärka forskningens kvalitet, och förväntas ge ytterligare bidrag till vilka åtgärder som kan stärka arbetet med kompetensförsörjning.

För att ytterligare stödja och bibehålla hög kvalitet i forskarutbildningarna vid lärosätet samt göra dem attraktiva har bland annat följande aktiviteter genomförts under året:

- Doktorander har fått möjlighet att ingå i en forskarskola. Detta skapar en stabil plattform för forskarstuderande, vilket bidrar till att rekrytera och bibehålla kompetens.
- Det har genomförts extern kollegial granskning av forskarutbildningsämnen med syfte att inom vissa intervall kvalitetsgranska och undersöka eventuella utvecklingsområden inom forskarutbildningen.
- Universitetet har ett utvecklingsprogram för doktorander som bidrar till att skapa en stimulerande och stödjande miljö för doktorander, vilket i sin tur främjar forskning och akademisk utveckling.
- Det har ordnats möten med forskarutbildningshandläggare samt årligt handledarkollegium för handledare inom forskarutbildningarna. Dessa syftar till att förbättra kvaliteten på forskarutbildningarna.

För att attrahera och rekrytera biträdande universitetslektorer har fakultetsgemensamma breda utlysningar genomförts med förhållandevis stora startpaket och tillgång till mentorskap. Satsningen har resulterat i strategiskt viktiga rekryteringar samt ökade externa bidrag och publiceringar. Excellenta och seniora forskare samt gästlärare ingår även i det strategiska rekryteringsarbetet.

En framgångsfaktor för att utveckla och behålla personal är organisationens förmåga att satsa på medarbetarnas utveckling och skapa en stimulerande arbetsmiljö. Genom strategiska forskningssatsningar vill universitetet uppmuntra goda prestationer och främja en kultur av kontinuerligt lärande och utveckling. Ett exempel på en sådan satsning är möjligheten för lärare och forskare att ansöka om utökad forskningstid. Individuellt sökbar forskningstid, planeringsbidrag och internationaliseringsmedel har också bidragit till möjligheter för institutionerna att behålla starka forskare inom det utbildningsvetenskapliga området.

Även för docenter finns möjligheten att ansöka om medel för utökad forskningstid, i syfte att skapa forskarnätverk, anordna workshoppar och skriva ansökningar. Avsikten är att öka tilldelningen av externa forskningsanslag samt höja attraktionskraften för läraranställningar.

Under året blev 40 lärare, varav 26 kvinnor och 14 män, utnämnda till meriterade eller excellenta lärare. Detta bidrar till fortlöpande kvalitetshöjning i utbildning samt karriärutveckling och ökad motivation för den individuella läraren. Modellen för pedagogisk meritering uppmuntrar institutioner och fakulteter att skapa förutsättningar för pedagogisk utveckling, och bidrar till höjd attraktionskraft.

För att säkerställa att de teknisk-administrativa medarbetarna kan utvecklas och möta framtida utmaningar har resurser avsatts för kompetensutveckling genom studiebesök, föreläsningar och workshoppar. Dessa aktiviteter har bidragit till ökad sammanhållning och höjd kompetens. Ett behovsanpassat och professionellt verksamhetsstöd kan avlasta verksamheten och frigöra resurser till utbildning, forskning och ledningsfunktioner.

Sammantaget bedöms arbetet med kompetensförsörjning ha varit tillfredsställande, rättssäkert och möjliggörande utifrån rådande förutsättningar. Det är dock viktigt att ständigt följa upp, utvärdera och anpassa arbetet för att säkerställa att det uppfyller universitetets uppdrag och mål.

Jämställdhet och lika villkor

*Högskolelag (1992:1434), 1 kap. 5 §
Diskrimineringslag (2008:567)*

För Umeå universitet är god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö på lika villkor en strategiskt viktig fråga. Vid universitetet råder nolltolerans mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande särbehandling. Alla studenter och medarbetare ska känna trygghet i sin studie- och arbetsmiljö. Universitetet arbetar fortlöpande för att förebygga diskriminering och för att lika rättigheter och möjligheter ska råda för studenter och medarbetare.

Under 2024 har implementering av ny organisation för arbetsmiljö och lika villkor genomförts. Den nya organisationen tar ett helhetsperspektiv på arbetsmiljö och lika villkor och syftar till att främja kontinuerlig kommunikation mellan ledning och verksamhet samt ett tydligare studentperspektiv. För att ytterligare stärka studentperspektivet har en samordnare för arbetsmiljö- och lika villkor för studenter anställts.

Inom ramen för det pågående universitetsgemensamma projektet En levande värdegrund har akademiska kärnvärden och deras betydelse för Umeå universitet formulerats och fastställts. En rad stödmaterial har tagits fram, exempelvis stödmaterial för att arbeta med arbetsplatskulturen utifrån olika teman såsom psykologisk trygghet och härskartekniker, en uppdaterad dilemmabok med nya dilemman från verksamheten med tillförande frågeställningar att diskutera på arbetsplatsträffar och planeringsdagar samt ett värdegrundsspel. En första utbildning av samtals- och spelledare har genomförts.

Ledningsstöd för lika villkor finns på alla organisatoriska nivåer inom lärosätet. De erbjuds kontinuerligt möjlighet till lärande genom utbildning och erfarenhetsutbyte inom universitetets nätverk för lika villkor. Under året har en ny grundutbildning i lika villkor genomförts. Ytterligare utbildningsinsatser har handlat om att rekrytera utan att diskriminera, antirasistiskt arbete, hållbar studiestart och bemötandefrågor samt utbildning i att ta fram

förebyggande åtgärder för att förhindra sexuella trakasserier.

Under 2024 inkom 8 anmälningar som rör trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande särbehandling till det centrala diariet. Det är en minskning jämfört med de 17 anmälningar som inkom 2023. Anmälningar som rör kränkande särbehandling hanteras enligt lärosätets rutiner, vanligtvis vid institution och enhet. För att säkra en professionell hantering av ärenden som rör kränkande särbehandling, trakasserier och sexuella trakasserier finns ett stödteam för trygg arbets- och studiemiljö (STAR-teamet) som stöd till chefer och HR-personal.

Jämställdhetsintegrering

Regleringsbrev 2024, I:3 Universitet och högskolor

Umeå universitet har under året fortsatt arbetet med att bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen i linje med inriktningen för jämställdhetsintegrering 2023–2025. För att uppnå ett jämställt universitet fritt från diskriminering och kränkningar arbetar fakulteterna, Lärarhögskolan, Universitetsbiblioteket och Universitetsförvaltningen med identifierade problemområden och åtgärder inom ramen för deras verksamhetsplanering och uppföljning.

I samband med universitetets anslutning till den regionala länsstrategin Ett jämställt Västerbotten har ett antal nyckeltal tagits fram. Universitetets nyckeltal baseras på jämställdhetsmålen som finns inom den regionala länsstrategin och de nationella jämställdhetspolitiska delmålen och utgår från identifierade problemområden i universitetets inriktning för jämställdhetsintegrering. Nyckeltalen utgör därmed ett stöd i uppföljning och analys av jämställdhetsarbetet vid universitetet.

Könsfördelning ledningsfunktioner och uppdrag

Diagram 9 visar könsfördelning 2024 rörande representation i universitetsstyrelse, universitetsledning och fakultetsnämnder, samt uppdrag som dekan, prefekt och föreståndare vid universitetet. Inom universitetsstyrelsen och universitetsledningen råder en ojämn könsfördelning med en majoritet av män. Dock ska noteras att könsfördelningen inom

universitetsledningen avseende rektorspositioner (rektor, prorektor och vice rektorer) är jämn.

Sammantaget vid universitetet har andelen kvinnor som är prefekt eller föreståndare ökat 2024 jämfört med 2023 och könsfördelningen betraktas nu som jämn (2023: 37 procent kvinnor och 63 procent män). Vid både Samhällsvetenskapliga fakulteten och Medicinska fakulteten är könsfördelningen jämn. Vid Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten har andelen kvinnor på dessa uppdrag ökat och

uppgår 2024 till 31 procent (2023: 15 procent). Humanistiska fakulteten skiljer sig från övriga fakulteter med en tydlig övervikt av kvinnor på uppdragen som prefekt och föreståndare (71 procent).

I fakultetsnämnder och vid dekanuppdrag (dekan, prodekan, vice dekan) är könsfördelningen jämn, det vill säga inom spannet 40–60 procent. Dock är fördelningen kvinnor och män sett till uppdraget som dekan sammantaget vid de fyra fakulteterna ojämn och består av en kvinna och tre män.

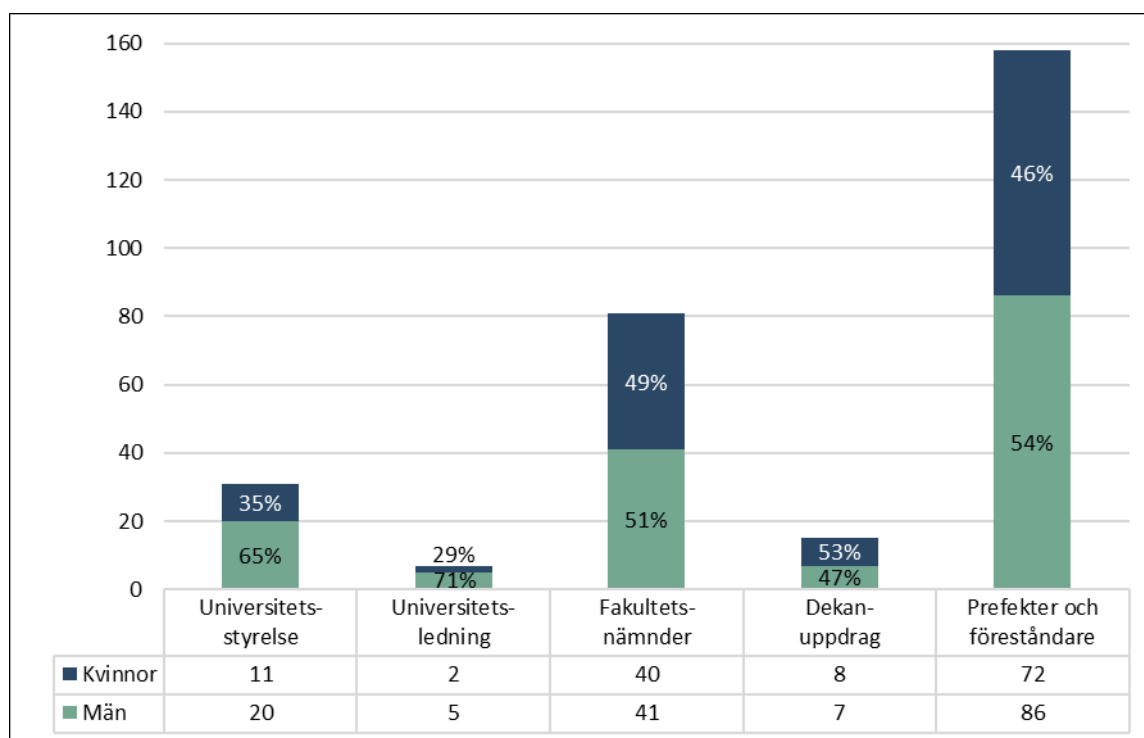

Diagram 9: Könsfördelning 2024 universitetsstyrelse (ordinarie och suppleanter), universitetsledning, fakultetsnämnder (ordinarie och suppleanter), dekaner (dekan, prodekan, vice dekan) samt prefekter (prefekt, biträdande prefekt, ställföreträdande prefekt) och föreståndare (föreståndare och biträdande föreståndare).

Rekryteringsmål för professorer

Regleringsbrev 2024, I:3 Umeå universitet

Umeå universitet ska under 2024, enligt angivna mål i regleringsbrev fortsätta, verka för en jämställd könsfördelning vid rekrytering av professorer. År 2024 var andelen nyrekryterade kvinnor vid universitetet 28 procent, vilket är en minskning med 20 procentenheter jämfört med föregående år. Samtliga fakulteter, förutom Humanistiska fakulteten som inte nyrekryterat någon professor under året, har under 2024 rekryterat fler professorer som är män. Vid

Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten är snedfördelningen tydligast, där sju av åtta rekryterade professorer är män. Trots arbetet med att verka för en jämställd könsfördelning av professorer vid universitetet har det över tid rekryterats fler män än kvinnor, vilket inte bidrar till att jämna ut den ojämna könsfördelningen på befattningen. Arbetet med en jämställd rekrytering av professorer är ett långsiktigt förändringsarbete, som behöver utvecklas och följas upp kontinuerligt så att resultat nås.

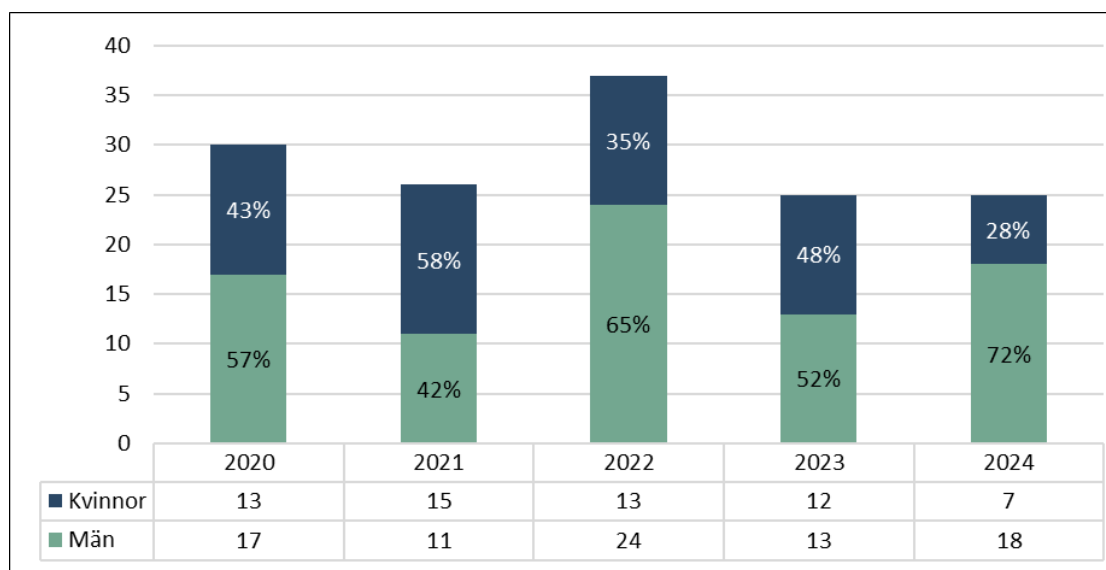

Diagram 10: Antal rekryterade och beförtrade professorer samt gästprofessorer fördelat på kön under perioden 2020–2024.

Andelen anställda professorer som är kvinnor vid universitetet uppgår till 34 procent 2024, vilket är en minskning med en procentenhet jämfört med 2023 när det gäller individer. Sett till andelen årsanställda kvinnliga professorer har det skett en ökning med en procentenhet till 34 procent under motsvarande period. Skillnaden i andelen anställda professorer som är kvinnor är över tid små.

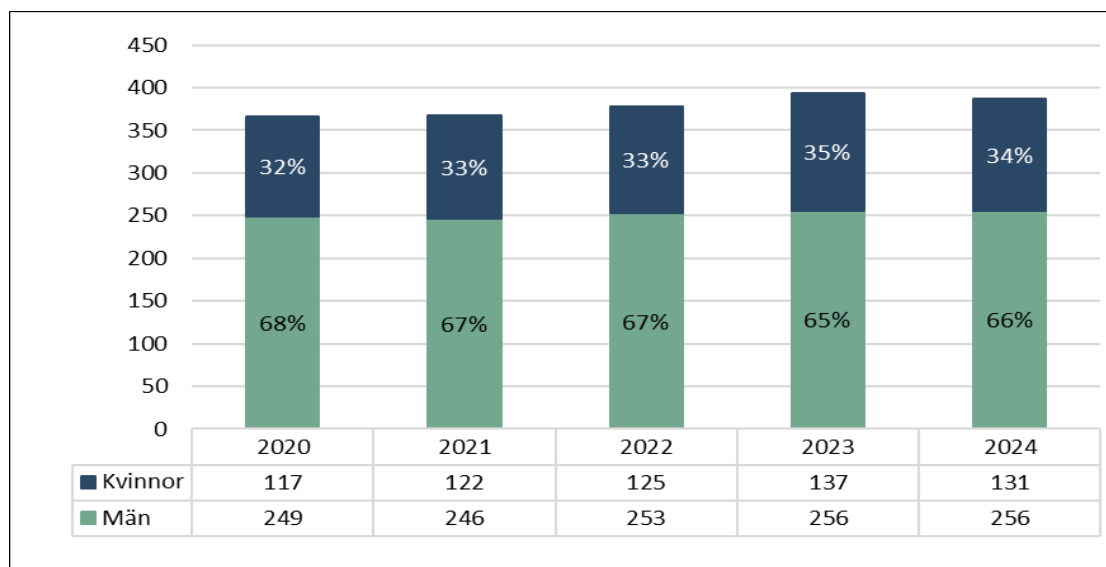

Diagram 11: Antalet anställda professorer fördelat på åren 2020–2024.

Könsfördelning bland personal och studenter

Inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå har andelen studenter som är män ökat 2024 jämfört med föregående år. Könsfördelningen bland studenter vid universitetet är fortsatt ojämn.

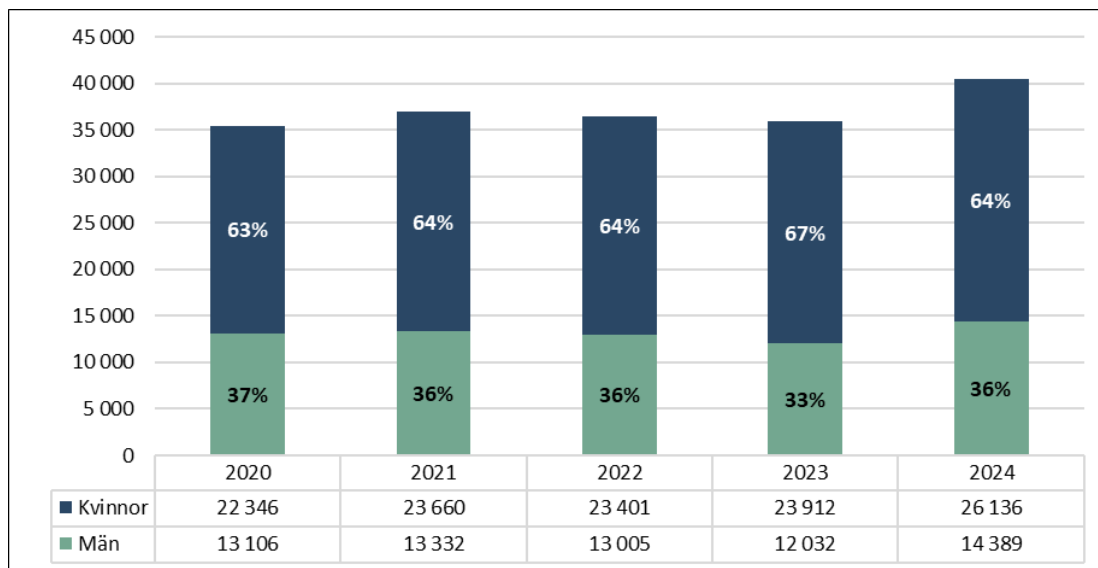

Diagram 12: Könsfördelning på grundnivå och avancerad nivå 2020–2024. I diagrammet redovisas antalet registrerade individer på ett utbildningsprogram eller en fristående kurs vid universitetet.

Könsfördelningen för det totala antalet anställda vid universitetet är 56 procent kvinnor och 44 procent män. Det råder en jämn könsfördelning inom de flesta befattningskategorierna. De största skillnaderna finns i befattningarna administrativ personal och professor.

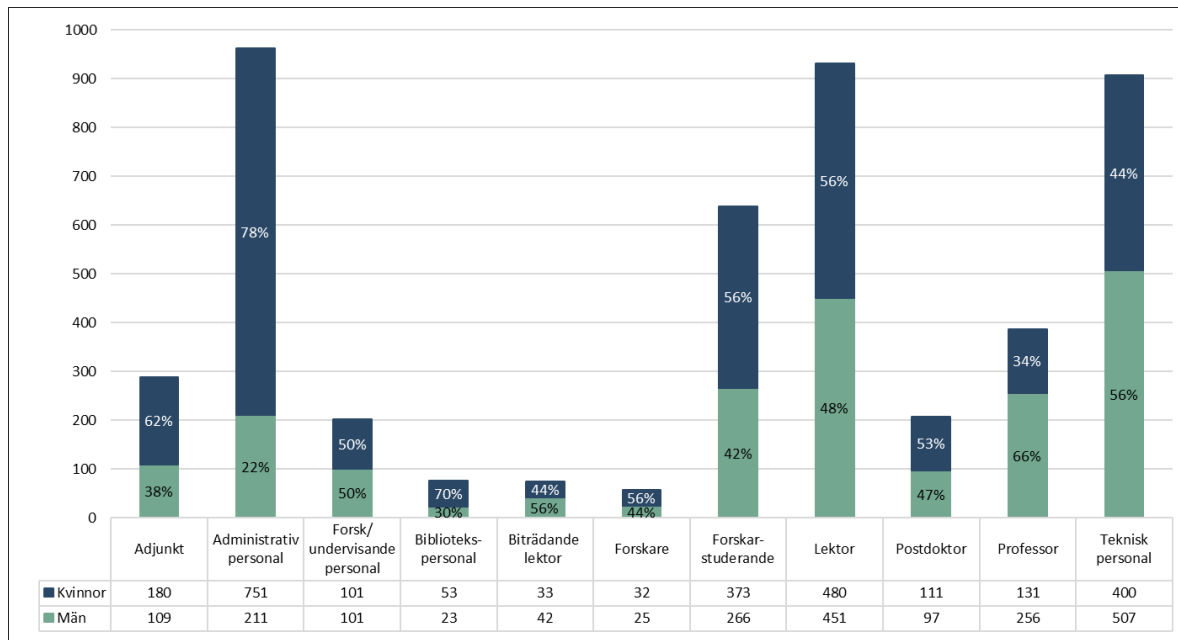

Diagram 13: Könsfördelning per befattningskategori år 2024. I befattningen postdoktor ingår endast anställda postdoktorer, inte stipendiater.

Arbetsmiljö och hälsoarbete

Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB), 7 kap. 3 §

Umeå universitet arbetar systematiskt och långsiktigt för att skapa goda fysiska, organisatoriska och sociala arbetsmiljöförhållanden i syfte att uppnå god hälsa, trivsel och goda prestationer hos de anställda.

Alla anställda erbjuds en friskvårdstimme per vecka på betald arbetstid, om verksamheten medger det. Universitetet erbjuder även ett friskvårdsbidrag till alla anställda, upp till 2 000 kronor per år. Under 2024 nyttjades friskvårdsbidraget av 2 737 medarbetare, vilket är en ökning med 196 personer jämfört med 2023.

Under våren 2024 genomfördes en medarbetarundersökning med en svarsfrekvens på 72 procent, vilket anses vara en bra svarsfrekvens. Den är dock lägre än svarsfrekvensen vid förra medarbetarundersökningen 2021 (84 procent). På en övergripande nivå visade resultaten från medarbetarundersökningen en positiv utveckling i samtliga av de undersökta områdena. Det kan också konstateras att det övergripande resultatet för 2024 är högt i jämförelse med andra lärosäten som leverantören har genomfört medarbetarundersökningar för. Utifrån bland annat medarbetarundersökningens resultat har en universitetsgemensam handlingsplan för systematiskt arbetsmiljöarbete och aktiva åtgärder 2025–2027 tagits fram. Handlingsplanen syftar till att omhänderta universitetsgemensamma strategiska risker och hinder och utifrån mål och åtgärder skapa bättre förutsättningar för verksamheten att arbeta för en god arbets- och studiemiljö, fri från diskriminering.

Som ett led i att universitetet ska vara en trygg och säker arbetsplats för alla anställda lanserades i början av året en utbildning i att hantera hot och våld på arbetsplatsen. Utbildningen är digital och tillgänglig för alla anställda och erbjuds både på svenska och med engelsk text.

Med syfte att ytterligare förbättra det systematiska arbetsmiljöarbetet infördes under året möjligheten att hantera och rapportera delar av säkerhetsarbetet i systemet IA (Information Arbetsmiljö). I samband med detta har också ett antal utbildningstillfällen i systemet genomförts. Utbildningen har främst riktat sig till chefer, HR-personal och arbetsmiljöombud.

Universitetets totala sjukfrånvaro för 2024 var 3,1 procent; andelen är oförändrad jämfört med föregående år (tabell 46). Även sjukfrånvaron för kvinnor är oförändrad medan sjukfrånvaron för männen har minskat.

Andelen långtidssjukskrivna av samtlig sjukfrånvaro, 60 dagar eller mer, har ökat med 1,2 procentenheter. Ökningen har skett bland kvinnor.

Likt tidigare år står bibliotekspersonal för den högsta sjukfrånvaron av ordinarie arbetstid, 9,7 procent, följt av administrativ personal med 5,1 procent och forskarstuderande 4,9 procent. I alla befattningskategorier förutom professor har kvinnor en högre sjukfrånvaro än män.

I den universitetsgemensamma handlingsplanen för systematiskt arbetsmiljöarbete och aktiva åtgärder planeras som en åtgärd att ansöka om medel från lokala utvecklingsfonden (LUF) för att genomföra en studie med målet att identifiera bakomliggande faktorer till att kvinnor i högre grad är sjukskrivna än män, samt föreslå åtgärder för att motverka detta.

Tabell 45: Sjukfrånvaro i procent under perioden 2020–2024.

Sjukfrånvaro	2020	2021	2022	2023	2024
Total sjukfrånvaro	2,7	2,6	3,2	3,1	3,1
Kvinnor	3,7	3,5	4,2	4,1	4,1
Män	1,5	1,4	1,9	1,8	1,7
Anställda ≤ 29 år	1,9	2,0	2,7	2,3	2,4
Anställda 30–49 år	2,6	2,6	2,9	2,9	3,0
Anställda ≥ 50 år	2,9	2,6	3,7	3,5	3,4
Andel långtidssjukskrivna av samtlig sjukfrånvaro ¹	55,5	52,5	49,1	51,5	52,7

¹ 60 dagar eller mer.

Hållbar utveckling

Högskolelag (1992:1434), 1 kap. 5 §

Umeå universitetets systematiska miljö- och hållbarhetsarbete tar avstamp i högskolelagens krav, Agenda 2030, förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter, Klimatramverket för universitet och högskolor samt i universitetets betydande miljö- och hållbarhetsaspekter. Under 2024 har universitetets miljö- och hållbarhetspolicy reviderats och bland annat har perspektiv som är viktiga i universitetets arbete för ett hälsosamt campus förts in. Policyns intentioner konkretiseras i universitetets handlingsplan för klimat och hållbarhet, vilken inrymmer både universitetsövergripande mål och aktiviteter. Under 2024 har en ny handlingsplan för perioden 2024–2026 fastställts. Två övergripande mål har tillkommit för att betona universitetets ambitioner gällande det klimatneutrala samhället och de globala målen för hållbar utveckling. Likt policyn har även handlingsplanen utökats med aspekter för ett hälsosamt campus. Revidering av både policy och handlingsplan visar att universitetets miljö- och hållbarhetsarbete bedrivs systematiskt.

Nedan följer exempel på universitetsövergripande klimat- och hållbarhetsaktiviteter som har genomförts under 2024.

- Det har tagits fram ett metodstöd för upprättande av klimatkortslut baserat på universitetets klimatkortslut som ligger i linje med Parisavtalets mål.
- Ett cykelgarage som rymmer omkring 100 cyklar har färdigställts för att främja hållbara pendlingsresor och hållbara lokala tjänsteresor vilka minskar utsläppen från persontransporter i Umeå kommun, och en tjänstecykelpool har införts vid Universitetsförvaltningen.
- En sorteringsfraktion för matavfall har installerats på ett par hundra platser runt på universitetet, för att kunna erbjuda källsortering i enlighet med lagstiftningens krav.
- Ett digitalt system för inventering och återbruk har införts för att öka möjligheterna till återbruk av möbler och lös inredning.

- Tillsammans med studenter och fastighetsägare har universitetet arbetat för att utveckla den ekologiska och akvatiska statusen på campusområdet.
- Hållbarhetsdata har rapporterats till de internationella rankingssystemen Times Higher Education Impact Ranking och QS Sustainability Ranking. Rankingarna sätter finger på vad som är väsentligt att arbeta med för att åstadkomma ett hållbart campus och ger underlag för förbättringar, något som också visas i resultaten 2024 där universitetets placeringar i rankingarna har förbättrats över tid. Rankingarnas resultat kan anses spegla resultatet av universitetets samlade hållbarhetsarbete.

Sedan slutet av 2023 är Umeå universitet certifierat som ett hälsosamt campus (Healthy campus), enligt en internationell standard utvecklad av International University Sports Federation (FISU). För universitetets arbete med ett hälsosamt campus har en egen vision tagits fram, Ett universitet där hälsa får ta plats – för ett hållbart studie- och arbetsliv. Denna vision ligger i linje med universitetets övergripande vision och intentionerna i universitetets policy för arbetsmiljö och lika villkor. Genom att samla arbetet för ett hälsosamt campus under ett gemensamt paraply sker samverkan i nya former vilket främjar möjligheterna för såväl studenters som anställdas fysiska och psykiska hälsa och välbefinnande ur ett brett perspektiv. Under 2024 har flera aktiviteter genomförts. Bland annat har samverkan med Psykologprogrammet etablerats där studentgrupper får föreslå lösningar på hälsoutmaningar om till exempel stressrelaterad ohälsa. Ett seminarium om positiva rörelseupplevelser och inre utveckling för hållbar samhällsutveckling har också genomförts tillsammans med Stiftelsen Change the Game.

Då Umeå universitet är det enda lärosätet i Sverige som samlar sitt arbete för ett hälsosamt campus, har universitetet även inspirerat andra lärosäten i Sverige till att lyfta och integrera ett hälsofrämjande strategiskt arbete på en universitetsövergripande nivå. Bredden av områden som inryms i arbetet för ett hälsosamt campus skapar positiva förutsättningar för att i

större utsträckning kunna påverka såväl studenters som anställdas välmående.

Ett av universitetets mål är att integrera hållbar utveckling i utbildning på alla nivåer. År 2024 integrerade 91 procent av universitetets utbildningsprogram hållbar utveckling som ett genomsyrande perspektiv (2023: 84 procent). Alla fakulteter och Lärarhögskolan arbetar för att underlätta och hjälpa sina institutioner med att integrera hållbarhetsaspekter och nyckelkompetenser som är fundamentala för hållbar utveckling i kurser och program. Till exempel har Humanistiska fakulteten under 2024 granskat nyinrättade kurser för att analysera hur väl de integrerar perspektivet. Studenter vid Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten har uppmuntrats att genomföra examens- och projektarbeten med hållbarhetsfokus. Vid Medicinska fakulteten finns ett obligatoriskt fakultetsgemensamt forskarutbildningsprogram med tre sammanflätade pedagogiska teman där hållbar utveckling är ett.

Vid universitetet finns även Arktiska forskarskolan om hållbar utveckling som syftar till att främja de globala målen för hållbar utveckling genom att stödja tvärvetenskaplig forskning kopplat till de unika utmaningar som finns i arktiska och subarktiska regioner. Inom Lärarhögskolan arbetar man bland annat med att främja hållbar utveckling vid samverkan, där man exempelvis under Kunskapsveckan höll föreläsningar kopplade till hållbarhet. Vid Kunskapsveckan deltog fler än 700 deltagare på plats och ännu fler digitalt. Inriktningen under Kunskapsveckan är ett av många exempel som visar att kunskaper om hållbar utveckling från Umeå universitet skapar intresse och får spridning i omvärlden.

Under året har projektet Klimatneutrala Umeå 2.0, där universitetet varit en part, slutförts. Universitetet har inom projektet bland annat genomfört en omvärldsanalys och gett förslag på hur ett klimatpolitiskt råd i Umeå kommun skulle kunna organiseras. Universitetet har också genomfört seminarier och konferenser med relevans för området. Tillsammans med Länsstyrelsen Västerbotten och Umeå kommun anordnades ett lokalt nätverksnav för det hybrida eventet A Sustainable Tomorrow. En beteendeforskare från Umeå universitet inledde

dagen med sina reflektioner och erfarenheter. Den årligt återkommande konferens- och eventserien Perspectives har under året belyst naturresurser ur ett brett perspektiv.

Forskarnätverket Umeå Transformation Research Initiative (UTRI) vid Umeå universitet har stöttat och arrangerat 25 olika event och aktiviteter under 2024. Bland annat har seminarium om klimatförnekelse och kommunikation för klimatforskning hållits. Inför EU-valet hölls ett seminarium om hur klimatpolitiken kan komma att påverkas och ett uppföljande samtal hölls under hösten i samband med resultatet av USA:s val. Ett särskilt fokus har lagts på forskare tidigt i sina karriärer för att etablera tvärvetenskapliga nätverk. UTRI har även arrangerat sin första årligt återkommande konferens. Den belyste forskningsbidrag mot en hållbar värld, diskuterade begreppet transformation och utforskade hur det kan tillämpas inom olika forskningsområden. Konferensen samlade ett hundratal personer.

Universitetet har under året varit aktivt i Lärosätenas klimatnätverk och bland annat lett arbetet i den fokusgrupp som har utvecklat en nationell lärosätesspecifik vägledning kring hållbara byggnader och lokaler.

I regleringsbrevet för 2022 fick universitetet i uppdrag att ”redovisa uppföljningsbara mål för resande för 2025 i förhållande till 2019 på ett sätt som leder till mindre miljö- och klimatpåverkan”. Universitetet har fortsatt att arbeta med att följa upp detta mål. Under 2024 har universitetet deltagit i REMM (Trafikverkets stöd till statliga myndigheter att utveckla arbetet med effektivare digitala möten) där universitetets representanter haft tillgång till ett forum för erfarenhetsutbyte och inhämtande av kunskap samt webbinformation och seminarier. Universitetet har även deltagit i en REMM-dialog tillsammans med andra myndigheter och gjort en egenuppföljning om arbetet enligt REMM:s tio-stegsmetod.

Utöver detta har universitetets resesamordnare arbetat med att informera universitetets verksamheter kring hållbara resor. Statistiken för tjänsteresor med flyg och tåg har brutits ner på enhetsnivå så att verksamheterna själva kan

följa sina egna förändrade resmönster. Under året har universitetet deltagit i workshoppar och informationstillfällen i Lärosätenas klimatsätverk och dess fokusgrupp om hållbara tjänsteresor.

Under 2024 har antalet tjänsteresor med flyg varit ungefär lika många som under 2022–2023. Sedan 2019 har antalet flygresor minskat med cirka 40 procent samtidigt som antalet anställda har ökat med 15 procent under samma period. Tågresorna 2024 var ungefär en tredjedel färre än 2023. Det innebär att den minskning i tjänsteresor som skett 2024 jämfört med 2023 framför allt innebär färre resor med tåg. De digitala mötestimmarna har ökat jämfört med före pandemin, även om utvecklingen under 2024 innebär en minskning av användning av digital teknik för möten jämfört med åren 2022 och 2023.

Gällande miljökrav i upphandling har universitetet under 2024 ställt miljökrav i nästan 95 procent av upphandlingar och avrop. Detta motsvarande hela 98 procent av det ekonomiska värdet av dessa.

Utveckling av klinisk utbildning och forskning

Regleringsbrev 2024, I:11 Umeå universitet

Umeå universitet har under 2024 erhållit 1 068 000 kronor för att utveckla klinisk utbildning och forskning. Detta har tillsammans med 1 985 595 kronor av tidigare erhållna medel använts till projekt för utveckling av medicinsk forskning och pedagogik på Läkarprogrammet. Medlen har även använts till utveckling av Läkarprogrammets frågebänk inklusive progresstest och arbete med återkoppling till studenterna. Vidare har medel använts för utveckling av termin 12 och utveckling av bedömningsformulär för EPA – Entrustable professional activities.

Totalt kvarstår 459 144 kronor av erhållna medel, vilka avses användas till ytterligare utvecklingsprojekt med start våren 2025.

Samverkan

Högskolelag (1992:1434), 1 kap 2 §

Samverkan är en integrerad del av forskning och utbildning vid Umeå universitet och bedrivs där den stärker universitetets kunskapsutveckling och samtidigt skapar mervärden, kunskap och kompetens för universitetets samverkanspartner. Kunskapsutveckling i samspel är ett av tre övergripande utvecklingsområden i Vision för Umeå universitet. Samverkan med offentlig sektor, näringsliv, och civilsamhälle sker i de olika forsknings- och utbildningsmiljöerna utifrån deras respektive förutsättningar. Universitetsledningen initierar vissa samarbeten och satsningar med betydelse för hela lärosätet.

Under 2024 har kunskap och kompetens vid universitetet delats och nyttiggjorts genom omfattande samverkansaktiviteter, som exempelvis utbildning, populärvetenskapliga föreläsningar, publikationer, uppdragsutbildning, uppdragsforskning, innovationsprocesser, databaser samt medarbetare som deltar som experter i olika sammanhang, policyskapande rapporter, remissvar etc. Kvalitetshöjande resultat av samverkan har synts i universitetets utbildning och forskning, exempelvis genom tillgång till testbäddar, empiri, forskningsmedel, samhällsrelevans, gemensamma doktorandutbildningar, underlättande av övergång mellan utbildning och arbete för studenter.

Under 2024 bjöd Umeå universitet tillsammans med Luleå tekniska universitet in till ett samarbetsmöte för nyckelaktörer från norra Sverige med representanter från regioner, företag och kommuner. Vid mötet diskuterades gemensamma intressen och prioriterade frågor för de två norra regionerna. Parterna enades om ett uppföljande möte under 2025.

Universitetets strategiska arbete med samverkan syftar till att på olika sätt skapa förutsättningar och ta bort hinder för samverkan. De universitetsgemensamma stödstrukturerna för samverkan utgörs av de strategiska partnerskapen med externa aktörer, mötesplatser för att initiera ny samverkan, universitetets företagsforskarskola, metodstöd för utbildningssamverkan och olika former av stöd för forskningssamverkan. Under 2023

genomfördes en extern utvärdering av den universitetsgemensamma stödstrukturen för samverkan i syfte att stärka arbetet med samverkan. Utvärderingen resulterade i 38 rekommendationer till utveckling inom områdena förbättrad kommunikation, lyhördhet och ökad proaktivitet och under 2024 har dessa arbetats igenom. Beslut om vilka rekommendationer som ska genomföras, och hur, kommer fattas i början av 2025.

Under 2024 har Umeå universitet haft en kontinuerlig dialog och samverkan med de fem strategiska partner som det finns ett formaliserat partnerskap med. Förutom återkommande tvåpartsmöten och partnerskapsdagar har strategiska partner bjudits in till olika former av konferenser, seminarier och möten med forskare.

Det strategiska partnerskapet med Umeå kommun har bland annat resulterat i att Lärarhögskolan och Umeå kommun gemensamt har tagit fram en vision för läraryrket som sträcker sig fram till 2034. Visionens mål är att öka yrkets attraktivitet och antalet legitimerade lärare. Inom satsningen Umeå Eco Industrial Park har universitetets forskare, representanter från kommunen och andra involverade aktörer fördjupat sin samverkan inom forskningen om restströmmar. Ett annat resultat är att studenter undersökt hur artificiell intelligens kan förbättra rekryteringsprocesser inom kommunen. Under året har partnerskapet etablerat det nya samarbetsområdet Samhällsskydd och säkerhet där en första aktivitet blev att arrangera en partnerskapsdag på temat. Ett resultat av partnerskapsdagen blev två nya samarbeten som efteråt beviljades utvecklingsmedel i syfte att utveckla samverkan och tillsammans göra en projektansökan om forskningsmedel.

Inom ramen för det strategiska partnerskapet med Skellefteå kommun bjöds forskare, lärare och anställda vid Umeå universitet in till Mötesplats social hållbarhet i Skellefteå under oktober. Arrangörer var Skellefteå kommun och Folkhälsomyndigheten. Universitetets forskare hade centrala roller genom presentationer och bidrag till panelsamtal. Under hösten 2024 påbörjade universitetet en ny arbetsintegrerad lärarutbildning med inriktning lärare i fritidshem. Utbildningen är ett exempel på

samverkan med skolhuvudmän i Skellefteå kommun.

Samverkan mellan Umeå universitet och Region Västerbotten är omfattande. Ett exempel på ett projekt som växt fram från beviljade utvecklingsmedel för samverkan är Kraftsamling för bättre stöd till föräldrar med barn med autism genomförd i Västerbotten. Ett annat exempel är att satsningen Forum för folkhälsa i Västerbotten genomfört konferensen Tillsammans stärker vi hälsosamma levnadsvanor. En workshop om satsningens framtid hölls också tillsammans med landshövding och regionråd, vilket resulterade i idéer kring hur olika forum kan leva vidare.

Ett resultat av partnerskapet med Örnsköldsviks kommun under 2024 är att en ny kommun-doktorand vid Företagsforskarskolan börjat. Doktoranden kommer att fokusera på barn och unga som varken arbetar eller studerar. Vid Företagsforskarskolan disputerade under hösten en doktorand kopplad till Örnsköldsviks kommun på temat ”Digital och dialogisk kommunikation”. Under året har kommunala bolag inom Örnsköldsviks kommun slutit samverkansavtal med ingenjörsprogram vid universitetet.

Samverkan inom partnerskapet med Volvo lastvagnar sker på många sätt, med tyngdpunkt på utbildning. Volvo lastvagnar har under 2024 deltagit i aktiviteter kopplade till samverkansavtalen med fyra tekniska utbildningsprogram samt haft flera examensarbeten, studiebesök och praktik för studenter på olika utbildningsprogram.

Samverkan inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå

För majoriteten av universitetets utbildningsprogram utgör samverkan i olika former viktiga inslag i syfte att stärka lärandet, underlätta övergången till arbetsliv samt bidra till utbildningens utveckling. Formerna är praktik och verksamhetsförlagd utbildning, gästföreläsningar, analys- och utredningsuppdrag i projektform samt genom medverkan av externa parter i program- och branschråd.

Under 2024 genomfördes en uppföljning av samverkansinslag vid samtliga utbildningsprogram vid Umeå universitet. Ett syfte med inventeringen var att på en aggregerad nivå få kunskap om den samverkan som bedrivs vid universitetet. Ett annat syfte var möjligheten att kunna identifiera och möta upp programvisa behov av stöd för en förbättrad samverkan i utbildning. Rapporten kan användas för kunskapsspridning, planering och prioritering av samverkansinslag som knyter an till programmets utveckling, studenternas lärande och/eller utbildningars användbarhet i arbetslivet.

Uppföljningen har visat att flera program har utvecklat fungerande arbetssätt för sin samverkan. För en betydande andel av programmen finns ett fortsatt behov av utveckling av ett systematiskt och långsiktigt arbete med samverkan. Där systematiken brister kan ett hinder vara kunskapsbrist om samverkan som kvalitetsdrivande inslag. Ett annat hinder är upplevd intressekonflikt mellan akademiska krav och externa intressen. Nätverk är en annan viktig aspekt av långsiktig samverkan, där tillgången till nätverk med externa parter varierar mellan programmen. I uppföljningen har 31 av 116 utbildningsprogram angett att de har behov av information och stöd i sitt samverkansarbete. Identifieringen är ett värdefullt resultat av arbetet. Den universitetsgemensamma funktionen för samverkansstöd kommer att följa upp de uttryckta behoven.

En viktig form av samverkan som stärker övergången mellan utbildning och arbetsliv är olika former av arbetsmarknadsdagar, vilka har genomförts vid flertalet tillfällen under året. Konceptet Jobbsnack genomförde tre arrangemang för fyra utbildningsprogram under 2024. Totalt deltog 230 studenter och trettioålet företag vid evenemangen. Konceptet innebär att studenter inom flera utbildningsprogram i ett givet format träffar yrkesverksamma alumner med samma utbildningsbakgrund från regionens företag och organisationer i det regionala näringslivet.

En majoritet av utbildningarna vid Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten är i form av yrkesutbildning och sker naturligt i nära samverkan med företag och andra externa aktörer. För fem utbildningsprogram har samverkan formaliserats i form av Co-operative education, co-op. Modellen innebär att studenter under sin utbildning knyts till företag där de genomför projektarbeten, studiebesök och examensarbeten eller feriearbeten. Under 2024 omfattades totalt 480 studenter (2023: 540) och 50 företag (2023: 540) från Umeå, Örnsköldsvik, Skellefteå, Kramfors, Sundsvall och Vindeln.

Samverkan inom forskning och utbildning på forskarnivå

En mångfald av samverkansaktiviteter inom forskning och utbildning på forskarnivå inom alla vetenskapsområden genomfördes under 2024. Några exempel är folkbildningsinsatser, expertuppdrag inom andra sektorer, deltagande i samhällsdebatter, seminarier, populärvetenskapliga publikationer, adjungeringar och samproducerade forskningsartiklar.

Genom det strategiska samverkansarbetet stödjer universitetet forskare att samverka för att dela kunskap och kompetens med samhället och på så vis tillgängliggöra och nyttiggöra forskning på olika sätt. Under 2024 arrangerades återigen Perspectives, där forskare, beslutsfattare och samhällsaktörer möts för att lyfta olika perspektiv på samhällsomvandlingen i norr. Ett lunchwebbinarium genomfördes på temat Tillstånd vid företagsetableringar. Den större konferensen genomfördes på temat Hållbara naturresurser och samlade totalt 80 deltagare från akademi, statliga myndigheter, kommun och region, privat och ideell sektor.

Företagsforskarskolan för samverkan och innovation är ett universitetsgemensamt program som syftar till att öka samverkan och utbilda doktorer som är väl förberedda för ett arbetsliv både inom och utanför akademien. Sedan starten 2008 har över 98 doktorander antagits inom forskarskolan och projekten har drivits i samarbete med fler än 70 externa organisationer.

Under 2024 påbörjade två doktorander sin utbildning vid Företagsforskarskolan (2023: 7). Tre doktorandrekryteringar är pågående men hann inte slutföras 2024.

Inom ramen för Utbildning, lärande och forskning (ULF) beviljades under 2024 projektmedel för fyra projekt som ska gynna praktisknära forskning. Andra samverkansaktiviteter inom ULF har varit lunchseminarier och en inspirationseftermiddag tillsammans med Umeå kommun.

Universitetets samverkan med Region Västerbotten inom hälso- och sjukvården arrangerade under 2024 en handledarkonferens för samtliga yrkeskategorier inom hälso- och sjukvård i norra sjukvårdsregionen. Konferensen genomfördes som ett samarrangemang mellan Medicinska fakulteten och Region Västerbotten. Syftet var att stärka handledarna i sina utbildningsuppdrag och därmed skapa bättre förutsättningar för den verksamhetsförlagda utbildningen.

Exempel på populärvetenskapliga aktiviteter med bred spridning under 2024 är Vetenskapsluncher och Fika efter en forskare, som båda är korta populärvetenskapliga föredrag för allmänheten. Ett annat exempel är den nya serien Typiskt samer på Utbildningsradion.

Finansiell redovisning

Ekonomisk överblick

I tabellen nedan ges en sammanställning av Umeå universitets intäkter och kostnader samt årets kapitalförändring 2024 jämfört med perioden 2020–2023. Universitetets intäkter har under perioden 2020–2024 ökat med 16,4 procent (2019–2023: 14,5 procent), medan kostnaderna under samma period har ökat med 24,3 procent (2019–2023: 19,6 procent). År 2024 har intäkterna ökat med 248 miljoner kronor (+4,8 procent) jämfört med 2023, medan kostnaderna har ökat med 300 miljoner kronor (+5,6 procent). Att kostnaderna ökat mer än intäkterna är främst ett resultat av universitetets vidtagna åtgärder i syfte att årligen nyttja tillgängliga resurser, men även en konsekvens av ökade personalkostnader till följd av fler anställda och genomförd lönerrevision. Under 2024 har arbetet med att minska skillnaderna mellan kostnader och intäkter inletts. Läs mer under rubriken *Årets kapitalförändring*.

Tabell 46: Resultaträkning för perioden 2020–2024, miljoner kronor.

Ekonomisk sammanfattning, Umeå universitet totalt	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Intäkter</i>					
Anslag	2 993	3 135	3 115	3 153	3 283
Avgifter, ersättningar	614	654	690	735	763
Bidrag	1 037	1 033	1 152	1 190	1 284
Finansiella intäkter	1	0	18	80	76
Summa intäkter	4 645	4 823	4 977	5 159	5 407
<i>Kostnader</i>					
Personal	2 913	3 094	3 199	3 377	3 609
Lokaler	463	447	471	529	570
Övriga driftskostnader	955	972	1 105	1 189	1 194
Finansiella kostnader	1	1	6	23	26
Avskrivningar	208	207	220	226	244
Summa kostnader	4 541	4 721	5 001	5 344	5 644
Verksamhetsutfall	+105	+101	-24	-186	-237
Årets kapitalförändring	+105	+101	-24	-186	-237

Anslagsintäkterna står för den största andelen av totala intäkter, 61 procent, vilket är oförändrad nivå jämfört med 2023. Anslagsintäkterna ökar med 130 miljoner kronor 2024 (+4,1 procent) jämfört med föregående år (2023: +1,2 procent). Orsaken till ökningen är den statliga indexregleringen inom både utbildning på grundnivå och avancerad nivå samt forskning och utbildning på forskarnivå, samt en mindre anslagsökning inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Anslagsökningen kommer sig främst av fler utbildningsplatser till avancerad nivå och regeringens riktade satsning för att höja ersättningsbeloppen för naturvetenskap och teknik. I intäkter av anslag ingår en reducering med 35,7 miljoner kronor till följd av att universitetet inte nått upp till tilldelad budget för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Se avsnittet *Utbildningsuppdraget*, samt avsnitten för *Ekonomisk utveckling* för respektive verksamhetsgren för mer information.

Intäkter av bidrag ökar 2024 med 94 miljoner kronor (+7,9 procent) jämfört med föregående år (2023: +3,3 procent), vilket innebär att andelen av totala intäkter ökar med en procentenhet till 24 procent. År 2024 har bidragsintäkterna inom forskning och utbildning på forskarnivå ökat i högre omfattning jämfört med föregående år medan bidragsintäkterna inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå har minskat under samma period.

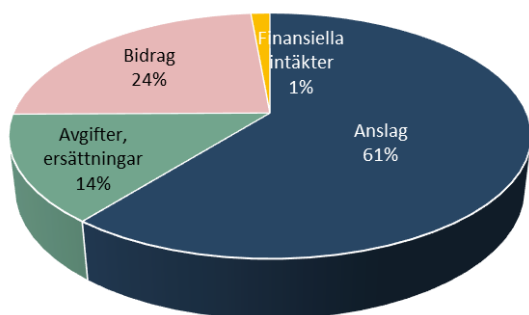

Diagram 14: Intäktsfördelning 2024, procent.

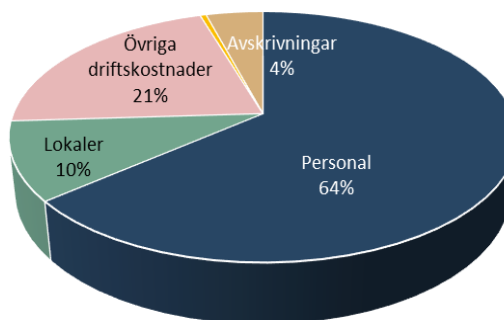

Diagram 15: Kostnadsfördelning 2024, procent.

Av kostnaderna utgör personalkostnader den största andelen. Andelen ökar med en procentenhet jämfört med 2023. Personalkostnaderna ökar med 232 miljoner kronor (+6,9 procent) jämfört med föregående år (2023: +5,6 procent). Ökningen beror på lönerrevision, ökade pensionskostnader (+14,8 procent) och på att antalet helårsarbetare har ökat med 84 helårsarbetare eller 2,2 procent (2023: +90 helårsarbetare; +2,3 procent). Den lägre ökningen av antalet helårsarbetare är marginell samtidigt som ökningen av antalet visstidsanställda har stannat upp (-0,01 procent), vilket är i linje med inriktningen att minska differensen mellan intäkter och kostnader. Även övriga driftskostnader har en betydligt lägre ökning 2024 jämfört med 2023, vilket har lett till att andelsnivån 2024 minskat. Mellan år 2023 och 2024 ökar driftskostnaderna enbart med 5 miljoner kronor (+0,4 procent); den procentuella ökningen avser enbart forskning och utbildning på forskarnivå. Inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå har driftskostnaderna minskat under samma period. Övriga kostnadsslag kvarstår på oförändrad andelsnivå 2024 jämfört med 2023. Lokalkostnaderna ökar med 41 miljoner kronor (+7,8 procent). Ökningstakten är något lägre än 2023.

Årets kapitalförändring

Årets resultat uppgår till ett underskott om 237 miljoner kronor (2023: -186 mnkr). Detta motsvarar -4,2 procent av de totala kostnaderna 2024 (2023: -3,5 procent).

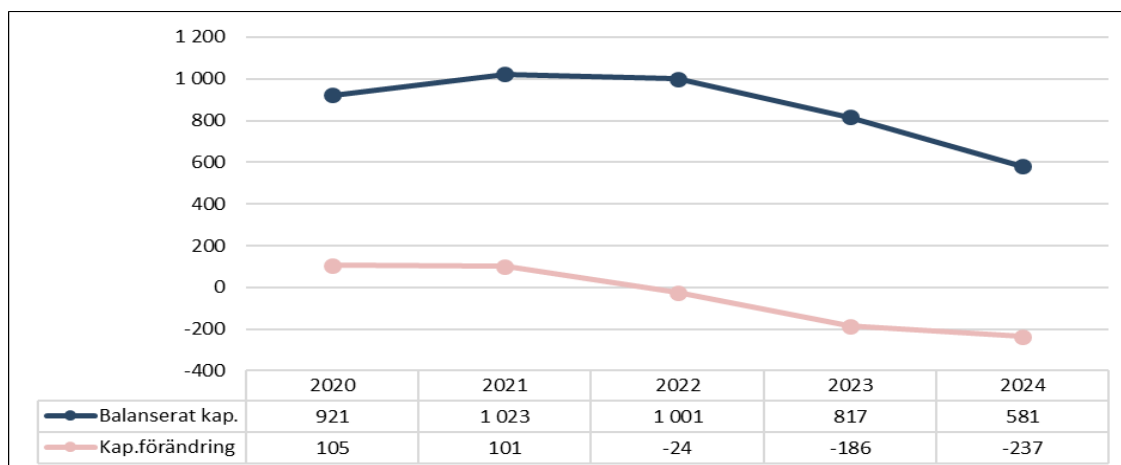

Diagram 16: Kapitalförändring under perioden 2020-2024, miljoner kronor.

Universitetsstyrelsens beslutade mål är att universitetet i så hög grad som möjligt årligen ska nyttja tillgängliga resurser för att bedriva utbildning och forskning av hög kvalitet. Flera åtgärder har vidtagits de senaste åren i syfte att uppnå detta mål. Bland annat fastställde universitetsstyrelsen 2021 inriktning och omfattning för *Insatser i syfte att stärka forskning och utbildning* (totalt 315 miljoner kronor för perioden 2021-2025). Genomförd uppföljning efter 2024 visar att alla aktiviteter pågår, att den ackumulerade andelen av nyttjade medel har ökat över tid samt att 2024 är det mest kostnadsintensiva året under satsningens period, något som bidrar till årets negativa kapitalförändring. Ytterligare en satsning som pågått under perioden 2020-2024 är den forskningssatsning om totalt 135 miljoner kronor som rektor beslutade om 2020. Sammantaget är det sannolikt att den negativa kapitalförändringen de senaste tre åren huvudsakligen är en effekt av dessa vidtagna åtgärder.

Under 2024 har Umeå universitets ekonomiska utveckling behandlats vid flertalet dialoger. I september 2024 fastställde rektor riktmärken för fakulteterna, Lärarhögskolan, universitetsbiblioteket och universitetsförvaltningen för möjlighet att nyttja myndighetskaper. Riktmärkena är framtagna i syfte att nå målnivån för myndighetskaper för universitetet som helhet. Vidare ingår bland annat i beslutet att det inför 2025 inte finns några krav på att fakultetsnivån ska nyttja myndighetskaper, samt att användningen av erhållna bidrag bör öka 2025. Ytterligare åtgärder som har vidtagits är universitetsstyrelsens beslut i juni 2024 om att för perioden 2024–2025 pausa tidigare beslut om indrag av årligt positivt ekonomiskt resultat.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå redovisar ett underskott om totalt –80,4 miljoner kronor, vilket motsvarar –3,4 procent av kostnaderna för verksamhetsgrenen (2023: –3,4 procent). Underskottet ligger i sin helhet inom anslagsfinansierad utbildning (–80,8 mnkr) och beror delvis på den reducering av anslag som har skett till följd av universitetets underproduktion av utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Uppdragsutbildning redovisar ett mindre överskott med +0,3 miljoner kronor. Lärarhögskolan och samtliga fakulteter förutom Humanistisk fakultet redovisar i likhet med föregående år underskott inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2024. Humanistisk fakultet redovisar efter två år med underskott ett överskott 2024.

Inom forskning och utbildning på forskarnivå redovisas ett underskott på totalt –156,6 miljoner kronor, vilket motsvarar –4,8 procent av kostnaderna för verksamhetsgrenen (2023: –3,5). Underskottet fördelas med –155,1 miljoner kronor inom anslagsfinansierad forskning och utbildning på forskarnivå samt –1,5 miljoner kronor inom uppdragsforskning. Samtliga fakulteter redovisar underskott inom forskning och utbildning på forskarnivå. Lärarhögskolan redovisar för andra året i rad ett överskott 2024.

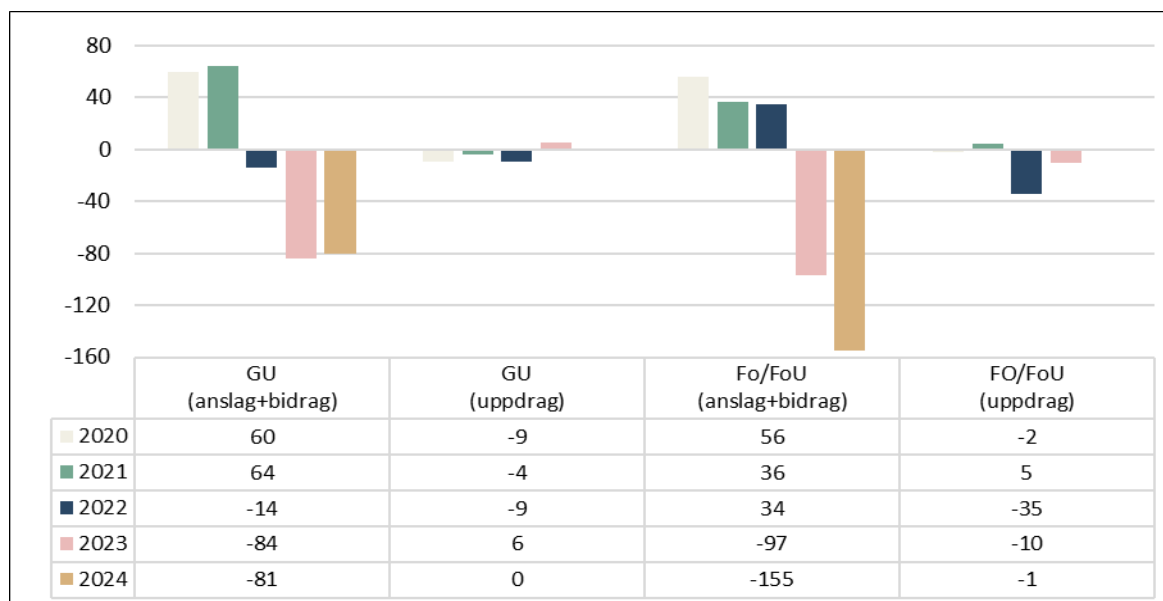

Diagram 17: Kapitalförändring per verksamhetsgren under perioden 2020–2024, miljoner kronor.

Balansräkning

Universitetets tillgångar respektive eget kapital och skulder har minskat med 251 miljoner kronor 2024 (2023: –86 mnkr) och uppgår den 31 december 2024 till totalt 3 177 miljoner kronor. Universitetets behållning på räntekontot har minskat mest när det gäller tillgångar. När det gäller eget kapital och skulder har den balanserade kapitalförändringen haft störst påverkan.

Oförbrukade bidrag uppgår till 1 152 miljoner kronor, vilket är en minskning med 51 miljoner kronor jämfört med 2023. Myndighetskapalet har minskat till totalt 581 miljoner kronor vid årets slut.

Ekonomiska tabeller

Resultaträkning (tkr)

		Utfall	Utfall
	Not	2024-01-01– 2024-12-31	2023-01-01– 2023-12-31
Verksamhetens intäkter¹			
Intäkter av anslag	1	3 283 341	3 153 269
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	763 302	735 112
Intäkter av bidrag	3	1 284 001	1 190 407
Finansiella intäkter	4	76 229	80 002
Summa		5 406 873	5 158 790
Verksamhetens kostnader²			
Kostnader för personal	5	3 609 365	3 377 450
Kostnader för lokaler	6	570 198	529 092
Övriga driftskostnader	7	1 194 192	1 188 703
Finansiella kostnader	8	25 745	22 752
Avskrivningar och nedskrivningar	9	244 391	226 454
Summa		5 643 891	5 344 451
Verksamhetsutfall		–237 018	–185 661
Transfereringar			
Medel som erhålls från statens budget för finansiering av bidrag		40 412	39 557
Medel som erhålls från myndigheter för finansiering av bidrag	10	103 463	111 236
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	11	82 926	70 397
Lämnade bidrag	12	–226 801	–221 190
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	13	–237 018	–185 661

¹ I verksamhetens intäkter ingår intäkter hänförliga till Ladokkonsortiet (se not 2).

² I verksamhetens kostnader ingår kostnader hänförliga till Ladokkonsortiet (se not 2 och not 7).

Resultaträkning per verksamhetsgren (tkr)

2024-01-01–2024-12-31

	TOTAL (tkr)	Utbildning på grundnivå och avancerad nivå		Forskning och utbildning på forskarnivå	
		Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	Uppdrags- utbildning	Forskning och utbildning på forskarnivå	Uppdrags- forskning
Verksamhetens intäkter					
Intäkter av anslag ¹	3 283 341	1 814 381	0	1 468 960	0
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	763 302	201 497	214 736	237 743	109 326
Intäkter av bidrag	1 284 001	48 351	0	1 235 650	0
Finansiella intäkter	76 229	38 020	1	38 205	3
Summa	5 406 873	2 102 249	214 737	2 980 558	109 329
Verksamhetens kostnader					
Kostnader för personal	3 609 365	1 449 020	57 080	2 040 465	62 800
Kostnader för lokaler	570 198	267 473	44 545	254 730	3 450
Övriga driftskostnader	1 194 192	369 447	108 746	672 401	43 598
Finansiella kostnader	25 745	12 647	2	13 034	62
Avskrivningar och nedskrivningar	244 391	84 415	4 059	155 025	892
Summa	5 643 891	2 183 002	214 432	3 135 655	110 802
Verksamhetsutfall	-237 018	-80 753	305	-155 097	-1 473
Transfereringar					
Medel från statens budget f. finans av bidrag	40 412	0	0	40 412	0
Medel från myndigheter f. finans av bidrag	103 463	21 405	0	82 058	0
Övr. erhållna medel f. finans av bidrag	82 926	3 142	0	79 784	0
Lämnade bidrag	-226 801	-24 547	0	-202 254	0
Saldo	0	0	0	0	0
Årets kapitalförändring	-237 018	-80 753	305	-155 097	-1 473

¹ I intäkter av anslag ingår för utbildning på grundnivå och avancerad nivå även ALF-ersättning och TUA-ersättning.

Balansräkning (tkr)

TILLGÅNGAR	Not	2024-12-31	2023-12-31
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	14	200 066	187 875
Rättigheter + andra immateriella anläggningstillgångar	15	5 071	4 821
Summa immateriella anläggningstillgångar		205 137	192 696
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	16	163 193	159 190
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	17	441 159	437 610
Summa materiella anläggningstillgångar		604 352	596 800
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i hel- och delägda företag	18	18 914	17 914
Summa finansiella anläggningstillgångar		18 914	17 914
Varulager	19	2 029	2 025
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	20	42 043	38 485
Fordringar hos andra myndigheter		99 718	132 101
Övriga kortfristiga fordringar		236	339
Summa kortfristiga fordringar		141 997	170 925
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	21	169 655	154 639
Upplupna bidragsintäkter		224 934	215 693
Övriga upplupna intäkter		18 708	2 732
Summa periodavgränsningsposter		413 297	373 064
Avräkning med statsverket	22	-179 545	-143 825
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	23	1 946 213	2 218 047
Kassa och bank	24	25 091	1 057
Summa kassa och bank		1 971 304	2 219 104
SUMMA TILLGÅNGAR		3 177 485	3 428 703

Balansräkning fortsättning (tkr)

KAPITAL OCH SKULDER	Not	2024-12-31	2023-12-31
Myndighetskapital	25		
Statskapital		22 570	21 363
Balanserad kapitalförändring		795 628	981 289
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		-237 018	-185 661
Summa myndighetskapital		581 180	816 991
Avsättningar	26		
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		36 402	33 395
Övriga avsättningar		30 344	31 943
Summa avsättningar		66 746	65 338
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	27	671 615	634 319
Andra långfristiga skulder		69	71
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	28	130 646	124 480
Leverantörsskulder	29	156 152	203 128
Övriga kortfristiga skulder	30	78 167	53 349
Summa skulder m.m.		1 036 649	1 015 347
Periodavgränsningsposter	31		
Upplupna kostnader		270 056	246 337
Oförbrukade bidrag		1 152 106	1 203 262
Övriga förutbetalda intäkter		70 748	81 428
Summa periodavgränsningsposter		1 492 910	1 531 027
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		3 177 485	3 428 703
ANSVARSFÖRBINDELSER			
Övriga ansvarsförbindelser	32	45,8 mnkr	44,8 mnkr

Anslagsredovisning (tkr)

a = Ramanslag

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
16 02 011 Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå (a)	143 825	1 647 203	0	1 791 028	-1 611 483	179 545
ap.1 Takbelopp (a)	143 825	1 647 203	0	1 791 028	-1 611 483	179 545
ap.1.1 Takbelopp (a)	140 778	1 620 043	0	1 760 821	-1 583 992	176 829
ap.1.2 Takbelopp RRF (a)	3 047	27 160	0	30 207	-27 491	2 716
16 02 012 Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå (a)	0	1 285 682	0	1 285 682	-1 285 682	0
ap.5 Basresurs (a)	0	1 285 682	0	1 285 682	-1 285 682	0
16 02 065 Särskilda medel till universitet och högskolor (a)	0	43 305	0	43 305	-43 305	0
ap.14 Decentraliserad utbildning (a)	0	19 783	0	19 783	-19 783	0
ap.15 Bidrag till lektorat i samiska och Bildmuseet (a)	0	2 765	0	2 765	-2 765	0
ap.42 Idébanksmedel (a)	0	1 000	0	1 000	-1 000	0
ap.45 Lärarutbildning i minoritetsspråk (a)	0	4 649	0	4 649	-4 649	0
ap.60 Forskningsanknytning av polisutbildningen (a)	0	1 017	0	1 017	-1 017	0
Ap.66 Korta kurser (a)	0	2 500	0	2 500	-2 500	0
ap.63 Medel till sjukhusfysikerutbildningen (a)	0	1 512	0	1 512	-1 512	0
ap.98 Medel för studenthälsa (a)	0	1 302	0	1 302	-1 302	0
ap.108 Decentraliserad vårdutbildning (a)	0	8 777	0	8 777	-8 777	0
16 02 066 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning (a)	0	384 283	0	384 283	-384 283	0
ap.4 Umeå universitet (a)	0	304 994	0	304 994	-304 994	0
ap.8 Umeå universitet (a)	0	78 221	0	78 221	-78 221	0
ap.14 Utvecklingsmedel (a)	0	1 068	0	1 068	-1 068	0
Summa totalt för myndigheten	143 825	3 360 473	0	3 504 298	-3 324 753	179 545

Anslag **2:11 ap 1 Takbelopp** är indelad i **delposter 1.1 Takbelopp och 1.2 takbelopp RRF** i syfte att kunna särskilja användning av medel hänförlig till EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF). I anslag **2:11 ap 1 Takbelopp** utgör 15 034 tkr medel för särskild satsning på livslångt lärande. Se avsnitt *Utbildningsuppdraget* i resultatredovisningen.

I anslag **2:12 ap 5 Basresurs** ingår medel för strategiska forskningsområdet energi med 59 856 tkr samt för havsmiljöforskning med 9 937 tkr. Medlen används för verksamhet inom universitetet samt transfereras till ett flertal andra lärosäten. För energi har 33 687 tkr transfererats, och för havsmiljöforskning har 3 975 tkr transfererats under 2024.

I anslag **2:65 ap 14 Decentraliserad utbildning** ingår 6 763 tkr för decentraliserad läkarutbildning. Se *Decentraliserad utbildning* under avsnitt *Särskilda åtaganden* i resultatredovisningen.

Erhållna anslag inom **2:65 ap 42 Idébanksmedel** redovisas som statskapital i balansräkningen och således inte som anslagsintäkt i resultaträkningen. Umeå universitet har under året utbetalat dessa medel som ett kapitaltillskott till universitetets holdingbolag för dess idébanksverksamhet. Bolagets kostnader och inriktning inom denna verksamhet ska framgå av bolagens årsredovisning. Se även not 18.

Anslag 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning avser ersättning till vissa regioner enligt ALF-avtalet (ap 4) respektive TUA-avtalet (ap 8). Avseende ap 14 Utvecklingsmedel, ska det framgå av årsredovisningen på vilket sätt universitetet har använt medlen för att utveckla klinisk utbildning och forskning. Se avsnitt *Utveckling av klinisk utbildning och forskning* i resultatredovisningen.

Redovisning av takbelopp

Tabell 1 Redovisning av antal helårsstudenter (HST) och helårsprestationer (HPR)

Utfall avseende perioden 2024-01-01 – 2024-12-31

Enligt bilaga 1 till regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende universitet och högskolor:

Avräkning av helårsstudenter och helårsprestationer m.m.

Summan Utfall total ersättning ska avse den totala ersättningen som lärosätet genomför produktion för, dvs. oberoende om den ryms inom tilldelade medel eller inte.

Utfall HST LLL avser den del av satsningen på Livslångt lärande som lärosätet väljer att endast avräkna mot HST.

Utb.omr.	Utfall HST LLL	Utfall HST exkl. LLL	Utfall HPR	HST Ersättn. (tkr)	HPR Ersättn. (tkr)	Utfall total ersättning
Humaniora	81	2 666	1 768	97 410	40 858	138 268
Juridik		420	381	14 908	8 810	23 718
Samhällsvetenskap	47	4 341	3 694	155 664	85 372	241 036
Naturvetenskap	29	2 450	1 974	152 385	100 677	253 062
Teknik	14	1 908	1 644	118 176	83 873	202 049
Vård	21	2 093	1 972	135 941	109 834	245 774
Odontologi		291	270	15 490	16 728	32 218
Medicin		1 747	1 678	125 518	146 700	272 218
Undervisning		340	318	14 651	14 388	29 039
Verksamhetsförlagd utb.		147	134	9 015	7 935	16 950
Övrigt		335	293	16 259	11 565	27 824
Design		317	298	54 331	31 103	85 434
Konst		74	74	18 006	7 730	25 736
Musik		10	10	1 479	935	2 414
Idrott		76	65	9 432	3 743	13 175
Summa	193	17 214	14 573	938 665	670 251	1 608 916
Takbelopp (tkr)						1 647 203
Redovisningen visar att lärosätet kommer över takbeloppet med (tkr)						0
Redovisningen visar att lärosätet kommer under takbeloppet med (tkr)						38 287

Antal helårsstudenter inom vissa konstnärliga områden.

Totalt antal utbildade helårsstudenter 322 inom **design**. Högst får 317 avräknas inom det aktuella utbildningsområdet.

Övriga helårsstudenter inom design har avräknats mot utbildningsområdet teknik.

Totalt antal utbildade helårsstudenter 80 inom **konst**. Högst får 74 avräknas inom det aktuella utbildningsområdet.

Övriga helårsstudenter inom konst har avräknats mot utbildningsområdet teknik.

Totalt antal utbildade helårsstudenter 80 inom **musik**. Högst får 10 avräknas inom det aktuella utbildningsområdet.

Övriga helårsstudenter inom konst har avräknats mot utbildningsområdet teknik.

Tabell 2 Beräkning av anslagssparande och överproduktion (tkr)

<i>A. Tillgängliga medel (inklusive beslutad tilläggsbudget)</i>	
Årets takbelopp	1 647 203
+ Ev. ingående anslagssparande	143 825
Summa (A)	1 791 028
<i>B. Utfall totalt för utbildning på grundnivå och avancerad nivå</i>	
Ersättning för HPR från december föregående budgetår	2 568
Utfall total ersättning enligt tabell 1	1 608 916
+ Ev. ingående överproduktion	
Summa (B)	1 611 483
Summa (A-B) ¹	179 545

¹ Positiv summa förs till tabell över anslagssparandet nedan.
Negativ summa förs till tabell över överproduktion nedan.

<i>Tabell. Anslagssparande</i>	
Totalt utgående anslagssparande (A-B)	179 545
- Ev. anslagssparande över 10 % av takbeloppet ²	14 825
Utgående anslagssparande	164 719

<i>Tabell. Överproduktion</i>	
Total utgående överproduktion	
- Ev. överproduktion över 15 % av takbeloppet ²	
Utgående överproduktion	0

² Den del av anslagssparande respektive överproduktion som lärosätet inte får behålla utan regeringens godkännande.

Stiftelser med anknuten förvaltning

Universitetsstyrelsen är förvaltare för Umeå universitets anknutna stiftelser. Medlen förvaltas enligt en av universitetsstyrelsen beslutad kapitalplaceringspolicy. Totalt förvaltar universitetet 33 stiftelser. Av dessa samförvaltas 26 stiftelser. Övriga har begränsningar i villkor som gör att de ska förvaltas på annat sätt. Sammanlagt uppgår placeringarnas marknadsvärde till cirka 279 miljoner kronor (2023: 255 mnkr). Universitetets kostnader och förvaltningsarvode för 2024 uppgick till 205 000 kronor (2023: 160 tkr). Ersättningen avser främst löne- och driftskostnader. Under året har universitetet erhållit bidrag från universitetsanknutna stiftelser på 7,5 miljoner kronor (2023: 8 mnkr). Några av de större donationer som inkommit under året är: till Insamlingsstiftelsen för medicinsk forskning, 639 000 kronor för neurologisk forskning, 2,9 miljoner kronor till cancerforskning, 2,4 miljoner kronor till hjärt- och kärlforskning samt 2,1 miljoner kronor till medicinsk forskning. Till Strokeforskning i Norrland – Insamlingsstiftelsen har inkommit 500 000 kronor. Till ALS-forskning har inkommit 4 miljoner kronor. Under året övertog universitetet Stiftelsen Jan Wilsgaards stipendiefond från Göteborgs universitet. Stipendier ur fonden delas ut till elever i sista årskursen alternativt lärare vid studiegrenen industridesign. Denna utbildning finns inte längre vid Göteborgs universitet utan finns numera vid Designhögskolan vid Umeå universitet. Under året har Stiftelsen Georg Suttners stipendiefond avslutats, då kapitalet är för litet för att generera utdelning och utdelning inte kunnat ske under 5 års tid.

I december 2024 tog universitetsstyrelsen beslutet att bilda en ny stiftelse, Lennart Bondessons stiftelse, då universitetet via testamente kommer att erhålla cirka 34 miljoner kronor. Syftet med stiftelsen är att dela ut resebidrag och arvoden samt att lämna bidrag till konferenser inom ämnena matematisk statistik, statistik och matematik vid Institutionen för matematik och matematisk statistik.

Tilläggsupplysningar och noter

Redovisningsprinciper och värderingsgrunder

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605). Universitetets redovisning följer förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt god redovisningssed enligt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd.

Regeringen har beslutat att följande undantag från vissa bestämmelser gäller universitet och högskolor:

- Undantag medges från bestämmelsen om redovisning mot anslag enligt 12 § anslagsförordningen (2011:223). Avräkning mot anslag och anslagsposter för medel som utbetalas till lärosätenas räntekonto i Riksgäldskontoret ska ske i samband med de månatliga utbetalningarna till respektive lärosätes räntekonto i Riksgäldskontoret.
- Undantag medges från 7 § anslagsförordningen (2011:223) på så sätt att lärosätet får överföra överproduktion till ett värde av högst femton procent av takbeloppet såväl som outnyttjat takbelopp (anslagssparande) till ett värde av högst tio procent av takbeloppet till efterföljande budgetår utan att särskilt begära regeringens medgivande.
- Undantag medges från bestämmelsen i 2 kap. 4 § tredje stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, om att årsredovisningen ska innehålla redovisning av vissa väsentliga uppgifter. I stället ska uppgifter lämnas enligt Regleringsbrevets tabell 2 i avsnitt 3 *Väsentliga uppgifter*, där det även framgår vilka styckkostnader i enlighet med 3 kap. 1 § andra stycket i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag som myndigheterna ska redovisa.
- Undantag medges från bestämmelsen 2 kap. 4 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, om att i årsredovisningen upprätta och lämna en finansieringsanalys.
- Undantag medges från 2 kap. 1 § första stycket och 3 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210) om finansiering av anläggningstillgångar. En anläggningstillgång som används i myndighetens verksamhet får helt eller delvis finansieras med bidrag som har mottagits från icke-statliga givare. Detta gäller även för bidrag från statliga bidragsgivare under förutsättning att bidraget har tilldelats för ändamålet.

- Undantag medges från 25 a § andra och tredje styckena avgiftsförordningen (1992:191) om disposition av inkomster från avgiftsbelagd verksamhet. Uppgår det ackumulerade överskottet till mer än tio procent av den avgiftsbelagda verksamhetens omsättning under räkenskapsåret ska myndigheten i årsredovisningen redovisa hur överskottet ska disponeras. Har det uppkommit ett underskott i en avgiftsbelagd verksamhet som inte täcks av ett balanserat överskott från tidigare räkenskapsår ska myndigheten i årsredovisningen lämna ett förslag till regeringen om hur underskottet ska täckas.

Universitet och högskolor ska i samband med upprättande av noter till årsredovisningen särskilt beakta att specifikation ges av låneram i Riksgäldskontoret, uppdelad på beviljad låneram och utnyttjad låneram vid årets slut samt beviljad och under året maximalt utnyttjad kontokredit hos Riksgäldskontoret.

Redovisning av indirekta kostnader

Universitetet tillämpar den sektorsgemensamma modellen för redovisning av indirekta kostnader, SUHF-modellen. Enligt modellen fördelas indirekta kostnader löpande baserat på nedlagda kostnader. Det medför en fullständig kostnadsredovisning på lägsta verksamhetsnivå (kostnadsbärare) och ger förutsättningar för en korrekt periodisering av bidragsinkomster. Universitetet fördelar de gemensamma kostnaderna på kostnadsbärarna i relation till direkta personal- och driftskostnader (fördelningsbas). Beräkningar görs för de två verksamhetsgrenarna utbildning och forskning.

Transfereringar

Universitetet särredovisar transfereringar eftersom dessa inte representerar någon egentlig resursförbrukning inom universitetet. Transfereringar är medel som är avsedda att användas för finansiering av bidrag till externa samarbetspartner samt till stipendier med mera. Finansiering motsvarande kostnaderna har hämtats från intäkter av anslag och bidrag. Exempel på transfereringar är stipendier och bidragsmedel där universitetet är koordinator och ska vidareförmedla delar av bidraget samt överföring av strategiska forskningsmedel till andra lärosäten.

Holdingbolaget vid Umeå universitet

Umeå universitet förvaltar från och med den 1 januari 1998 holdingbolaget Umeå universitet Holding AB. Från och med år 2020 ska andelar i hel- och delägda bolag redovisas enligt anskaffningsvärdemetoden enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Under 2024 har universitetet erhållit ett anslag 2:65 ap. 42 Idébanksmedel om 1,0 miljoner kronor med ett bemyndigande att under 2024 utbetala dessa medel som ett kapitaltillskott till holdingbolaget. Kapitaltillskottet ska finansiera kostnader för de så kallade idébankerna. Utbetalningen är i enlighet med förordning (2022:1390) om statligt stöd för idébanker inom holdingbolag vid universitet och högskolor.

Erhållna idébanksmedel redovisas i balansräkningen under *Statskapital* till skillnad från vanliga anslag. I samband med utbetalning till holdingbolaget redovisas det i balansräkningen som *andelar i hel- och delägda företag, årets anskaffning*. Under året har 1 miljon kronor utbetalats till holdingbolaget som ett kapitaltillskott.

Värdet i balansräkningen av *Andelar i hel- och delägda bolag* jämförs med holdingbolagets egna kapital i samband med årsbokslut. Om holdingbolagets eget kapital är lägre än universitetets bokförda värde redovisas en finansiell kostnad i resultaträkningen samt i balansräkningen under *Nedskrivning av andelar i hel- och delägda företag*. Detta har inte varit aktuellt för 2024. Se även not 18 och 25.

Immateriella anläggningstillgångar

Egentillverkade immateriella anläggningstillgångar har bokförts enligt 5 kap. 2 § FÅB (2000:605). Dessa består till övervägande del av utvecklingskostnader för studieadministrativa system inom Ladokkonsortiet. Som immateriella anläggningstillgångar har programvaror över 300 000 kronor bokförts, med avskrivningstid på 3 och 5 år.

Materiella anläggningstillgångar

Samtliga inventarier/anläggningar med en nyttjandeperiod som överstiger tre år, och med ett anskaffningsvärde på minst 30 000 kronor, klassificeras som anläggningstillgångar. Konstföremål som erhållits från Statens konstråd bokförs som anläggningstillgångar om givaren har bokfört dem på detta sätt. Konstföremål avskrivs inte. Avskrivningstiderna är 3 och 5 år för datorer, 5 år för transportmedel, 3, 5, 10 och 20 år för maskiner, 5 och 10 år

för inredningsinventarier samt 5 och 10 år för anläggningar såsom larm- och styrsystem. Avskrivningar sker varje månad med beräkning från anskaffningsdagen.

Reparationer och underhåll med ett anskaffningsvärde på minst 300 000 kronor redovisas som förbättringsutgifter på annans fastighet. Ny-, om- och tillbyggnad med ett anskaffningsvärde på minst 300 tkr redovisas också som förbättringsutgifter på annans fastighet. Avskrivningstiderna för dessa är 3, 5, 10 och 30 år.

Avsteg från dessa principer har gjorts vid inköp av utrustning till elevsalar och vissa allmänna ytor där slitaget bedöms vara större. Dessa har kostnadsförts direkt. Även utbytesdelar som inte ökar anläggningens värde kostnadsförs direkt. Det totala beloppet för nämnda utrustningar beräknas uppgå till 2 miljoner kronor (4 mnkr 2023). Utrustning där avsikten med anskaffningen inte är nyttjande av utrustningen i sig utan forskning, definieras som forskningsanläggningar. Dessa kostnadsförs direkt, i enlighet med Ekonomistyrningsverkets anvisningar. För stora anläggningar, som består av flera sammansatta komponenter, tillämpas komponentavskrivning i de fall förbrukningen av betydande komponenter väsentligt skiljer sig åt. Då delas tillgången upp, och avskrivning hanteras för varje komponent för sig.

Leasade tillgångar

Universitetets leasade tillgångar, som främst utgörs av kopieringsmaskiner och skrivare, klassificeras som operationell leasing. Detta innebär att de inte bokförs som anläggningstillgångar i balansräkningen. Tolkningen är i enlighet med Ekonomistyrningsverkets riktlinjer för bedömning av leasad utrustning.

Varulager

Varulager redovisas av enheter med extern försäljning. Värdering har gjorts utifrån anskaffningsvärde med avdrag för utgångna varor samt fem procent generell inkurans. Först-in-först-ut-metoden tillämpas som huvudregel.

Värdering av bankmedel i utländsk valuta

Innestående behållning på EUR-konto per den 31 december 2024 har värderats till balansdagens kurs.

Fordringar och skulder

Fordringar är upptagna till det belopp varmed de beräknas inflyta. Kundfordringar som är äldre än sex månader har skrivits av som befarad kundförlust. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Lån hos Riksgäldskontoret

Hos Riksgäldskontoret finns ett så kallat avistalån för att finansiera anläggningstillgångar finansierade med statliga medel. Enligt kapitalförsörjningsförordningen (2011:210), 2 kapitlet om finansiering av investeringar och utlåning, har lån tagits upp för att motsvara tillgångars bokförda värde per sista december.

Periodavgränsningsposter

Periodisering innebär att intäkter och kostnader hänförs till det år de avser. I allt väsentligt har periodisering skett för till exempel leverantörsskulder, semesterlöneskulder, avgifter och bidrag. För utgiftsperiodiseringar tillämpas en beloppsgräns om 100 000 kronor, men även mindre belopp får periodiseras.

För externfinansierade bidrag redovisas intäkter i takt med förbrukning enligt ESV:s föreskrifter till 4 kap. 1 § FÅB (2000:605). För pågående projekt tas intäkter upp motsvarande inarbetade kostnader under året. Erhållna medel från bidragsgivare som ännu inte har använts i verksamheten redovisas som oförbrukade bidrag i balansräkningen. Projekt där bidrag enligt kontrakt ännu inte har erhållits bokförs som fordran på bidragsgivaren för den del som är en upparbetad kostnad. För projekt avslutade under året redovisas skillnaden mellan intäkter och kostnader som över-/underskott i resultaträkningen.

Avgiftsfinansierad verksamhet, såsom uppdragsutbildning och uppdragsforskning, resultatavräknas som standard. Enbart i de fall avgifter har erhållits i förväg och ska täcka verksamhet kommande år eller om kontraktbeloppet uppgår till 600 000 kronor eller mer sker periodisering.

Brytdag

Löpande redovisning för räkenskapsåret har gjorts t.o.m. den 5 januari 2025.

Noter

Samtliga belopp i tabeller anges i det följande i tkr (tusental kronor) om inte annat anges.

Not 1. Intäkter av anslag

Intäkter av anslag är 130 miljoner kronor högre (+4 procent) jämfört med föregående år. Ökade ramanslag till både utbildning på grundnivå och avancerad nivå och till forskning och utbildning på forskarnivå har bidragit till att intäkterna har ökat trots underskridande av takbelopp och ökat anslagssparande. För mer information om anslagsredovisning, se avsnittet *Ekonomisk överblick* och de avsnitt som handlar om *ekonomisk utveckling* för utbildning på grundnivå och avancerad nivå (exkl. uppdragsutbildning) respektive forskning, konstnärligt utvecklingsarbete och utbildning på forskarnivå (exkl. uppdragsforskning).

Not 2. Intäkter av avgifter och andra ersättningar

Intäkter av avgifter och andra ersättningar har ökat med 28 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning med +4 procent. Av dessa uppgår intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen till 400 miljoner kronor (2023: 352 mnkr), varav 243 miljoner kronor är inomstatliga intäkter. År 2024 har en omklassificering införts gällande viss fakturering, från uppdragsforskning till offentlig resurssamordning och fakturering för tillhandahållande av forskningsinfrastruktur. Det har medfört att 4-intäkter ökat och intäkter av uppdragsforskning minskat, jämfört med tidigare år. Under 2024 har 39,4 miljoner kronor redovisats som intäkter inom offentlig resurssamordning och tillhandahållande av forskningsinfrastruktur.

Umeå universitet har ett särskilt bemyndigande för uttag av avgifter inom verksamhet som avser ITS (Ladokenheten) och Ladokkonsortiet enligt regleringsbrev. Intäkter för denna verksamhet ingår med 220 miljoner kronor (2023: 222 mnkr).

Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen tas in på båda verksamhetsgrenarna, grundutbildning och forskning. Intäkter enligt 4 § (exklusive hyresintäkter och avgifter inom särskilt bemyndigande) i förhållande till totala kostnader uppgår till 1,6 procent.

Intäkter av lokalhyror uppgår till 89 miljoner kronor (2023: 83 mnkr). Universitet och högskolor får ta ut avgifter för lokaler som ursprungligen har hyrts för lärosätets egen verksamhet utan den begränsning som följer av 4 § andra stycket. Universitet och högskolor får även disponera inkomster från avgifter som de tar ut på grund av upplåtelse av bostadslägenheter i andra hand med stöd av förordningen (2022:1515) om möjlighet för universitet och högskolor att tillhandahålla bostäder. Avgiftsintäkter från tjänsteexport uppgår till 35 miljoner kronor (2023: 38 mnkr). Enligt Sveriges universitets- och högskoleförbunds (SUHF) rekommendation har studieavgifter räknats med i tjänsteexporten.

Årets kapitalförändring inom den avgiftsfinansierade verksamheten enligt 25 a § avgiftsförordningen är ett underskott om -3,5 miljoner kronor (2023: -1,6 mnkr). Ackumulerat kapital ställt i relation till totala avgiftsintäkter inom uppdragsverksamheten uppgår till 13,4 procent (2023: 13,9 procent). Inom uppdragsverksamhet inräknas universitetets uppdragsutbildning, utbildning av studieavgiftsskyldiga studenter och uppdragsforskning.

Avgiftsfinansierad verksamhet (enligt 25 a § avgiftsförordningen) (tkr)

Balanserat kapital	50 937
Årets kapitalförändring	-3 494
Akkumulerat kapital	47 443
Totala avgiftsintäkter	353 287
Ack. kapital i procent av avgiftsintäkter	13,4 %

Uppdelat per verksamhet

Uppdragsutbildning	
Akkumulerat kapital	22 398
Ack. kapital i procent av avgiftsintäkter	10,4 %
Utbildning av studieavgiftsskyldiga studenter	
Akkumulerat kapital	-271
Ack. kapital i procent av avgiftsintäkter	-0,9%
Uppdragsforskning	
Akkumulerat kapital	25 316
Ack. kapital i procent av avgiftsintäkter	23,2 %

Det arbete och den översyn som inleddes år 2022 har fortsatt under 2024 för att komma till rätta med universitetets ackumulerade överskott inom avgiftsfinansierad verksamhet. Översynen har bland annat inneburit att fakturering till Region Västerbotten till stor del omklassificerats från uppdragsforskning till offentlig resurssamordning, vilket gjort att intäkter inom uppdragsforskning har blivit lägre. I några fall har översynen även ändrat projekt från uppdrag till bidrag. Uppdragsintäkter har även omklassificerats som tillhandahållande av forskningsinfrastruktur. Detta har sammantaget inneburit att procentsatsen blivit högre jämfört med föregående år eftersom procentsatsen beräknas som ackumulerat kapital delat med årets intäkter.

Det ackumulerade kapitalet inom uppdragsforskning har minskat med 2,8 miljoner kronor och intäkter inom uppdragsforskning är 44,6 miljoner kronor lägre jämfört med föregående år. Översynen kommer fortsätta under 2025 eftersom universitetet ännu inte är nere på önskvärda nivåer på ackumulerade överskott. Överskott används bland annat för kompetensutveckling, infrastruktur och övriga kvalitetsfrämjande åtgärder.

Avgiftsfinansierad verksamhet (tkr)

Verksamhet	Över-/underskott t.o.m. 2022	Över-/underskott 2023	Intäkter 2024	Kostnader 2024	Över-/underskott 2024	Ack. över-/underskott, utgående 2024
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå						
Beställd utbildning	0	0	0	0	0	0
Uppdragsutbildning	16 434	5 659	214 737	214 432	305	22 398
Utbildning av studieavgiftsskyldiga studenter	-815	2 870	29 221	31 547	-2 326	-271
Summa	15 619	8 529	243 958	245 979	-2 021	22 127
Forskning och utbildning på forskarnivå						
Uppdragsforskning ¹	38 334	-11 545	109 329	110 802	-1 473	25 316
Summa	38 334	-11 545	109 329	110 802	-1 473	25 316
Verksamhet där full kostnadstäckning inte gäller						
Högskoleprovet			1 028	2 314		
Biljett- eller programintäkter			5			
Inträde till museum ²			1 164			
Upplåtande av bostadslägenhet – utbytesprogram och gästforskare ³			43 880	53 485		
Forskningsinfrastruktur			2 835			
Summa			48 912	55 799		
Övrigt						
Övrigt, Ladokkonsortiet ⁴	12 439	-5 974	109 428	111 551	-2 123	4 342
Övrigt, uthyrning av universitetets lokaler	0	0	50 116	50 116	0	0
Summa	12 439	-5 974	159 544	161 667	-2 123	4 342

Tabell enligt regleringsbrev.

¹ Över-/underskottsbelopp för 2023 har justerats på grund av omklassificering av intäktslag, från uppdragsforskning till offentlig resurssamordning. Beloppet har reducerats med 1 372 tkr i tabellen.

² Universitetet, vars museer huvudsakligen är finansierade av statsanslag och bidrag, har enligt regleringsbrev rätt att ta ut avgifter för inträde till museum. Då avgifter enbart utgör en ringa del av den totala finansieringen redovisas inte verksamheternas totala kostnader i denna tabell.

³ Universitet och högskolor ska i årsredovisningen redovisa uthyrning enligt 8§ i förordningen (2022:1515) om möjlighet för universitet och högskolor att tillhandahålla bostäder. Se not 6 *Kostnader för lokaler*, för den fullständiga redovisningen.

⁴ Umeå universitets intäkts- och kostnadsandel ingår i beloppen.

Tjänsteexport ingår med 284 tkr i intäkterna för uppdragsutbildning, 5 446 tkr för uppdragsforskning och 29 221 tkr för utbildning av studieavgiftsskyldiga studenter.

Kommentarer till majoriteten av den avgiftsbelagda verksamheten i tabellen ovan finns under respektive avsnitt i redovisningen.

Not 3. Intäkter av bidrag

Bidragsintäkterna har ökat med 94 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning med +8 procent jämfört med 2023. Intäkternas storlek beror dels på erhållna bidrag och hur mycket av dessa som har vidareförmedlats, dels på gjorda periodiseringar. Bidragsintäkter periodiseras för att motsvara förbrukning, vilket innebär att ökade kostnader medför ökade bidragsintäkter. År 2024 har förbrukningen varit högre än föregående år, vilket ökat universitetets bidragsintäkter.

Erhållna bidrag har ökat med 35 miljoner kronor (+3 procent) jämfört med 2023 och andelen bidrag som vidareförmedlas har ökat med 5 miljoner kronor (+3 procent). Förbrukningen har varit större än årets erhållna bidrag vilket medfört att oförbrukade bidrag vid årets slut är lägre än vid föregående årsskifte. För uppgift om erhållna forskningsbidrag, se avsnittet *Externfinansierad verksamhet och erhållna forskningsbidrag*, tabell 33.

Not 4. Finansiella intäkter

Finansiella intäkter har minskat från fjolårets 80 miljoner till 76 miljoner kronor. Intäkterna består till övervägande del av ränteintäkter på universitetets räntekonto hos Riksgäldskontoret.

Not 5. Kostnader för personal

Kostnader för personal har ökat med 232 miljoner kronor (+7 procent). Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal, uppgår till 2 269 miljoner kronor (2023: 2 153 mnkr), vilket är en ökning med +5 procent. Personalkostnader har ökat på grund av ökat antal helårsarbetare, lönerevision och ökade kostnader för pensionsåtaganden. Antal helårsarbetare uppgick till 4 006 som årsmedelvärde jämfört med 3 922 föregående år. Medelantal anställda uppgick till 4 627 personer för 2024, att jämföra med 4 559 föregående år. Av lönesumman avser 53 miljoner kronor (2023: 63 mnkr) arvoden till styrelser, kommittéer och ej anställd personal (uppdragstagare), en minskning med 16 procent.

Not 6. Kostnader för lokaler

Kostnader för lokaler har ökat med 41 miljoner kronor (+8 procent) jämfört med föregående år. I den ökningen ingår kostnader för student- och gästforskarbostäder som har ökat med 9 miljoner kronor (+24 procent). Ökningen av lokalkostnad för hyrda bostäder förklaras till stor del av att universitetet haft fler inhyrda bostäder jämfört med föregående år.

	2024	2023
Hyror	534 253	493 741
Driftskostnader (el, värme, kyla, vatten som inte ingår i hyror)	23 572	26 705
Renhållning och övriga driftskostnader	12 373	8 646
Summa lokalkostnader	570 198	529 092

I tabellen nedan specificeras lokalkostnader enligt Sveriges universitets- och högskoleförbunds rekommendation om lokalkostnader vid universitet och högskolor. Fler poster relaterade till lokaler medräknas än vad som ingår under lokalkostnader i resultaträkningen. Samtliga poster nedan är exklusive student- och gästforskarbostäder.

	2024	2023
Lokalhyra	493 116	457 220
Mediekostnad som inte ingår i hyra	22 508	26 476
Kostnader för reparation och underhåll av lokaler	2 793	1 864
Avskrivningskostnader förbättringsutgift på annans fastighet	27 161	25 732
Kostnader för lokalvård	50 411	47 989
Kostnader för bevakning	4 368	4 517
Kostnader för larm och skalskydd	9 859	8 582
Kostnader för lokaltillbehör och övriga lokalkostnader	2 014	2 047
Avgår: externa hyresintäkter och externa intäkter för såld lokalvård	-50 923	-50 667
Summa lokalkostnader	561 307	523 760
Area, kvm LOA vid årets utgång, exklusive student- och gästforskarbostäder och externt uthyrd lokaler	235 426 kvm	235 477 kvm
Genomsnittlig lokalkostnad (kr/kvm LOA)	2 384 kr/kvm	2 224 kr/kvm

Universitet och högskolor ska i årsredovisningen redovisa uthyrning enligt 8 § i förordningen (2022:1515) om möjlighet för universitet och högskolor att tillhandahålla bostäder.

Umeå universitet tillhandahåller lägenheter och studentrum till följande kategorier:

- studenter som genomför en begränsad del av sin utbildning vid högskolan inom ramen för ett utbytesprogram med en utländsk högskola
- studenter på grundnivå eller avancerad nivå som är avgiftsskyldiga enligt 5 § förordningen (SFS 2010:543) om anmälningsavgift och studieavgift vid universitet och högskolor
- studenter på forskarnivå (doktorander) som påbörjat sina studier de senaste sex månaderna
- gästforskare som inte är anställda vid högskolan
- anställda vid högskolan som har varit anställda i högst sex månader och i huvudsak arbetar med forskning/konstnärlig forskning samt har avlagt doktorsexamen högst fem år innan anställningen påbörjas.

	Prognos 2025	2024	2023
Gästforskarbostäder			
Antal lägenheter	276	395	356
Beläggningsgrad	93%	86%	93%
Studentbostäder			
Antal lägenheter	429	447	429
Beläggningsgrad	91%	86%	85%

	Prognos 2025	2024	2023
Intäkter¹	50 299	48 252	42 730
Varav anslag	1 700	4 372	2 058
Varav avgifter	48 599	43 880	40 672
Kostnader	56 677	53 485	43 493
Årets utfall (underskott)	-6 378	-5 233	-763

¹ I de totala intäkterna ingår även andra intäkter, vilka inte härrör från anslag eller externa avgifter för uthyrning av bostäder. I kostnaderna ingår förutom lokalkostnader även kostnader för personal och drift för universitetets bostadsförmedling.

Not 7. Övriga driftskostnader

Övriga driftskostnader har ökat marginellt med 5 miljoner kronor jämfört med föregående år (+0,5 procent). Driftskostnader för Ladokkonsortiet och IT-stöd och systemutveckling (ITS) ingår med 60 miljoner kronor (2023: 74 mnkr), en minskning med 19 procent. Deras driftskostnader består främst av IT-relaterade tjänster såsom IT-konsultarvoden, programvaror och IT-tjänster. De minskade kostnaderna beror främst på att ITS anlitat färre IT-konsulter för sin verksamhet jämfört med tidigare år och därmed har betydligt lägre driftskostnader.

Resekostnader är 1 miljon kronor lägre och kostnader för förbrukningsvaror, där kemikalier och förbrukningsvaror till laboratorier inräknas, är 3 miljoner kronor lägre. Även köpta tjänster för analyser och forskningsuppdrag är lägre, -7 mnkr, vilket är en minskning med 10 procent.

Kostnaderna för *Övriga köpta tjänster*, som inkluderar konsultarvoden, elektroniska media och Open Access, har ökat med 21 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning med +3 procent. I *övriga köpta tjänster* ingår även överföring till Region Västerbotten med totalt 383 miljoner kronor (2023: 372 mnkr) som ersättning för klinisk utbildning och forskning.

Not 8. Finansiella kostnader

De finansiella kostnaderna har ökat från fjolårets 23 miljoner till 26 miljoner kronor. Ökningen beror på att universitetets upplåning varit högre under 2024 jämfört med föregående år vilket medfört mer räntekostnader. Kostnaderna består främst av ränta på lån till anläggningstillgångar men även av valutakursförluster samt bankavgifter.

Not 9. Avskrivningar och nedskrivningar

Kostnaden för avskrivningar och nedskrivningar är 18 miljoner kronor högre (+8 procent) jämfört med 2023. Avskrivningar och nedskrivningar uppgår totalt till 244 miljoner kronor, varav avskrivningar inom Ladokkonsortiet ingår med 67 miljoner kronor (2023: 61 mnkr). Avskrivning av maskiner, inventarier och installationer är 11,5 miljoner kronor högre än föregående år, avskrivning av förbättringsutgifter på annans fastighet 1,5 miljoner kronor högre medan avskrivning av immateriella anläggningstillgångar är 5 miljoner kronor högre.

Not 10. Medel som erhålls från myndigheter för finansiering av bidrag

Erhållna medel från	2024	2023
Vetenskapsrådet	38 338	42 564
Universitets- och högskolerådet	14 551	12 767
Kammarkollegiet	11 122	11 121
Vinnova	9 054	10 153
Forte	8 950	7 327
Formas	7 706	6 636
Tillväxtverket	5 969	2 616
Övriga myndigheter	7 773	18 052
Summa erhållna medel från myndigheter för finansiering av bidrag	103 463	111 236

Not 11. Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag

Erhållna medel från	2024	2023
Stiftelser m.m. tillhörande den statliga sektorn	3 545	2 322
Stiftelser förvaltade av Umeå universitet	208	331
Kommuner och regioner	1 084	1 529
Privata företag	337	382
Övriga privata sektorn	71 753	61 223
EU:s institutioner	2 266	1 772
Övriga internationella organisationer	3 733	2 838
Summa erhållna medel	82 926	70 397

Not 12. Lämnade bidrag

Lämnade bidrag till	2024	2023
Universitet och högskolor	135 809	137 293
Andra statliga myndigheter	10 339	1 158
Kommuner och regioner	11 152	12 747
Svenska företag	10 351	7 887
Övriga organisationer och ideella föreningar	13 415	14 999
Utländska organisationer och företag	15 975	17 659
Stipendier till privatpersoner	29 760	29 447
Summa lämnade bidrag	226 801	221 190

Not 13. Årets kapitalförändring

	2024	2023
Grundutbildning		
- Anslag	-80 759	-81 432
- Bidrag	6	-2 849
- Uppdrag	305	5 659
Summa	-80 448	-78 622
Forskning/forskarutbildning		
- Anslag	-152 735	-95 372
- Bidrag	-2 362	-1 494
- Uppdrag	-1 473	-10 173
Summa	-156 570	-107 039
Summa årets kapitalförändring	-237 018	-185 661

Se även not 25 Myndighetskapital.

Not 14. Balanserade utgifter för utveckling

Balanserade utgifter för utveckling av immateriella anläggningstillgångar har bokförts avseende utveckling av studieadministrativa system inom Ladokkonsortiet. Värdet av dessa tillgångar har ökat med 12 miljoner kronor (+6 procent).

	2024-12-31	2023-12-31
IB anskaffningsvärde	722 543	642 205
Årets anskaffning	80 734	80 338
Utrangering	0	0
Överflyttning	-2 142	0
UB anskaffningsvärde	801 135	722 543
IB ackumulerade avskrivningar	-534 668	-473 581
Årets avskrivningar	-66 440	-61 087
Utrangering	0	0
Överflyttning	39	0
UB avskrivningar	-601 069	-534 668
Bokfört värde	200 066	187 875

Not 15. Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar

Posten består av licenser för IT-system. Värdet av dessa har ökat med 0,2 miljoner kronor (+5 procent).

	2024-12-31	2023-12-31
IB anskaffningsvärde	31 172	29 837
Årets anskaffning	272	1 491
Utrangering	-6 432	-156
Överflyttning	2 142	0
UB anskaffningsvärde	27 154	31 172
IB ackumulerade avskrivningar	-26 351	-24 102
Årets avskrivningar	-2 125	-2 405
Utrangering	6 432	156
Överflyttning	-39	0
UB avskrivningar	-22 083	-26 351
Bokfört värde	5 071	4 821

Not 16. Förbättringsutgifter på annans fastighet

Värdet av *förbättringsutgifter på annans fastighet* har ökat med 4 miljoner kronor (+3 procent) under året. Pågående nyanläggningar redovisas som förbättringsutgifter på annans fastighet.

	2024-12-31	2023-12-31
IB anskaffningsvärde	586 075	566 349
Årets anskaffningar	30 167	35 907
Utrangering	-11 495	-16 181
Överflyttning	1 048	0
UB anskaffningsvärde	605 795	586 075
IB ackumulerade avskrivningar	-426 885	-417 326
Årets avskrivningar	-27 161	-25 732
Utrangering	11 455	16 173
Överflyttning	-11	0
UB ackumulerade avskrivningar	-442 602	-426 885
Bokfört värde	163 193	159 190

Not 17. Maskiner, inventarier, installationer m.m.

Värdet av universitetets maskiner, inventarier och installationer har ökat med 4 miljoner kronor under året (+1 procent). Den största ökningen står anskaffade maskiner för; deras värde har ökat med drygt 5 miljoner kronor (+3 procent). Värdet av inredningsinventarier har däremot minskat med 6 miljoner kronor (-7 procent). Datorer med kringutrustning och transportmedel har sammantaget ökat 5 miljoner kronor jämfört med föregående år (+8 procent). Övriga anläggningar, inklusive konst från Statens konstråd, har minskat i värde med knappt 1 miljon kronor (-1 procent).

	2024-12-31	2023-12-31
IB anskaffningsvärde	1 904 635	1 789 009
Årets anskaffningar	152 850	183 703
Utrangering	-76 583	-67 986
Försäljning	-2 137	-469
Överflyttade	-657	378
UB anskaffningsvärde	1 978 108	1 904 635
IB ack. avskrivningar	-1 470 874	-1 402 019
Årets avskrivningar	-148 083	-136 999
Utrangering	75 867	67 680
Försäljning	2 077	464
Överflyttade och korrigerade avskrivningar	8	0
UB avskrivningar	-1 541 005	-1 470 874
Bokfört värde	437 103	433 761
IB Konst	3 849	3 387
Årets anskaffning	207	462
Utrangering	0	0
Årets UB	4 056	3 849
UB Bokfört värde maskiner, inventarier, installationer m.m.	441 159	437 610

Not 18. Andelar i hel- och delägda företag

Umeå universitet Holding AB, holdingbolaget vid Umeå universitet, är sedan 1998 ett bolag som helägs av staten. Staten som ägare företräds av Umeå universitet. Innehavet av bolaget redovisas enligt anskaffningsvärdemetoden, enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Under 2024 har universitetet erhållit ett anslag 2:65 ap 42 Idébanksmedel om 1 miljon kronor. Universitetet har bemyndigande att utbetala idébanksmedlen som kapitaltillskott till holdingbolaget. I samband med utbetalning till holdingbolaget redovisas det i balansräkningen som *årets anskaffning av andelar i hel- och delägda företag*. I samband med årsbokslut har värdet i balansräkningen av *Andelar i hel- och delägda* bolag jämförts med holdingbolagets egna kapital. Eftersom bolagets egna kapital är högre än universitetets bokförda värde har ingenting bokförts utifrån bolagets resultat.

	2024-12-31	2023-12-31
IB andelar i hel och delägda företag	17 914	16 914
Årets anskaffning (kapitaltillskott)	1 000	1 000
UB Bokfört värde	18 914	17 914
Antal andelar bundna 3 000		
Nominellt värde, 3 000 × 100 kr	300	300

Not 19. Varulager

Varulagret består främst av varor hos kemiförrådet men även av profilprodukter tillhörande Kommunikationsenheten, Bildmuseet och Curiosum.

	2024-12-31	2023-12-31
IB värde av varulager	2 025	2 102
Årets förändring av varulager	4	-77
Bokfört värde	2 029	2 025

Not 20. Kortfristiga fordringar

Kortfristiga fordringar uppgår till 142 miljoner kronor vilket är 29 miljoner kronor mindre (-17 procent) än föregående år. De består av kundfordringar, där utomstatliga kundfordringar har ökat med 4 miljoner kronor (+9 procent) och inomstatliga fordringar har minskat med 32 miljoner kronor (-25 procent). Fordringar mot andra myndigheter består av fordran avseende moms, som står för 8 miljoner av minskningen samt inomstatliga kundfordringar som har minskat med 24 miljoner kronor jämfört med föregående år. Övriga kortfristiga fordringar består av lönerelaterade fordringar gentemot anställda som även de är något lägre jämfört med året innan.

Not 21. Periodavgränsningsposter

Upplupna (förväntade) bidrag från statliga bidragsgivare har ökat med 9 miljoner kronor (+13 procent), och förväntade bidrag från utomstatliga bidragsgivare ligger på samma nivå som år 2023. De största upplupna bidragen är gentemot Wallenbergstiftelserna (44 mnkr) och EU-program via koordinator (24 mnkr).

	2024-12-31	2023-12-31
Förutbetalda lokalkostnader	129 766	116 030
Övriga förutbetalda kostnader	39 889	38 609
Summa förutbetalda kostnader	169 655	154 639
Upplupna bidrag från statliga myndigheter	83 714	74 217
Upplupna bidrag från utomstatliga finansiärer	141 220	141 476
Summa upplupna bidragsintäkter	224 934	215 693
Upplupna intäkter från statliga myndigheter	16 987	1 598
Upplupna intäkter från utomstatliga finansiärer	1 721	1 134
Övriga upplupna intäkter	18 708	2 732

Not 22. Avräkning med statsverket

Universitetet redovisar ett anslagssparande mot anslag 2:11 ap 1:1 takbelopp samt ap 1.2 takbelopp RRF vilket ger ett saldo i avräkningen med statsverket. Av redovisat anslagssparande ligger 14 825 tkr över 10 procent av takbeloppet och kommer därför att återbetalas under 2025. Se även avsnitt *Anslagsredovisning*.

	2024-12-31	2023-12-31
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-143 825	-83 809
Redovisat mot anslag	3 324 753	3 193 825
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-3 360 473	-3 253 858
Återbetalning av anslagsmedel	0	17
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-179 545	-143 825
Saldo avräkning med statsverket	-179 545	-143 825

Not 23. Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret

Behållning på räntekonto i Riksgälden uppgick vid bokslutet till 1 946 miljoner kronor (2023: 2 218 mnkr). Erhållna bidrag samt investeringar, i kombination med kravet på lånefinansiering av anläggningstillgångar, påverkar utvecklingen av tillgodohavandet. Kortsiktigt likviditetsbehov, beräknat som skillnaden mellan kortfristiga fordringar och skulder, uppgår till 222 miljoner kronor (2023: 210 mnkr). Universitetet har ingen kredit på räntekontot.

Not 24. Kassa och bank

På bank finns tillgodohavanden i euro som ska vidareförmedlas till samarbetspartner i EU-projekt. Saldot på eurokontot är högre än föregående år vilket beror på att två stora inbetalningar, på totalt 2,2 miljoner euro, erhöles i slutet av december, vilket motsvarar 24 miljoner i svenska kronor.

	2024-12-31	2023-12-31
Donationsmedel placerade på eurokonto	25 091	1 057

Not 25. Myndighetskapital

Förändring av myndighetskapitalet (tkr)

	Statskapital		Balanserad kapitalförändring			Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Summa
	Kultur-tillgångar	Umeå universitet Holding AB	Anslagsfinansierad verksamhet	Avgiftsbelagd verksamhet	Bidragsfinansierad verksamhet		
Utgående balans 2023	3 449	17 914	732 212	53 322	10 094		816 991
Omklassificering av kapital			1 372	-1 372			0
A. Ingående balans 2024	3 449	17 914	733 584	51 950	10 094		816 991
<i>Föregående års kapitalförändring</i>			-161 027	-20 291	-4 343	185 661	0
Kapitaltillskott holdingbolag		1 000					1 000
Konst från Statens konstråd	207						207
Årets kapitalförändring			-232 252	-2 410	-2 356		-237 018
B. Summa årets förändring	207	1 000	-232 252	-2 410	-2 356		-235 811
C. Utgående balans 2024	3 656	18 914	501 332	49 540	7 738		581 180

Kapitalförändring per område (tkr)

Verksamhetsgren	Balanserad kapitalförändring (A)	Årets kapitalförändring (B)	Summa (A+B)
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå			
Utbildning enligt uppdrag i regleringsbrev	368 566	-80 753	287 813
Uppdragsverksamhet	22 093	305	22 398
Summa	390 659	-80 448	310 211
Forskning/konstnärligt utvecklingsarbete/ utbildning på forskarnivå			
Forskning och utbildning på forskarnivå	378 180	-155 097	223 083
Uppdragsverksamhet	26 789	-1 473	25 316
Summa	404 969	-156 570	248 399
Universitetet totalt	795 628	-237 018	558 610

Kapitalförändring per område redovisas exklusive statskapital.

Omklassificering av kapital inom uppdragsforskning medför att ingående balanser till år 2024 justerats med 1 372 tkr i tabellerna ovan. I tabell *Kapitalförändring per område* är beloppen i kolumnen Balanserad kapitalförändring (A) inom verksamhetsgren forskning justerade för detta.

Kommentar om myndighetskapital

Det sammanlagda myndighetskapitalet inklusive statskapital är 581 miljoner kronor, vilket motsvarar 10 procent av 2024 års kostnader (2023: 15 procent). Det är en minskning med 236 miljoner kronor jämfört med föregående år och resultatet av flera åtgärder som har vidtagits under de senaste åren i syfte att årligen nyttja tillgängliga resurser till att bedriva utbildning och forskning av hög kvalitet. För mer information om vidtagna åtgärder, se avsnitt *Ekonomisk överblick* inledningsvis i den finansiella redovisningen. Sammantaget är det sannolikt att den negativa kapitalförändringen de senaste åren huvudsakligen är en effekt av de vidtagna åtgärderna.

Universitetsstyrelsen beslutade 2022 om universitetsövergripande målnivåer för myndighetskapitalet för perioden 2023–2025. Målnivåerna ligger inom 9–12 procent, där andelen myndighetskapital av verksamhetens totala kostnader varierar beroende på verksamhetsgren. Inför planeringsperiodens sista år 2025 är målet att vidta åtgärder så att fastställda målnivåer nås och inte underskrids för universitetet som helhet. Under 2024 har därför Umeå universitets ekonomiska utveckling behandlats vid flertalet dialoger. Detta gäller all verksamhet och alla organisatoriska nivåer. I september 2024 fastställde därför rektor riktmärken för fakulteterna, Lärarhögskolan, Universitetsbiblioteket och Universitetsförvaltningen för möjlighet att nyttja myndighetskapital. Riktmärkena är framtagna i syfte att nå målnivån för myndighetskapital för universitetet som helhet. Ytterligare åtgärder som har vidtagits är universitetsstyrelsens beslut i juni 2024 om att för perioden 2024–2025 pausa tidigare beslut om indrag av årligt positivt ekonomiskt resultat.

Not 26. Avsättningar

Som avsättningar har bokförts pensionsförmåner som bekostas av universitetet. Under året har även avsättning gjorts för kompetensåtgärder. För dessa har nyttjandet varit högre än årets avsättning, vilket har gjort att avsättningen har minskat totalt sett. Avsättningen 2025 beräknas uppgå till 4,6 miljoner kronor. Prognos för användning under 2025 är cirka 12 miljoner kronor eftersom det godkänts ett flertal ansökningar under senare delen av 2024 som kommer utbetalas under 2025. Detta gör att den totala avsättningen för kompetensåtgärder beräknas minska med 7,4 miljoner kronor. Avsättning för kvittblivning av strålningskällor är oförändrad.

	2024-12-31	2023-12-31
Avsättningar för pensioner		
Ingående avsättning pensioner	33 395	30 652
Årets pensionskostnad	18 923	17 039
Årets pensionsutbetalningar	-15 916	-14 296
Utgående avsättning pensioner	36 402	33 395
Övriga avsättningar		
IB Avsättning för kompetensåtgärder	30 027	30 472
Årets förändring	-1 599	-445
Utgående avsättning kompetensåtgärder	28 428	30 027
IB avsättning kvittblivning strålningskällor	1 916	2 662
Årets förändring	0	-746
Utgående avsättning kvittblivning strålningskällor	1 916	1 916
Utgående övriga avsättningar	30 344	31 943

Not 27. Lån i Riksgäldskontoret

Samtliga lån hos Riksgäldskontoret är så kallade avistalån och avser verksamhetsinvesteringar.

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående skuld	634 319	577 132
Under året upptagna lån	225 042	232 365
Årets amorteringar	-187 746	-175 178
Utgående skuld (utnyttjad låneram)	671 615	634 319
Beviljad låneram	700 000	651 000

Not 28. Kortfristiga skulder till andra myndigheter

Kortfristiga skulder till andra myndigheter uppgår till 131 miljoner kronor, vilket är en ökning med 6 miljoner kronor (+5 procent) jämfört med föregående årsskifte. Skulderna består av arbetsgivaravgifter och leverantörsskulder till andra statliga myndigheter samt moms och löneskatt.

Not 29. Leverantörsskulder

Leverantörsskulder uppgår till 156 miljoner kronor (2023: 203 mnkr) vilket motsvarar en minskning med 47 miljoner kronor (-23 procent). Det är leverantörsskulder till svenska företag som står för den största minskningen. Dessa är 49 miljoner kronor lägre (-35 procent) jämfört med föregående år.

Not 30. Övriga kortfristiga skulder

Övriga kortfristiga skulder består till övervägande del av preliminär skatt avseende löner men även av inbetalda projektmedel i euro på universitetets valutakonto. Projektmedlen ska till övervägande del vidareförmedlas till samarbetspartner i EU-projekt och är därför bokförda som skulder i redovisningen. De kortfristiga skulderna uppgår sammantaget till 78 miljoner kronor (2023: 53 mnkr), vilket är 25 miljoner mer än föregående år. Det förklaras av att saldot på valutakontot är 24 miljoner kronor högre vid årsskiftet 2024 jämfört med föregående årsskifte. Se även not 24.

Not 31. Periodavgränsningsposter

	2024-12-31	2023-12-31
Upplupna löner och semesterlöner inkl. sociala avgifter	239 386	232 330
Övriga upplupna kostnader	30 670	14 007
Summa upplupna kostnader	270 056	246 337
Oförbrukade bidrag från statliga myndigheter	690 067	748 056
Oförbrukade bidrag från övriga	462 039	455 206
Summa oförbrukade bidrag	1 152 106	1 203 262
Varav för finansiering av oavskrivna anläggningstillgångar	114 603	108 792
Förutbetalda intäkter, studieavgifter	5 004	18 186
Förutbetalda intäkter, uppdragsutbildning/forskning	49 998	58 006
Förutbetalda hyres- och övriga intäkter	15 746	5 236
Summa förutbetalda intäkter	70 748	81 428

Oförbrukade bidrag inom grundutbildning uppgår till 60 miljoner kronor (2023: 62 mnkr) och inom forskning/forskarutbildning till 1 092 miljoner kronor (2023: 1 141 mnkr). Oförbrukade bidrag som är bundna till finansiering av anläggningstillgångar uppgår vid årsskiftet till 115 miljoner kronor (2023: 109 mnkr).

Oförbrukade bidrag från statliga myndigheter förväntas tas i anspråk inom nedanstående tidsintervall. Metoden innebär en schablonberäkning av genomsnittlig omsättningshastighet/förbrukningstakt i enlighet med Sveriges universitets och högskoleförbunds (SUHF) metod. Metoden för beräkning har uppdaterats av SUHF redovisningsråd i december 2024. Beloppen som redovisas för år 2023, i tabellen nedan, har därför justerats för att vara jämförbara med 2024. Enskilda projekt kan ha en förbrukningstakt som skiljer sig från genomsnittet.

	2024-12-31	2023-12-31
Inom tre månader	172 419	162 360
Mer än tre månader till ett år	517 258	487 080
Mer än ett år till tre år	390	98 616
Mer än tre år	0	0
Summa	690 067	748 056

Not 32. Övriga ansvarsförbindelser

Universitetet har ansvarsförbindelser gentemot Akademiska Hus till ett sammanlagt värde av 37,3 miljoner kronor. Den största ansvarsförbindelsen avser ett hyresavtal gällande Stadsliden 6:6. Om uppsägning för avflyttning sker från Umeå universitets sida före den 31 oktober 2031 ansvarar universitetet ekonomiskt för 35 miljoner kronor (halva restvärdet).

Universitetet har även en ansvarsförbindelse gentemot Kustbevakningen på 8,5 miljoner kronor. Det är en överenskommelse gällande finansiering av ombyggnad och anpassning av ett fartyg. Under en tioårsperiod ska universitetet betala en årlig ersättning med start år 2022. Fartyget tillhör Kustbevakningen som anpassar fartyget för miljöskyddsverksamhet. Samtidigt får universitetet möjlighet att ordna förbättrade utrymmen för forskning. Om universitetet säger upp avtalet inom avtalstiden ska universitetet betala den del av investeringskostnaden som ännu inte har betalats.

Underlag och datauppgifter

Umeå universitet ska enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag årligen upprätta och till regeringen lämna en årsredovisning som ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och ekonomisk ställning.

Innehållet i årsredovisningen består inte enbart av uppgifter som universitetet enligt lag, förordning, regleringsbrev eller annan information från regeringen ska åiterrapportera, utan även andra uppgifter som universitetet valt att informera om i syfte att ge en rättvisande bild av den verksamhet som har bedrivits under 2024.

De resultat som redovisas i årsredovisningen baseras på underlag hämtat från universitetets olika verksamheter och verksamhetssystem. Samtliga uppgifter som avser perioden före 2024, avser samma uppgifter som framgår av årsredovisningen för 2023, förutom uppgifter om publikationer som är hämtade från databasen, Digitala Vetenskapliga Arkivet (DiVA), som även har uppdaterats för samtliga år som redovisas. Liksom tidigare år är angivna uppgifter avseende publikationer för 2024 preliminära på grund av eftersläpning i registreringen. Uppgifter om studenter, forskarstudierande och personal har hämtats från Fokus, som är universitetets system för automatiserad uppföljning och som hämtar data från universitetets källsystem för studieadministration, personaladministration och ekonomiadministration. Ekonomiska uppgifter har hämtats från ekonomisystemet Raindance.

I årsredovisningen rapporterar universitetet individbaserad statistik uppdelad på de två juridiska könen kvinnor och män i enlighet med regeringens anvisningar. Umeå universitet är medvetna om att det finns medarbetare respektive studenter som inte identifierar sig med någon av de juridiska könen.

Enligt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter ska myndigheter ta fram resultatindikatorer och redovisa enligt dessa, om det inte medför kostnader som går ut över kärnverksamheten. Med resultatindikatorer i resultatredovisningen avses för Umeå universitets del de indikatorer som anges för uppföljning av målet i budgetpropositionen för området universitet och högskolor. Se rubriken *Resultatindikatorer* under avsnitten *Inledning* som återfinns under respektive verksamhetsområde.

För att underlätta läsbarheten har ekonomiska tal och sifferuppgifter, i både texter och tabeller, i många fall avrundats.

Uppgifter om styrelsen

Enligt 7 kap. 2 § i SFS 2000:605 ska myndigheten i årsredovisningen redovisa de skattepliktiga ersättningar och andra förmåner som betalats under räkenskapsåret samt de framtida åtaganden som avtalats för var och en av ledamöterna i myndighetens styrelse, de ledamöter i myndighetens råd som utsetts av regeringen samt de ledande befattningshavare vid myndigheten som utsetts av regeringen. För dessa personer ska myndigheten också uppge uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Namn	Period	Ersättning (kr) ¹	Andra uppdrag som styrelse- eller rådsledamot ²
Anna Ekström Ordförande F.d. statsråd	240101- 241231	71 000	Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, ledamot Statstjänstenämnden, ledamot AB ABF-huset Stockholm, ledamot Cirkeln Konferens och Servering AB, ledamot Elvira Kunskapsutveckling AB, ledamot Anna Ekström Folkbildning AB, ordförande
Lars Lustig Vice ordförande samt ordförande i universitetsstyrelsens budgetkommitté Länsråd	240101- 241231	49 475	Sveriges geologiska undersöknings insynsråd, ledamot
Sandra Finér VD Volvo Parts	240101- 241231	30 125	Umeå universitet Holding AB, ledamot Thule Group AB, ledamot
Pär Lärkeryd Ordförande i universitetsstyrelsens revisionsutskott Koncernchef och VD Norra Skog	240101- 241231	49 475	Lärkeryd Management AB, ordförande Norra Skog Vägbyrå AB, ordförande Fastigheten Kvarteret Skogen 1 AB, ordförande Sävar såg och hyvleri AB, ordförande Camfore Hissmofors-Ocke AB, ordförande Lycksele Trävaruaktiebolag, ordförande Hallens-Backen AB, ordförande Norra Skog Fastighetsförmedling AB, ordförande Husum Pulp AB, ledamot Länsförsäkringar Västerbotten, ledamot
Eva Malmström Jonsson FD, professor	240101- 241231	30 125	Polymer Factory Sweden AB, ledamot Kunskapsskolan Sverige AB, ledamot
Kenneth Ruud ³ FD, professor	240101- 241231	44 125	Kjeller Inovation AB, 2000 Lillestrøm, Norge, ordförande Sigma2 AB, 7030 Trondheim, Norge, ledamot Forsvarets Forskningsinstitut, 2007 Kjeller, Norge, generaldirektör Stiftelsen Nilu, 2007 Kjeller, Norge, ledamot Polyteknisk forening, 0159 Oslo, Norge, ledamot
Sverker Sörlin FD, professor	240101- 241231	30 125	Sida, ledamot Riksbankens Jubileumsfond, suppleant Sverker Sörlin AB, ledamot och ordförande Stiftelsen Folkuniversitet, studieförbund, ordförande
Ruth Palmer ⁴ Professor	241001- 241231	22 125	Member of NBCNS board, Childhood Cancer Foundation Member of the Swedish Developmental Biology Organization (SWEDBO) board ERC Starting Grant evaluation LS3 Panel Member Member of the Swedish National Committee for Molecular Biosciences (NMBV), currently Chair Chair of the EACR (European Association of Cancer Research) Travel Fellowship committee Scientific Advisory Board, Institute of Cancer Research, Oslo Member of the Worldwide Cancer Research grant evaluation panel Sjöberg Prize Committee member Member of Barncancerfondens Grant evaluation Committee Bio III Member of Cancerfondens Senior Investigator Award Committee Elected member of EMBO Elected member of KVA, Class VII (Medicine)

Namn	Period	Ersättning (kr) ¹	Andra uppdrag som styrelse- eller rådsledamot ²
Rektor			
Hans Adolfsson ⁵ FD, professor	240101– 241231	1 784 473	Huvudmannarådet för Knut och Alice Wallenbergs stiftelse (KAW), ledamot Länsstyrelsen i Västerbottens insynsråd, ledamot Styrelsen för Sveriges Universitets- och Högskoleförbund, ordförande Styrelsen för Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (STINT), vice ordförande Styrelsen för The Wallenberg AI, Autonomous Systems and Software Program – Humanities and Society (WASP-HS), vice ordförande
Ledamöter som lärarna utsett			
Görel Granström JD, docent	240101– 241231		
Mats G Larson FD, professor	240101– 241231		ReSpace AB, ordförande Enmesh AB, ledamot MG Larson AB, ordförande
Beatrice Melin MD, professor	240101– 241231		Subgrupp Cancer SGPP EU, medlem BeaMe consulting AB, ledamot
Gruppsuppleanter			
Per Axelsson FD, docent	240101– 241231		Etikprövningsmyndigheten. Vetenskaplig ledamot, övrig forskning
Thomas Brännström MD, professor	240101– 241231		Etikprövningsnämnden, vetenskaplig sekreterare medicinska avdelningen
Ledamöter som studenterna utsett			
Victor Holmström Umeå studentkår Kårordförande	240101– 240630	14 000	JC Kempes minnesfond, ordförande Högskolans avskiljandenämnd, ledamot
William Nordberg Umeå naturvetar- och teknologkår Kårordförande	240101– 241231	29 063	
Gabriel Norin Umeå Medicinska Studentkår Kårordförande	240101– 240630	14 000	
Leonard Sundelin Umeå Medicinska Studentkår Kårordförande	240701– 241231	15 063	
Elsa Göthlin Umeå studentkår Kårordförande	240701– 241231	15 063	JC Kempes minnesfond, ordförande
Gruppsuppleanter			
Erik Steinvall Umeå naturvetar- och teknologkår Doktorandombudsman	240101– 240630	7 000	
Erik Campano Umeå studentkår	240701– 241231	7 531	

1. Skattepliktiga arvoden till ledamöter utsedda av regeringen samt till företrädare för studenterna. Den ersättning som utgått 2024 till rektor och företrädare för lärarna avser lön. Ersättning till företrädare för studenter avser styrelsearvode.

2. Uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

3. Arvodet till Kenneth Ruud för höstterminen 2023 samt för helåret 2024 har betalats ut 2024.

4. Ruth Palmer har förutom styrelsearvode fått sakkunnig-/opponentarvode från Medicinska fakulteten.

5. Om rektor Hans Adolfsson väljer att återinträda i sin professorsanställning vid Umeå universitet, erhåller han förmåner motsvarande vad som vid det tillfället erbjuds en prorektor som avslutar sitt prorektorsuppdrag, avseende tid för forsknings- och kompetensutveckling.

Intern styrning och kontroll

Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll

Enligt 2 kap. 9 § i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska det från och med årsredovisning 2024 lämnas en redovisning av vad som legat till grund för ledningens bedömning av den interna styrningen och kontrollen, samt en övergripande beskrivning av myndighetens arbete.

Umeå universitet har under 2024 arbetat systematiskt med intern styrning och kontroll på samtliga organisatoriska nivåer. Redovisningen nedan utgår från de områden som regleras i förordningen om intern styrning och kontroll.

Intern miljö

Myndighetsledningen ansvarar för att det finns en process för intern styrning och kontroll vid myndigheten som fungerar på ett betryggande sätt. Denna process ska säkerställa att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter, uppnår verksamhetens mål och uppfyller kraven i 3 § myndighetsförordningen (2007:515). Processen för intern styrning och kontroll förebygger även att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter. Vidare ska universitetet säkerställa att det finns en god intern miljö som skapar förutsättningar för en välfungerande process för intern styrning och kontroll. Umeå universitets organisation, arbetssätt, interna miljö och aktuella lagar, förordningar och styrdokument för intern styrning och kontroll framgår av *Systembeskrivning av intern styrning och kontroll* (FS 1.6.2-2309-23). Dokumentet revideras och fastställs årligen av universitetsstyrelsen.

Risکانالys inklusive åtgärder

Som en del av processen för intern styrning och kontroll ska det finnas en riskhantering för att identifiera omständigheter som utgör en väsentlig risk för att myndigheten inte kan fullgöra sina krav och uppgifter eller nå sina mål. Umeå universitet fastställde en reviderad riskanalys för 2024 vid universitetsstyrelsens möte i februari 2024 (FS 1.6.2-2309-23). Riskanalysen gäller tills vidare och revideras vid behov. Under 2024 har processen för intern styrning och kontroll utvecklats så att den på ett bättre sätt harmonierar med fakulteternas, Lärarhögskolans, Universitetsbibliotekets och Universitetsförvaltningens verksamhetsplaneringsprocesser.

Risکانالysen omfattar nio områden: Institutionell autonomi och akademisk frihet, Forskningens kvalitet och genomslag, Utbildningens kvalitet och studentrekrytering, Utbildningens kvalitet och genomströmning, Säkerhetsområdet, Informationssäkerhet och IT-säkerhet, Kompetensförsörjning, Ekonomiska förutsättningar och Risk för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter.

I processen med att identifiera riskerna har ställning tagits till hur riskerna ska hanteras (förebyggande åtgärder) och vilka kontrollmoment som ska genomföras vid uppföljning av de förebyggande åtgärderna. Inom ramen för riskerna har 23 förebyggande åtgärder planerats. De förebyggande åtgärderna och kontrollmomenten framgår av den beslutade riskanalysen. När det gäller åtgärder som är relaterade till risk för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter har två åtgärder genomförts under 2024: genomförande av projektet Värdegrundsarbete 2.0, akademiska värden samt implementering av handlägningsordning för hantering av misstänkta oegentligheter.

Uppföljning och dokumentation

Det genomförs årligen en systematisk uppföljning och dokumentation av de fastställda riskåtgärderna. Uppföljningen beslutas av universitetsstyrelsen i samband med att riskanalysen fastställs. Uppföljningen för 2024 visar att 14 av de 23 förebyggande åtgärderna (61 procent) följer det planerade arbetet. Resterande åtgärder (39 procent) har påbörjats och kommit en bra bit på väg.

Internrevisionens granskningar

Under 2024 har universitetets internrevisorer utfört tre granskningar på uppdrag av universitetsstyrelsen:

- institutions- och enhetsgranskningar
- förvaltning av ramavtal för inköp
- strategisk kompetensförsörjning av teknisk och administrativ personal.

Med utgångspunkt i granskningarnas rekommendationer har en rad aktiviteter planerats och ansvariga personer utsetts av universitetsledningen. Det sker en systematisk uppföljning av de beslutade aktiviteterna.

Grund för bedömning

Följande underlag ligger till grund för universitetsstyrelsens sammanfattande bedömning:

- riskanalys inklusive förebyggande åtgärder 2024
- systembeskrivning för år 2024 – Intern styrning och kontroll
- uppföljning av förebyggande åtgärder i 2024 års riskanalys enligt förordning om intern styrning och kontroll
- fakulteternas, Lärarhögskolans, Universitetsbibliotekets och Universitetsförvaltningens bedömningar av intern styrning och kontroll 2024 – samtliga har bedömt att processen för den interna styrningen och kontrollen är betryggande
- internrevisionens granskningar
- Riksrevisionens granskningar.

Styrelsens beslut om årsredovisning för 2024

Vi bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

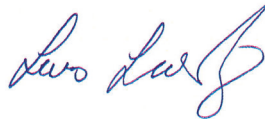
Vi intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Styrelsen har den 20 februari 2025 fattat beslut om årsredovisning för 2024.

20 februari 2025

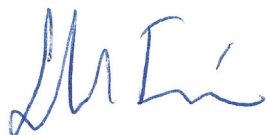
Anna Ekström
Ordförande

Lars Lustig
Vice ordförande

Katrine Riklund
Vikarierande rektor

Sandra Finér

Pär Lärkeryd

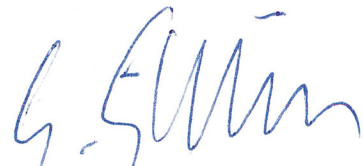
Eva Malmström Jonsson

Ruth Palmer

Kenneth Ruud

Sverker Sörlin

Per Axelsson

Görel Granström

Anders Eklund

William Nordberg

Elsa Göthlin

Leonard Sundelin

Camera Name Size 120Hz

Tracking 20 cameras

No.	Enable	Multiplier	Mode	System
7	☐			
8	☐			
9	☐			
10	☐			
11	☐			
12	☐			
13	☐			
14	☐			
15	☐			
16	☐			
17	☐			
18	☐			
19	☐			
20	☐			

UMEÅ UNIVERSITET